

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2020. gada 14. maijā *

Satura rādītājs

Atbilstošās tiesību normas	4
Starptautiskās tiesības	4
Savienības tiesības	4
Direktīva 2008/115	4
Direktīva 2013/32	8
Direktīva 2013/33	13
Ungārijas tiesības	16
Pamatlikums	16
Likums par patvēruma tiesībām	17
2007. gada Likums LXXXIX par valsts robežu	19
Likums par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos	20
Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi	21
Lieta C-924/19 PPU	21
Lieta C-925/19 PPU	26
Par steidzamības tiesvedību	27
Par prejudiciālajiem jautājumiem	29
Par piekto jautājumu	29
Par pirmo jautājumu	34

* Tiesvedības valoda – ungāru.

Par otro jautājumu	36
Par pieņemamību	36
Par lietas būtību	37
Par trešo un ceturto jautājumu	41
Ievadapsvērumi	41
Aizturēšanas pastāvēšana	42
– Par aizturēšanas jēdzienu	42
– Par ievietošanas [tranzīta zonā] apstākļiem pamatlietā	44
Par Direktīvās 2013/32 un 2013/33 paredzētajiem aizturēšanas nosacījumiem	44
– Par Direktīvas 2013/32 43. pantu	44
– Par Direktīvas 2013/33 8. un 9. pantu	46
Par Direktīvā 2008/115 paredzētajiem aizturēšanas nosacījumiem	49
Par nelikumīgas aizturēšanas sekām	50
Par tiesāšanās izdevumiem	53

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patvēruma un imigrācijas politika – Direktīva 2013/32/ES – Starptautiskas aizsardzības pieteikums – 33. panta 2. punkts – Nepieņemamības pamati – 40. pants – Turpmāki pieteikumi – 43. pants – Robežprocedūras – Direktīva 2013/33/ES – 2. panta h) punkts, 8. un 9. pants – Aizturēšana – Tiesiskums – Direktīva 2008/115/ES – 13. pants – Efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi – 15. pants – Aizturēšana – Tiesiskums – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Savienības tiesību pārākuma princips

Apvienotajās lietās C-924/19 PPU un C-925/19 PPU

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu, ko *Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Segedas Administratīvo un darba lietu tiesa, Ungārija) iesniedza ar 2019. gada 18. decembra lēmumiem, kas Tiesā reģistrēti tajā pašā dienā, tiesvedībā

FMS,

FNZ (C-924/19 PPU),

SA,

SA juniors (C-925/19 PPU)

pret

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság,

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], palātu priekšsēdētāji Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], J. Regans [*E. Regan*], S. Rodins [*S. Rodin*], P. Dž. Švirebs [*P. G. Xuereb*] un I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*], tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], D. Švābi [*D. Šváby*], F. Biltšens [*F. Biltgen*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], K. Likurģs [*C. Lycourgos*] (referents) un N. Vāls [*N. Wahl*],

ģenerālvokāts: P. Pikamēe [*P. Pikamäe*],

sekretārs: I. Illēši [*I. Illéssy*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2020. gada 13. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- FNZ un FMS vārdā – *T. Kovács, B. Pohárnok* un *G. Matevžič, ügyvédek*,
- SA un SA juniora vārdā – *B. Pohárnok* un *G. Matevžič, ügyvédek*,
- Ungārijas valdības vārdā – *M. Z. Fehér* un *M. M. Tátrai*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *C. Cattabriga* un *M. Condou-Durande* un *Z. Teleki*, kā arī *A. Tokár* un *J. Tomkin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2020. gada 23. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt:

- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.), 13., 15. un 16. pantu;
- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (OV 2013, L 180, 60. lpp.) 6., 26., 33. un 35. pantu, 38. panta 4. punktu, kā arī 40. un 43. pantu;
- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/33/ES (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (OV 2013, L 180, 96. lpp.), 2. panta h) punktu, kā arī 8. un 9. pantu; un
- Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 1., 4., 6., 18. un 47. pantu un 52. panta 3. punktu.

- 2 Šie lūgumi ir iesniegti saistībā ar diviem strīdiem – pirmkārt, FMS un FNZ strīdā ar *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság* (Ārvalstnieku policijas iestādes Valsts galvenā pārvalde, Dienvidalfeldas reģionālā pārvalde, Ungārija) (turpmāk tekstā – “pirmā līmeņa ārvalstnieku policijas iestāde”), iepriekš saukta par *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal Dél-alföldi Regionális Igazgatósága* (Imigrācijas un patvēruma lietu birojs, Dienvidalfeldas reģionālā pārvalde, Ungārija), un *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság* (Ārvalstnieku policijas iestādes Valsts galvenā pārvalde, Ungārija) (turpmāk tekstā – “patvēruma jautājumos kompetentā iestāde”), iepriekš saukta par *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Imigrācijas un patvēruma lietu birojs, Ungārija) (C-924/19 PPU), un, otrkārt, SA un SA juniora strīdā ar pirmā līmeņa ārvalstnieku policijas iestādi un patvēruma jautājumos kompetento iestādi (C-925/19 PPU) par šo iestāžu lēmumiem, ar kuriem kā nepieņemami noraidīti FMS un FNZ, kā arī SA un SA juniora patvēruma pieteikumi un uzdots viņus izraidīt, to papildinot ar iecelošanas un uzturēšanās Ungārijas teritorijā aizliegumu uz vienu gadu.
- 3 No 2020. gada 1. aprīļa šie abi strīdi ir *Szegedi Törvényszék* (Segedas tiesa, Ungārija) kompetencē, kā šī tiesa informēja Tiesu, tomēr neatsaukdama jautājumus, kurus bija uzdevusi *Szegedi Közigazgatási és Munkügyi Bíróság* (Segedas Administratīvo un darba lietu tiesa, Ungārija).

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

- 4 Padomes 2007. gada 8. novembra lēmuma (OV 2007, L 334, 45. lpp.) pielikumā iekļautā Nolīguma starp Eiropas Kopienu un Serbijas Republiku par tādu personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas nelikumīgi (turpmāk tekstā – “starp Savienību un Serbiju noslēgtais nolīgums par atpakaļuzņemšanu”), 3. pantā “Trešās valsts pilsoņu un bezvalstnieku atpakaļuzņemšana” ir noteikts:

“1. Pēc dalībvalsts pieprasījuma Serbija bez papildu formalitātēm, kas nav paredzētas šajā nolīgumā, uzņem atpakaļ visus trešās valsts pilsoņus un bezvalstniekus, kuri neatbilst vai vairs neatbilst spēkā esošajiem iecelošanas, atrašanās vai uzturēšanās tiesiskajiem nosacījumiem attiecībā uz pieprasījuma iesniedzējas dalībvalsts teritoriju, ja ir pierādīts vai var pamatoti uzskatīt, pamatojoties uz sniegtiem *prima facie* pierādījumiem, ka:

- a) šādām personām ir vai iecelošanas laikā bija Serbijas izsniegta derīga vīza vai uzturēšanās atļauja; vai
- b) šādas personas nelegāli tieši iecelojušas dalībvalsts teritorijā pēc tam, kad tās uzturējušas Serbijas teritorijā vai šķērsojušas to tranzītā.

[..]”

Savienības tiesības

Direktīva 2008/115

- 5 Direktīvas 2008/115 6., 13., 16., 17. un 24. apsvērumā ir noteikts:
- (6) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka trešo valstu valstspiederīgo nelikumīgu uzturēšanos pārtrauc, izmantojot taisnīgu un pārskatāmu procedūru. Saskaņā ar ES tiesību aktu pamatprincipiem lēmumi atbilstīgi šai direktīvai būtu jāpieņem, katru gadījumu izskatot atsevišķi un pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, norādot, ka būtu jāņem vērā ne tikai tie apsvērumi, kas saistīti ar nelegālu uzturēšanos. Izmantojot standarta veidlapas lēmumiem par atgriešanu, proti, atgriešanas

un, ja tādi izsniegti, iecelšanas aizlieguma lēmumiem un izraidīšanas lēmumiem, dalībvalstīm būtu jāievēro minētais princips un pilnībā jāievēro visi šajā direktīvā paredzētie piemērojamie noteikumi.

[..]

- (13) Piespiedu līdzekļu piemērošanai no izmantojamo līdzekļu un mērķu viedokļa jābūt skaidri saistītai ar proporcionalitātes un efektivitātes principu. [..]

[..]

- (16) Aizturēšanai izraidīšanas nolūkā no izmantojamo līdzekļu un mērķu viedokļa būtu jābūt ierobežotai un saistītai ar proporcionalitātes principu. Aizturēšana ir pamatota tikai, ja jāsaģatavojas atpakaļnosūtīšanai vai jāīsteno atgriešanas process un ja vājāku piespiedu līdzekļu izmantošana nebūtu pietiekama.
- (17) Trešo valstu valstspiederīgajiem, kurus tur apsardzībā, būtu jānodrošina humāna un cieņpilna attieksme, ievērojot viņu pamattiesības saskaņā ar starptautiskiem un valsts tiesību aktiem. Neskarot sākotnēju aizturēšanu, ko veic tiesībaizsardzības iestādes un ko reglamentē valsts tiesību akti, turēšana apsardzībā parasti būtu īstenojama šim nolūkam īpaši paredzētās telpās.

[..]

- (24) Šajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas jo īpaši atzīti [Hartā].”

6 Šīs direktīvas 3. pantā ir noteikts:

“Šajā direktīvā piemēro turpmāk minētās definīcijas:

[..]

- 3) “atgriešana” ir, attiecīgai personai brīvprātīgi ievērojot atgriešanās pienākumu vai piespiedu kārtā, došanās atpakaļ uz:
- personas izcelsmes valsti vai
 - tranzīta valsti saskaņā ar Kopienas vai divpusējiem atpakaļuzņemšanas nolīgumiem vai citiem režīmiem, vai
 - citu trešo valsti, kurā attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais brīvprātīgi nolemj atgriezties un kurā viņu uzņems;
- 4) “atgriešanas lēmums” ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kurā norādīts vai konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ir nelikumīga, un noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums;

[..].”

7 Minētās direktīvas 5. pantā ir paredzēts:

“Īstenojot šo direktīvu, dalībvalstis pilnībā ņem vērā:

- a) bērna intereses,

- b) ģimenes dzīvi,
 - c) attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā veselības stāvokli,
- un ievēro neizdošanas principu.”

8 Šīs pašas direktīvas 8. pantā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu atgriešanas lēmumu, ja saskaņā ar 7. panta 4. punktu nav noteikts laika posms brīvprātīgai izceļošanai vai ja atgriešanās pienākums nav izpildīts laika posmā, kas saskaņā ar 7. pantu noteikts brīvprātīgai izceļošanai.

[..]

3. Dalībvalstis var pieņemt atsevišķus administratīvus vai tiesas lēmumus vai aktus, kuros noteikta izraidīšana.

[..]”

9 Saskaņā ar Direktīvas 2008/115 9. panta 1. punktu:

“Dalībvalstis atliek izraidīšanu:

a) ja ar izraidīšanu tiktu pārkāpts neizdošanas [neizraidīšanas] princips [..]

[..].”

10 Šīs direktīvas 12. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Atgriešanas lēmumus un – ja tos pieņem – lēmumus par ieceļošanas aizliegumu, un lēmumus par izraidīšanu noformē rakstiski un tajos norāda faktiskos un juridiskos iemeslus, kā arī informāciju par pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.”

11 Minētās direktīvas 13. pantā “Tiesību aizsardzības līdzekļi” ir paredzēts:

“1. Attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam nodrošina efektīvus līdzekļus, lai pārsūdzētu vai lūgtu pārskatīt ar atgriešanu saistītos lēmumus, kas minēti 12. panta 1. punktā, kompetentā tiesā vai administratīvā iestādē, vai kompetentā struktūrā, kuras locekļi ir objektīvi un kuru neatkarība ir garantēta.

2. 1. punktā minētā iestāde vai struktūra ir pilnvarota pārskatīt ar atgriešanu saistītos lēmumus, kas minēti 12. panta 1. punktā, tostarp iespēju uz laiku pārtraukt to izpildi, ja vien jau nepiemēro pagaidu pārtraukšanu saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.

3. Attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam ir iespēja saņemt juridiskas konsultācijas, pārstāvību un – vajadzības gadījumā – palīdzību valodas ziņā.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka pēc pieprasījuma bez maksas tiek nodrošināta nepieciešamā juridiskā palīdzība un/vai īstenota pārstāvība saskaņā ar attiecīgajiem valsts tiesību aktiem vai noteikumiem par juridisko atbalstu, un var noteikt, ka šādu bezmaksas juridisko palīdzību un/vai pārstāvību reglamentē noteikumi, kas paredzēti 15. panta 3. līdz 6. punktā Padomes Direktīvā 2005/85/EK [(2005. gada 1. decembris) par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu (OV 2005, L 326, 13. lpp.)].”

12 Direktīvas 2008/115 15. pantā “Turēšana apsardzībā [aizturēšana]” ir noteikts:

“1. Ja vien konkrētajā gadījumā nav iespējams efektīvi piemērot citus pietiekamus, bet vājākus piespiedu līdzekļus, dalībvalstis var aizturēt un turēt apsardzībā tikai to trešās valsts valstspiederīgo, kam paredzēts piemērot atgriešanas procedūras, lai sagatavotos atgriešanai un/vai veiktu izraidīšanas procesu, jo īpaši tad, ja:

- a) pastāv bēgšanas iespējamība vai
- b) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais izvairās no atgriešanas vai izraidīšanas procesa vai traucē tā sagatavošanu.

Ikviena turēšana apsardzībā [aizturēšana] ir iespējami īsa, un tā turpinās tikai tik ilgi, kamēr veic izraidīšanas pasākumus, un to izpilda ar pienācīgu rūpību.

2. Rīkojumu par turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] izdod administratīvās vai tiesas iestādes.

Rīkojumu par turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] izdod rakstiski un norāda faktiskos un juridiskos iemeslus.

Ja rīkojumu par turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] ir izdevušas administratīvas iestādes, dalībvalstis:

- a) vai nu paredz rīkojuma par turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] likumīguma ātru juridisku pārskatīšanu iespējami īsā laikā no turēšanas apsardzībā [aizturēšanas] sākuma brīža,
- b) vai arī nodrošina attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam tiesības vērsties tiesā, lai tā iespējami īsā laikā lemtu par viņa turēšanas apsardzībā [aizturēšanas] likumību un pieņemtu attiecīgu lēmumu pēc iespējas ātrāk no attiecīgā tiesas procesa sākšanas brīža. Šādā gadījumā dalībvalstis nekavējoties informē attiecīgo trešās valsts valstspiederīgo par iespēju veikt šādas darbības.

Attiecīgo trešās valsts valstspiederīgo nekavējoties atbrīvo, ja turēšana apsardzībā [aizturēšana] nav likumīga.

3. Visos gadījumos turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] pārskata ar pamatotu regularitāti vai nu pēc attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā pieteikuma saņemšanas, vai *ex officio*. Pagarinātas turēšanas apsardzībā [aizturēšanas] gadījumā tiesu iestāde uzrauga minēto pārskatīšanu.

4. Ja izrādās, ka tiesisku vai citu apsvērumu dēļ izraidīšanai vairs nav pamatota iemesla, vai ja 1. punktā noteiktie apstākļi vairs nepastāv, turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] vairs neuzskata par pamatotu un attiecīgo personu nekavējoties atbrīvo.

5. Turēšana apsardzībā [aizturēšana] ir spēkā tik ilgi, kamēr saglabājas 1. punktā noteiktie apstākļi un kamēr tā ir nepieciešama, lai nodrošinātu sekmīgu izraidīšanu. Katra dalībvalsts nosaka ierobežotu turēšanas apsardzībā [aizturēšanas] laikposmu, kas nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus.

6. Dalībvalstis nedrīkst pagarināt 5. punktā minēto termiņu, izņemot pagarinājumu uz ierobežotu laikposmu, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem nepārsniedz papildu divpadsmit mēnešus gadījumos, ja neatkarīgi no to pamatotiem centieniem izraidīšanas procedūra varētu ieilgt šādu iemeslu dēļ:

- a) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais atsakās sadarboties vai
- b) kavējas vajadzīgo dokumentu saņemšana no trešām valstīm.”

13 Šis paša direktīvas 16. pants “Turēšanas apsardzībā [aizturēšanas] apstākļi” ir formulēts šādi:

“1. Turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] parasti īsteno īpašās aizturēšanas telpās. Ja dalībvalsts nespēj nodrošināt uzturēšanos īpašās aizturēšanas telpās un ir spiesta izmantot cietuma telpas, aizturētos trešo valstu valstspiederīgos nošķir no parastiem ieslodzītiem.

2. Aizturētajiem trešo valstu valstspiederīgajiem pēc viņu lūguma ļauj laicīgi sazināties ar juridiskiem pārstāvjiem, ģimenes locekļiem un kompetentām konsulārām iestādēm.

3. Īpašu uzmanību pievērš mazāk aizsargātu personu stāvoklim. Tām nodrošina neatliekamo veselības aprūpi un slimību primāro ārstēšanu.

4. Attiecīgām un kompetentām valstu, starptautiskām un nevalstiskām organizācijām un struktūrām jābūt iespējai apmeklēt 1. punktā minētās aizturēšanas telpas, lai pārliecinātos, ka saskaņā ar šo nodaļu tās tiek izmantotas trešo valstu valstspiederīgo aizturēšanas nodrošināšanai. Var noteikt, ka šādiem apmeklējumiem nepieciešama atļauja.

5. Aizturētajiem trešo valstu valstspiederīgajiem sistemātiski nodrošina informāciju, kas skaidro aizturēšanas telpu noteikumus un izklāsta to tiesības un pienākumus. Tajā ir ietverta arī informācija par to tiesībām saskaņā ar valsts tiesību aktiem sazināties ar 4. punktā minētajām organizācijām un struktūrām.”

Direktīva 2013/32

14 Direktīvas 2013/32 34. un 38. apsvērumā ir noteikts:

“(34) Procedūrām, lai pārbaudītu starptautiskās aizsardzības nepieciešamību, vajadzētu būt tādām, lai kompetentās iestādes varētu veikt starptautiskās aizsardzības pieteikumu rūpīgu izskatīšanu.

[..]

(38) Daudzi starptautiskās aizsardzības pieteikumi tiek sagatavoti pie dalībvalsts robežas vai tās tranzīta zonā, pirms pieņemts lēmums par pieteikuma iesniedzēja ieceļošanu. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai nodrošināt pieņemamības un/vai rūpīgas izskatīšanas procedūras, kuru rezultātā būtu iespējams pieņemt lēmumus par šādiem pieteikumiem minētajās zonās skaidri noteiktos gadījumos.”

15 Šis direktīvas 2. pantā ir paredzēts:

“Šajā direktīvā:

[..]

c) “pieteikuma iesniedzējs” ir trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kas sagatavojis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums;

[..]

e) “galīgais lēmums” ir lēmums par to, vai trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam var tikt piešķirts bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statuss saskaņā ar [Eiropas Parlamenta un Padomes] Direktīvu 2011/95/ES [(2011. gada 13. decembris), par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV

2011, L 337, 9. lpp.)] un kas vairs nav pakļauts tiesiskajai aizsardzībai atbilstīgi šīs direktīvas V nodaļai, neatkarīgi no tā, vai šāda tiesiskā aizsardzība paredz pieteikuma iesniedzēja palikšanu attiecīgajās dalībvalstīs līdz tās iznākumam;

- f) “atbildīgā iestāde” ir jebkura ar tieslietām saistīta vai administratīva struktūra dalībvalstī, kas atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu un kas ir kompetenta, lai šādos gadījumos pieņemtu lēmumus pirmajā instancē;

[..]

- q) “turpmāks pieteikums” ir starptautiskās aizsardzības pieteikums, kas ir sagatavots pēc tam, kad ir pieņemts galīgais lēmums par iepriekšēju pieteikumu, tostarp gadījumos, kad pieteikuma iesniedzējs ir skaidri atsaucis savu pieteikumu, un gadījumos, kad atbildīgā iestāde ir noraidījusi pieteikumu pēc tā netiešas atsaukšanas saskaņā ar 28. panta 1. punktu.”

16 Direktīvas 2013/32 6. pantā “Piekļuve procedūrai” ir paredzēts:

“1. Ja persona starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedz iestādei, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir kompetenta reģistrēt šādu pieteikumu, tad reģistrācija jāveic ne vēlāk kā triju darbadienu laikā pēc pieteikuma sagatavošanas.

Ja starptautiskās aizsardzības pieteikumu sagatavo citām iestādēm, kas var pieņemt šādus pieteikumus, bet saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav kompetentas tos reģistrēt, tad dalībvalstis nodrošina, lai reģistrācija tiktu veikta ne vēlāk kā sešu darbadienu laikā pēc pieteikuma sagatavošanas.

Dalībvalstis nodrošina, lai minēto citu iestāžu, kas var pieņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumus, piemēram, policija, robežsardze, imigrācijas iestādes un aizturēšanas vietu darbinieki, būtu attiecīgi informēti un lai minēto iestāžu darbinieki saņemtu saviem uzdevumiem un pienākumiem atbilstīgu apmācību pietiekamā līmenī un norādījumus pieteikuma iesniedzēju informēšanai par to, kur un kā var iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

2. Dalībvalstis nodrošina, lai personai, kura sagatavojusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu, būtu reāla iespēja to iesniegt iespējami īsā laikā. Ja pieteikuma iesniedzējs neiesniedz savu pieteikumu, dalībvalstis var attiecīgi piemērot 28. pantu.

3. Neskarot 2. punktu, dalībvalstis var prasīt, lai starptautiskās aizsardzības pieteikumi tiktu iesniegti personiski un/vai tam paredzētā vietā.

4. Neatkarīgi no 3. punkta starptautiskās aizsardzības pieteikumu uzskata par iesniegtu, ja attiecīgās dalībvalsts kompetentās iestādes ir saņēmušas pieteikuma iesniedzēja iesniegtu veidlapu vai – ja to paredz valsts tiesību akti – oficiālu ziņojumu.

5. Ja tas, ka starptautiskās aizsardzības pieteikumus vienlaikus iesniedz liels skaits trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku, praksē ļoti apgrūtina 1. punktā noteiktā termiņa ievērošanu, dalībvalstis var paredzēt minētā termiņa pagarināšanu līdz 10 darbdienu.

17 Šīs direktīvas 26. pantā “Aizturēšana” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis neaiztur personu tikai tāpēc, ka viņa ir pieteikuma iesniedzējs. Aizturēšanas pamatojums un nosacījumi, un aizturētajiem pieteikuma iesniedzējiem pieejamās garantijas ir saskaņā ar Direktīvu [2013/33].

2. Ja pieteikuma iesniedzējs tiek aizturēts, dalībvalstis nodrošina, ka pastāv iespēja paātrināti veikt izskatīšanu tiesā saskaņā ar Direktīvu [2013/33].”

18 Šīs pašas direktīvas 33. pantā “Nepieņemami pieteikumi” ir noteikts:

“1. Papildus gadījumiem, kad pieteikums netiek izskatīts saskaņā ar [Eiropas Parlamenta un Padomes] Regulu (ES) Nr. 604/2013 [(2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2013, L 180, 31. lpp.)], dalībvalstīm nav jāizvērtē, vai pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs saņemt starptautisko aizsardzību saskaņā ar Direktīvu [2011/95], ja pieteikums tiek uzskatīts par nepieņemamu saskaņā ar šo pantu.

2. Dalībvalstis var uzskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu tikai tad, ja:

- a) cita dalībvalsts ir piešķirusi starptautisko aizsardzību;
- b) valsts, kas nav dalībvalsts, tiek uzskatīta par pieteikuma iesniedzēja pirmo patvēruma valsti saskaņā ar 35. pantu;
- c) valsts, kas nav dalībvalsts, tiek uzskatīta par pieteikuma iesniedzējam drošu trešo valsti saskaņā ar 38. pantu;
- d) pieteikums ir turpmāks pieteikums, kurā nav ietverti jauni elementi vai konstatējumi, kas saistīti ar izvērtēšanu, vai pieteikuma iesniedzējs ir kvalificējams kā bēglis vai persona, kas ir tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību atbilstīgi Direktīvai [2011/95], vai tādus nav iesniedzis pieteikuma iesniedzējs;
- e) pieteikuma iesniedzēja apgādājamais iesniedz pieteikumu pēc tam, kad viņš saskaņā ar 7. panta 2. punktu piekrita, ka viņa lieta ir daļa no pieteikuma, kas iesniegts viņa vārdā, un nav faktu, kas saistīti ar apgādājamā situāciju un kas attaisno atsevišķu pieteikumu.”

19 Direktīvas 2013/32 35. pants “Pirmās patvēruma valsts koncepcija” ir formulēts šādi:

“Valsts var tikt uzskatīta par pirmo patvēruma valsti konkrētam pieteikuma iesniedzējam, ja:

- a) viņš minētajā valstī ir ticis atzīts par bēgli un viņš joprojām var gūt labumu no minētās aizsardzības; vai
- b) viņš bauda citādu pietiekamu aizsardzību minētajā valstī, tostarp priekšrocības no neizraidīšanas principa,

ar noteikumu, ka viņš tiks atpakaļuzņemts minētajā valstī.

Piemērojot pirmās patvēruma valsts koncepciju konkrētiem pieteikuma iesniedzēja apstākļiem, dalībvalstis var ņemt vērā 38. panta 1. punktu. Pieteikuma iesniedzējam ļauj apstrīdēt pirmās patvēruma valsts koncepcijas piemērošanu viņa konkrētajiem apstākļiem.”

20 Šīs pašas direktīvas 38. pantā “Drošas trešās valsts koncepcija” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis var piemērot drošas trešās valsts koncepciju tikai tad, ja kompetentās iestādes ir pārliecinātas, ka personai, kas lūdz starptautisko aizsardzību, attiecīgajā trešā valstī piemēros šādus principus:

- a) dzīvība un brīvība netiek pakļauta briesmām, pamatojoties uz rasi, reliģiju, tautību, piederību konkrētai sociālajai grupai vai politisko uzskatu dēļ;
- b) nepastāv smaga kaitējuma risks, kā definēts Direktīvā [2011/95];

- c) tiek ievērots neizraidīšanas princips saskaņā ar [Konvenciju par bēgļa statusu, kas parakstīta 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)) un kas grozīta ar 1967. gada 31. janvārī Ņujorkā noslēgto Protokolu par bēgļa statusu];
- d) tiek ievērots aizliegums viņu pārvietot, pārkāpjot tiesības netikt pakļautam spīdzināšanai un cietsirdīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei, kā noteikts starptautiskajos tiesību aktos; un
- e) pastāv iespēja pieprasīt bēgļa statusu un, ja viņš tiek atzīts par bēgli, saņemt aizsardzību saskaņā ar [Konvenciju par bēgļa statusu, kas parakstīta 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)) un kas grozīta ar 1967. gada 31. janvārī Ņujorkā noslēgto Protokolu par bēgļa statusu].

2. Drošas trešās valsts koncepcijas piemērošanā ievēro noteikumus, kas noteikti valsts tiesību aktos, tostarp:

- a) noteikumus, kas pieprasa saistību starp pieteikuma iesniedzēju un attiecīgo trešo valsti, uz kā pamata minētajai personai pamatoti doties uz minēto valsti;
- b) noteikumus par metodoloģiju, ar kuras palīdzību kompetentās iestādes pārliecinās, ka drošas trešās valsts koncepcija var tikt piemērota konkrētai valstij vai konkrētam pieteikuma iesniedzējam. Šāda metodoloģija katrā konkrētā gadījumā ietver apsvērumus par valsts drošību konkrētam pieteikuma iesniedzējam un/vai valsts norādi par valstīm, kas parasti tiek uzskatītas par drošām;
- c) noteikumus saskaņā ar starptautiskajiem tiesību aktiem, kas ļauj veikt individuālu izvērtēšanu par to, vai attiecīgā trešā valsts ir droša konkrētajam pieteikuma iesniedzējam, un kas ļauj pieteikuma iesniedzējam vismaz apstrīdēt drošas trešās valsts koncepcijas piemērošanu, pamatojoties uz to, ka trešā valsts nav droša viņa konkrētajos apstākļos. Pieteikuma iesniedzējam ļauj arī apstrīdēt to, ka starp viņu un trešo valsti pastāv saistība saskaņā ar a) apakšpunktu.

[..]

4. Ja trešā valsts neļauj pieteikuma iesniedzējam ieceļot tās teritorijā, dalībvalstis nodrošina, ka piekļuve procedūrai tiek sniegta saskaņā ar pamatprincipiem un garantijām, kas izklāstītas II nodaļā.

[..]”

21 Direktīvas 2013/32 40. pants “Turpmāks pieteikums” ir formulēts šādi:

“1. Ja persona, kas ir pieteikusies uz starptautisko aizsardzību dalībvalstī, sniedz papildu paziņojumus vai turpmāku pieteikumu tajā pašā dalībvalstī, minētā dalībvalsts pārbauda šos turpmākos paziņojumus vai turpmākā pieteikuma elementus saskaņā ar iepriekšējā pieteikuma izskatīšanu vai saskaņā ar tāda lēmuma izskatīšanu, kas atrodas pārskatīšanas vai pārsūdzības procesā, ciktāl kompetentās iestādes var ņemt vērā un apsvērt visus elementus, kas ir pamatā turpmākajiem paziņojumiem vai turpmākajam pieteikumam.

2. Lai pieņemtu lēmumu par starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamību saskaņā ar 33. panta 2. punkta d) apakšpunktu, turpmākais starptautiskās aizsardzības pieteikums tiek vispirms pakļauts sākotnējai izskatīšanai attiecībā uz to, vai ir konstatēti vai pieteikuma iesniedzējs ir iesniedzis jaunus elementus vai faktus, kas attiecas uz pārbaudi, vai viņš ir kvalificējams kā starptautiskās aizsardzības saņēmējs saskaņā ar Direktīvu [2011/95].

3. Ja sākotnējā izskatīšanā, kas minēta 2. punktā, tiek konstatēti vai pieteikuma iesniedzējs ir iesniedzis jaunus elementus vai faktus, kas ievērojami palielina iespēju pieteikuma iesniedzējam tikt kvalificētam kā starptautiskās aizsardzības saņēmējam saskaņā ar Direktīvu [2011/95], pieteikumu turpina izskatīt saskaņā ar II nodaļu. Dalībvalstis var paredzēt arī citus iemeslus, kuru dēļ turpināt izskatīt turpmāku pieteikumu.

4. Dalībvalstis var paredzēt, ka pieteikumu turpinās izskatīt tikai tad, ja attiecīgais pieteikuma iesniedzējs iepriekšējā procedūrā nevarēja, nebūdamams pie tā vainīgs, izvērtēt situācijas, kas aprakstītas šā panta 2. un 3. punktā, jo īpaši izmantojot savas tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību saskaņā ar 46. pantu.

5. Ja turpmāku pieteikumu tālāk neizskata saskaņā ar šo pantu, to uzskata par nepieņemamu saskaņā ar 33. panta 2. punkta d) apakšpunktu.

6. Procedūru, kas minēta šajā pantā, var arī piemērot gadījumā, ja:

- a) apgādājamais iesniedz pieteikumu pēc tam, kad viņš saskaņā ar 7. panta 2. punktu ir piekritis, ka viņa lieta ir daļa no pieteikuma, kas iesniegts viņa vārdā; un/vai
- b) neprecēts nepilngadīgais iesniedz pieteikumu pēc tam, kad pieteikums ir iesniegts [tā] vārdā saskaņā ar 7. panta 5. punkta c) apakšpunktu.

Minētajos gadījumos sākotnējā izskatīšana, kas minēta 2. punktā, sastāvēs no izvērtēšanas par to, vai pastāv fakti saistībā ar apgādājamā vai neprecēta nepilngadīgā situāciju, kas pamato atsevišķu pieteikumu.

7. Ja persona, attiecībā uz kuru ir jāizpilda pārsūtīšanas lēmums saskaņā ar Regulu [Nr. 604/2013], iesniedz papildu paziņojumus vai turpmāku pieteikumu nosūtošajā dalībvalstī, minētos paziņojumus vai turpmākos pieteikumus izvērtē atbildīgā dalībvalsts, kā definēts minētajā regulā, saskaņā ar šo direktīvu.”

22 Direktīvas 2013/32 43. pantā “Robežprocedūras” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis var nodrošināt procedūras saskaņā ar pamatprincipiem un garantijām, kas minētas II nodaļā, lai pieņemtu lēmumu dalībvalsts robežas vai tranzīta zonā par:

- a) to pieteikumu pieņemamību saskaņā ar 33. pantu, kas sagatavoti šādās vietās; un/vai
- b) pieteikumu būtību, ja tiek piemērota 31. panta 8. punktā minētā procedūra.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka lēmums saistībā ar 1. punktā paredzētajām procedūrām tiek pieņemts saprātīgā laikā. Ja lēmums nav pieņemts četrās nedēļās, pieteikuma iesniedzējam tiek atļauts iecelt dalībvalsts teritorijā, lai viņa pieteikums tiktu izskatīts saskaņā ar citiem šīs direktīvas noteikumiem.

3. Ja ierodas liels skaits trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku, kas iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumus pie robežas vai tranzīta zonā, un tas 1. punkta noteikumu piemērošanu praksē padara neiespējamu, minētās procedūras var arī tikt piemērotas, ja un kamēr šie trešās valsts valstspiederīgie vai bezvalstnieki ir izmitināti vietās, kas atrodas netālu no robežas vai tranzīta zonas.”

Direktīva 2013/33

23 Direktīvas 2013/33 17. apsvērumā ir noteikts:

“Šajā direktīvā izklāstītie aizturēšanas iemesli neskar citus aizturēšanas iemeslus, tostarp aizturēšanas iemeslus saistībā ar kriminālprocesu, kas piemērojami saskaņā ar valsts tiesību aktiem bez saistības ar trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikumu.”

24 Šīs direktīvas 2. pantā ir paredzēts:

“Šajā direktīvā ir šādas definīcijas:

[..]

b) “pieteikuma iesniedzējs” ir trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kas sagatavojis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums;

[..]

g) “uzņemšanas materiālie nosacījumi” ir uzņemšanas nosacījumi, kas ietver mājokli, pārtiku un apģērbu, kurus nodrošina natūrā vai kā finansiālus pabalstus vai talonus, vai kā šo trīs iespēju kombināciju, un dienasnaudu;

h) “aizturēšana” ir dalībvalsts veikta pieteikuma iesniedzēja ieslodzīšana noteiktā vietā, kur pieteikuma iesniedzējam vai iesniedzējai ir liegta pārvietošanās brīvība;

[..].”

25 Saskaņā ar minētās direktīvas 7. pantu “Dzīvesvieta un pārvietošanās brīvība”:

“1. Pieteikuma iesniedzēji var brīvi pārvietoties viņus uzņēmušās dalībvalsts teritorijā vai apgabalā, kādu šī dalībvalsts viņiem šādam nolūkam noteikusi. Noteiktais apgabals neietekmē neatņemamo privātās dzīves jomu un ir pietiekams, lai nodrošinātu pieeju visiem pabalstiem saskaņā ar šo direktīvu.

2. Sabiedrības interešu, sabiedriskās kārtības dēļ vai, ja tas nepieciešams, lai ātri apstrādātu un efektīvi pārraudzītu pieteikuma iesniedzēja starptautiskās aizsardzības pieteikumu, dalībvalstis var izlemt jautājumu par viņa dzīvesvietu.

3. Dalībvalstis var nodrošināt uzņemšanas materiālos nosacījumus, paredzot pieteikuma iesniedzēja faktisko dzīvesvietu kādā īpašā vietā, kuru nosaka dalībvalstis. Šādu lēmumu, kam var būt vispārīgs raksturs, pieņem individuāli, un tas ir noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos.

4. Dalībvalstis nosaka iespēju piešķirt pieteikuma iesniedzējiem pagaidu atļauju atstāt 2. un 3. punktā minēto dzīvesvietu un/vai 1. punktā minēto noteikto apgabalu. Lēmumus pieņem individuāli, objektīvi un taisnīgi, paskaidrojot iemeslus, ja lēmums ir negatīvs.

Pieteikuma iesniedzējam nav vajadzīga atļauja, lai iepriekš noteiktos laikos apmeklētu iestādes un tiesas, ja viņa ierašanās ir nepieciešama.

5. Dalībvalstis pieprasa, lai pieteikuma iesniedzēji informē kompetentās iestādes par savu pašreizējo adresi un, cik drīz vien iespējams, paziņo šādām iestādēm par jebkurām izmaiņām adresē.”

26 Šīs pašas direktīvas 8. pants “Aizturēšana” ir formulēts šādi:

“1. Dalībvalstis personu neaiztur tikai tā iemesla dēļ, ka tā ir pieteikuma iesniedzējs saskaņā ar [Direktīvu 2013/32].

2. Vajadzības gadījumā un pamatojoties uz katras lietas individuālu izvērtējumu, dalībvalstis var pieteikuma iesniedzēju aizturēt, ja citus, mazāk ierobežojošus alternatīvus līdzekļus nav iespējams efektīvi piemērot.

3. Pieteikuma iesniedzēju var aizturēt tikai:

- a) lai noteiktu vai pārbaudītu viņa identitāti vai valstspiederību;
- b) lai noteiktu tos elementus, kuri ir pamatā viņa starptautiskās aizsardzības pieteikumam, kurus nevarētu iegūt neaizturot, jo īpaši, ja pastāv pieteikuma iesniedzēja bēgšanas iespējamība;
- c) lai procedūras sakarā izlemtu par pieteikuma iesniedzēja tiesībām ieceļot valsts teritorijā;
- d) ja viņš ir aizturēts saskaņā ar atgriešanas procedūru atbilstīgi [Direktīvai 2008/115], lai sagatavotu atgriešanu un/vai īstenotu izraidīšanas procesu, un ja attiecīgā dalībvalsts var ar objektīviem kritērijiem pamatot – tostarp to, ka viņam jau bija iespēja piekļūt patvēruma procedūrai –, ka ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka viņš sagatavojis starptautiskās aizsardzības pieteikumu tikai, lai aizkavētu vai traucētu atgriešanas lēmuma izpildi;
- e) ja tas nepieciešams valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai;
- f) saskaņā ar 28. pantu [Regulā Nr. 604/2013].

Aizturēšanas pamatus nosaka valsts tiesību aktos.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts tiesību aktos tiek paredzēti noteikumi attiecībā uz aizturēšanas alternatīvām, piemēram, regulāru reģistrēšanos attiecīgās iestādēs, finansiālas garantijas iemaksu vai pienākumu uzturēties norādītā vietā.”

27 Direktīvas 2013/33 9. pantā “Garantijas aizturētiem pieteikuma iesniedzējiem” ir paredzēts:

“1. Pieteikuma iesniedzēju aiztur tikai uz cik iespējams īsu laiku un patur apcietinājumā tikai, kamēr ir piemērojami 8. panta 3. punktā paredzētie pamati.

Administratīvās procedūras, kas attiecas uz 8. panta 3. punktā paredzētajiem aizturēšanas pamatiem, veic ar pienācīgu rūpību. Administratīvo procedūru kavēšanās, ko nevar piedēvēt pieteikuma iesniedzējam, nav pamatojums aizturēšanas turpināšanai.

2. Pieteikuma iesniedzēju aizturēšanas rīkojumu izdod rakstiski tiesu vai administratīvās iestādes. Aizturēšanas rīkojumā norāda faktiskos un juridiskos iemeslus, kas ir tā pamatā.

3. Ja aizturēšanas rīkojumu izdod administratīvās iestādes, dalībvalstis nodrošina aizturēšanas likumības ātru juridisku pārskatīšanu, to veicot *ex officio* un/vai pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma. Ja šādu aizturēšanas likumības pārskatīšanu veic *ex officio*, lēmumu pieņem pēc iespējas drīzāk kopš aizturēšanas. Ja pārskatīšanu veic pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma, par to nolemj pēc iespējas drīzāk kopš attiecīgās procedūras sākuma. Dalībvalstis valsts tiesību aktos attiecīgi nosaka laikposmu, kurā ir jāveic *ex officio* juridiskā pārskatīšana un/vai juridiskā pārskatīšana pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma.

Ja juridiskās pārskatīšanas rezultātā tiek konstatēts, ka aizturēšana ir nelikumīga, attiecīgo pieteikuma iesniedzēju nekavējoties atbrīvo.

4. Aizturētus pieteikuma iesniedzējus viņiem saprotamā valodā vai valodā, kuru ir pamats uzskatīt par šīm personām saprotamu, nekavējoties rakstiski informē par aizturēšanas iemesliem un valsts tiesību aktos noteiktajām procedūrām aizturēšanas rīkojuma apstrīdēšanai, kā arī par iespēju lūgt bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību.

5. Tiesu iestāde ik pēc saprātīga laika posma *ex officio* un/vai pēc attiecīgā pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma pārskata aizturēšanu, jo īpaši, ja aizturēšana ir ilgstoša, ja rodas attiecīgi apstākļi vai kļūst pieejama jauna informācija, kas var ietekmēt aizturēšanas likumību.

6. Ja 3. punktā minētais aizturēšanas rīkojums tiek juridiski pārskatīts, dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem ir pieejama bezmaksas juridiskā palīdzība un pārstāvība. Tā ietver vismaz nepieciešamo procesuālo dokumentu sagatavošanu un piedalīšanos uzklaušīšanā tiesu iestādēs pieteikuma iesniedzēja vārdā.

Bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību sniedz tādas piemēroti kvalificētas personas, kā tas pieļauts vai atļauts saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kuru intereses nav konfliktā vai nevarētu būt konfliktā ar pieteikuma iesniedzēja interesēm.

7. Dalībvalstis var arī nodrošināt, ka bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību piešķir:

- a) tikai tiem, kam trūkst pietiekamu līdzekļu; un/vai
- b) tikai ar pakalpojumiem, ko sniedz juridiskie konsultanti vai citi padomdevēji, kas ir īpaši paredzēti valsts tiesību aktos, lai sniegtu palīdzību pieteikuma iesniedzējiem un tos pārstāvētu.

8. Dalībvalstis arī var:

- a) noteikt finansiālus ierobežojumus un/vai termiņus bezmaksas juridiskās palīdzības un pārstāvības sniegšanai ar noteikumu, ka tādi ierobežojumi patvaļīgi neierobežo juridiskās palīdzības un pārstāvības pieejamību;
- b) paredzēt, ka attiecībā uz maksām un citiem izdevumiem attieksme pret pieteikuma iesniedzējiem nav labvēlīgāka par attieksmi, ko parasti piemēro to valstspiederīgajiem jautājumos saistībā ar juridisko palīdzību.

9. Dalībvalstis var pieprasīt, lai tām pilnīgi vai daļēji atmaksā jebkurus piešķirtos izdevumus, ja un kad pieteikuma iesniedzēja finansiālais stāvoklis ir ievērojami uzlabojies vai ja lēmums piešķirt šādus izdevumus ir ticis pieņemts, pamatojoties uz pieteikuma iesniedzēja sniegtu nepatiesu informāciju.

10. Procedūras par juridiskās palīdzības un pārstāvības pieejamību nosaka valsts tiesību aktos.”

28 Šīs direktīvas 10. panta “Aizturēšanas apstākļi” 1. punktā ir noteikts:

“Pieteikuma iesniedzēju aizturēšanu parasti īsteno īpašās aizturēšanas iestādēs. Ja kāda dalībvalsts nevar nodrošināt izmitināšanu īpašā aizturēšanas iestādē un ir spiesta izmantot izmitināšanu cietumā, aizturēto pieteikuma iesniedzēju izmitina atsevišķi no parastiem ieslodzītajiem, un piemēro šajā direktīvā paredzētos aizturēšanas apstākļus.

Parasti aizturētus pieteikuma iesniedzējus izmitina atsevišķi no citiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kas nav iesnieguši starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

[..]”

29 Saskaņā ar šīs direktīvas 17. pantu “Vispārīgie uzņemšanas materiālie nosacījumi un veselības aprūpe”:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem, sagatavojot starptautiskās aizsardzības pieteikumus, ir pieejami materiālie uzņemšanas nosacījumi.

[..]

3. Dalībvalstis var nodrošināt visus vai daļu no uzņemšanas materiālajiem nosacījumiem un veselības aprūpi ar noteikumu, ka pieteikuma iesniedzējiem pašiem nav pietiekamu līdzekļu, lai nodrošinātu savam veselības stāvoklim atbilstošu dzīves līmeni un savu uzturēšanos.

[..]”

30 Direktīvas 2013/33 18. panta, kurā izklāstīti “uzņemšanas materiālo nosacījumu veidi”, 1. punktā ir noteikts:

“Ja mājokli nodrošina natūrā, tam jābūt vienā no turpmāk minētajiem veidiem vai to kombinācijām:

- a) telpas, ko izmanto pieteikuma iesniedzēju izmitināšanai, izskatot starptautiskās aizsardzības pieteikumus, kas sagatavoti pie robežas vai tranzīta zonās;
- b) izmitināšanas centri, kas garantē atbilstošu dzīves līmeni;
- c) privātmājas, dzīvokļi, viesnīcas vai citas telpas, kas pielāgotas pieteikuma iesniedzēju izmitināšanai.”

31 Šīs direktīvas 26. panta “Pārsūdzēšana” 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka lēmumus par pabalstu piešķiršanu, atņemšanu vai samazināšanu saskaņā ar šo direktīvu vai lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar 7. pantu, kuri individuāli ietekmē pieteikuma iesniedzējus, var pārsūdzēt saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktos noteikto procedūru. Vismaz pēdējā instancē nodrošina pārsūdzības iespēju vai lietas pārskatīšanu faktiski un juridiski tiesas iestādē.”

Ungārijas tiesības

Pamatlikums

32 *Alaptörvény* (Pamatlikums) XIV panta 4. punkts ir formulēts šādi:

“Gadījumā, ja nedz izcelsmes valsts, nedz kāda cita valsts nesniedz viņām aizsardzību, Ungārija pēc pieteikuma nodrošina patvēruma tiesības personām, kurām nav Ungārijas pilsonības un kuras savā valstspiederības valstī vai savā parastās dzīvesvietas valstī tiek vajātas vai kurām ir pamats bailēm, ka viņas tiks tieši vajātas rases, valstspiederības, piederības pie konkrētas sociālās grupas vai reliģiskas vai politiskas pārliecības dēļ. Persona, kurai nav Ungārijas pilsonības un kura ir ieradusies Ungārijas teritorijā, šķērsojot valsti, kurā viņa nebija pakļauta vajāšanai vai tiešam vajāšanas riskam, nevar pretendēt uz patvēruma tiesībām.”

Likums par patvēruma tiesībām

- 33 *A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény* (2007. gada Likums LXXX par patvēruma tiesībām, *Magyar Közlöny* 2007/83, turpmāk tekstā – “Likums par patvēruma tiesībām”) 5. panta 1. punktā ir noteikts:

“Patvēruma meklētājam ir tiesības:

a) saskaņā ar šajā likumā paredzētajiem nosacījumiem uzturēties Ungārijas teritorijā un saskaņā ar speciālo tiesisko regulējumu iegūt uzturēšanās atļauju Ungārijas teritorijā;

b) saskaņā ar šajā likumā un speciālajā tiesiskajā regulējumā paredzētajiem nosacījumiem saņemt pabalstus, palīdzību un mājokli;

c) aizpildīt darba vietu uzņemšanas centra teritorijā vai tādā darba vietā, kuru noteicis publiskā sektora darba devējs, deviņus mēnešus pēc patvēruma pieteikuma iesniegšanas un pēc šī termiņa – atbilstoši vispārīgajiem noteikumiem, kas piemērojami ārvalstniekiem. [..]”

- 34 Šā likuma 6. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Ungārija piešķir bēgļa statusu ārzemniekam, kas atbilst Pamatlikuma XIV panta 4. punkta pirmajā teikumā izklāstītajiem nosacījumiem.”

- 35 Likuma par patvēruma tiesībām 12. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Ungārija piešķir alternatīvās aizsardzības statusu ārzemniekam, kas neatbilst bēgļa statusa atzīšanas nosacījumiem, bet kam pastāv būtiska kaitējuma ciešanas risks gadījumā, ja viņš atgriezies savā izcelsmes valstī, un kurš nevar vai – šī riska dēļ – negrib pieprasīt aizsardzību savā izcelsmes valstī.”

- 36 Šā likuma 45. panta 1. punktā ir noteikts:

“Neizraidīšanas princips ir piemērojams, ja pastāv risks, ka savā izcelsmes valstī pieteikuma iesniedzējs varētu ciest no vajāšanas vai tikt pakļauts tādām darbībām, kādas ir minētas Pamatlikuma XIV panta 3. punktā, viņa rases, reliģijas, tautības, piederības pie konkrētas sociālās grupas vai politisko uzskatu dēļ, un nav drošas trešās valsts, kas varētu viņu uzņemt.”

- 37 Likuma par patvēruma tiesībām 51. panta 2. punkta f) apakšpunktā redakcijā, kas ir spēkā no 2018. gada 1. jūlija, ir paredzēts jauns patvēruma pieteikuma nepieņemamības pamats, kas ir definēts šādi:

“Pieteikums nav pieņemams, ja pieteikuma iesniedzējs ir ieradies Ungārijā, šķērsojot valsti, kurā viņš nav pakļauts vajāšanai 6. panta 1. punkta izpratnē vai būtiska kaitējuma ciešanas riskam 12. panta 1. punkta izpratnē vai kurā ir garantēta pietiekama līmeņa aizsardzība.”

- 38 Šā likuma 51./A pantā ir noteikts:

“Ja izcelsmes valsts vai droša trešā valsts atsakās uzņemt vai uzņemt atpakaļ pieteikuma iesniedzēju, patvēruma jautājumos kompetentā iestāde atceļ savu lēmumu un īsteno patvēruma procedūru.”

- 39 Likuma par patvēruma tiesībām 71./A pantā ir reglamentēta robežprocedūra, un tā 1.–7. punktā ir paredzēts:

“(1) Ja ārvalsts valstspiederīgais iesniedz pieteikumu tranzīta zonā:

a) pirms viņam tiek atļauts ieceļot Ungārijas teritorijā vai

b) pēc tam, kad, būdams apturēts astoņus kilometrus platā joslā, skaitot no Ungārijas teritorijas ārējās robežas līnijas, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/399 (2016. gada 9. marts) par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) [(OV 2016, L 77, 1. lpp.)], 2. panta 2. punktā, vai no robežas demarkācijas zīmēm, viņš ir pavadīts līdz tās būves vārtiem, kas kalpo kārtības uzturēšanai pie robežas un kas ir minēti [az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény (2007. gada Likums LXXXIX par valsts robežu)],

šo nodaļu piemēro, ievērojot turpmākās tiesību normas.

(2) Robežprocedūras ietvaros pieteikuma iesniedzējam nav 5. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā paredzēto tiesību.

(3) Patvēruma jomā kompetentā iestāde prioritāri pieņem lēmumu par pieteikuma pieņemamību ne vēlāk kā astoņu dienu laikā pēc pieteikuma iesniegšanas. Patvēruma jomā kompetentā iestāde nekavējoties veic nepieciešamos pasākumus, lai paziņotu procesā pieņemto lēmumu.

(4) Ja kopš pieteikuma iesniegšanas ir pagājušas četras nedēļas, ārvalstnieku policijas jomā kompetentā iestāde atļauj iecelšanu saskaņā ar piemērojamo tiesību normu.

(5) Ja pieteikums nav nepieņemams, ārvalstnieku policijas jomā kompetentā iestāde atļauj iecelšanu saskaņā ar piemērojamo tiesību normu.

(6) Ja pieteikuma iesniedzējam ir atļauts ieceļot Ungārijas teritorijā, patvēruma jomā kompetentā iestāde veic procedūru saskaņā ar vispārīgajiem noteikumiem.

(7) Robežprocedūras noteikumi neattiecas uz mazāk aizsargātām personām.

[..]”

40 Likuma par patvēruma tiesībām IX/A nodaļā ir ietvertas tiesību normas par krīzes situāciju, ko radījusi masveida imigrācija, starp kurām ir 80./I panta i) punkts, ar kuru tiek izslēgta šā likuma 71./A panta piemērošana.

41 Šajā pašā šā likuma nodaļā ietilpst 80./J pants, kurā ir noteikts:

“1. Patvēruma pieteikums ir jāiesniedz personiski kompetentajai iestādei un vienīgi tranzīta zonā, izņemot, ja:

- a) pieteikuma iesniedzējam ir piemērots brīvību ierobežojošs piespiedu pasākums, pasākums vai sods;
- b) pieteikuma iesniedzējam ir piemērots patvēruma jomā kompetentās iestādes noteikts aizturēšanas pasākums;
- c) patvēruma iesniedzējs likumīgi uzturas Ungārijas teritorijā un nelūdz izmitināšanu uzņemšanas centrā.

[..]

4. Procedūras laikā patvēruma meklētājam, kurš uzturas tranzīta zonā, nav 5. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā paredzēto tiesību.

[..]”

42 Minētajā šā paša likuma IX/A nodaļā ietilpst 80./K pants, kurā ir noteikts:

“1. Noraidošs lēmums, kurš ir pamatots ar pieteikuma nepieņemamību vai kurš ir pieņemts paātrinātā procedūrā, var tikt apstrīdēts trīs dienu laikā. Patvēruma jautājumos kompetentā iestāde trīs dienu laikā pārsūta tiesai prasības pieteikumu, kam pievienoti lietas materiāli un aizstāvības raksts.

2. Patvēruma jautājumos kompetentā iestāde pieņem lēmumu, balstoties uz tās rīcībā esošo informāciju, vai slēdz procedūru, ja patvēruma meklētājs:

[..]

d) pamet tranzīta zonu.

[..]

4. Lēmumu par procedūras izbeigšanu, piemērojot 2. punktu, nevar apstrīdēt administratīvā tiesvedībā.”

2007. gada Likums LXXXIX par valsts robežu

43 *Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény (Magyar Közlöny 2007. évi 88. Száma, 2007. gada Likums LXXXIX par valsts robežu) 15./A pantā par tranzīta zonas izveidošanu ir paredzēts:*

“(1) 5. panta 1. punktā paredzētajā zonā var tikt izveidota tranzīta zona, kas ir vieta, kurā var uzturēties personas, kas lūdz patvērumu vai alternatīvo aizsardzību [..], un vieta, kurā norisinās procedūras patvēruma un ārvalstnieku policijas jomā un kurā atrodas šim nolūkam nepieciešamā infrastruktūra.

(2) Patvēruma meklētājs, kas atrodas tranzīta zonā, var ieceļot Ungārijas teritorijā:

- a) ja patvēruma jomā kompetentā iestāde pieņem lēmumu par starptautiskās aizsardzības piešķiršanu;
- b) ja ir izpildīti nosacījumi patvēruma procedūras veikšanai saskaņā ar vispārīgajiem noteikumiem; vai
- c) ja ir jāpiemēro Likuma par patvēruma tiesībām 71./A panta 4. un 5. punkta normas.

(2.a) Krīzes situācijā, ko izraisījusi masveida imigrācija, patvēruma meklētāja, kurš atrodas tranzīta zonā, ieceļošanu Ungārijas teritorijā var atļaut 2. punkta a) un b) apakšpunktā minētajos gadījumos.

[..]

(4) Pretēji 1. punkta noteikumiem krīzes situācijā, ko radījusi masveida imigrācija, par tranzīta zonu var tikt noteikta arī infrastruktūra, kas atrodas citā vietā nekā 5. panta 1. punktā norādītā.”

Likums par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos

- 44 Saskaņā ar *A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény* (2007. gada Likums II par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos, *Magyar Közlöny 2007. évi 1. Száma*, turpmāk tekstā – “Likums par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos”) 47. panta 9. punkta a) apakšpunktu:

“Ārvalstnieku policijas jomā kompetentā iestāde var – *ex officio* vai pēc pieprasījuma – atcelt ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu, ja tas ir noteikts attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo [...] kopā ar patvēruma jautājumos kompetentās iestādes pieņemtu atgriešanas lēmumu vai pēc šāda lēmuma un ja šis trešās valsts valstspiederīgais var pierādīt, ka viņš ir atstājis dalībvalstu teritoriju, pilnībā ievērojot atgriešanas lēmumu [...]”

- 45 Šā likuma 62. pantā par konkrētas dzīvesvietas piešķiršanu ir paredzēts:

“(1) Ārvalstnieku policijas jomā kompetentā iestāde var uzdot trešās valsts valstspiederīgajam uzturēties konkrētā vietā, ja:

[..]

f) attiecībā uz minēto trešās valsts valstspiederīgo ir pieņemts atgriešanas lēmums un viņam nav materiālo līdzekļu ne iztikas, ne mājokļa nodrošināšanai;

[..].

(3) Trešās valsts valstspiederīgajam var piešķirt obligātu dzīvesvietu kolektīvās izmitināšanas struktūrā vai uzņemšanas centrā, ja viņš nevar nodrošināt savas vajadzības, ja viņam nav ne piemērota mājokļa, ne atbilstošu materiālu resursu vai ienākumu, ne ielūguma no personas, kurai ir jānodrošina viņa aprūpe, ne arī no viņa ģimenes locekļiem, kuriem var būt pienākums nodrošināt viņa uzturēšanu.

(3.a) Krīzes situācijā, ko izraisa masveida imigrācija, par obligāto dzīvesvietu var noteikt arī tranzīta zonu.”

- 46 Likuma par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos 65. panta, kurā reglamentēta atgriešana, 3.b un 4. punktā noteikts:

(3.b) Ja ārvalstnieku policijas jomā kompetentā iestāde groza atgriešanas lēmumā norādīto galamērķa valsti attiecīgajai personai piedēvējamās rīcības dēļ, it īpaši, ja trešās valsts valstspiederīgais iestādei ir paziņojis patiesībai neatbilstošus faktus attiecībā uz savu valstspiederību, vai tāpēc, ka to pamato citi fakti, kas ietekmē atgriešanas valsti, pret lēmumu vai rīkojumu, ar kuru tiek izdarīti grozījumi, var celt iebildumus. Šos iebildumus divdesmit četru stundu laikā no lēmuma paziņošanas var izteikt ārvalstnieku policijas jomā kompetentajai iestādei, kura ir lēmuma autore. Lēmums, kas pieņemts par iebildumiem pret izpildi, nav pārsūdzams.

(4) Ārvalstnieku policijas jomā kompetentā iestāde iebildumus pret izpildi līdz ar lietas materiāliem nekavējoties nosūta kompetentajai iestādei izlemšanai par iebildumiem, un šī pēdējā iestāde pieņem lēmumu astoņu dienu laikā.”

- 47 Ungārijas valdība valsts tiesību aktos sākotnēji bija paredzējusi tiesību normas par krīzes situāciju, ko radījusi masveida imigrācija, attiecībā uz Ungārijas dienvidu meģēm, kuras atrodas pie Serbijas robežas, bet pēc tam tās attiecināja uz visu valsts teritoriju un secīgi pagarināja to spēkā esamību, pamatojoties uz *a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet Magyarországot egész területére történő elrendeléséről, valamint a válsághelyzet elrendelésével, fennállásával és megszüntetésével összefüggő*

szabályokról szóló 41/2016. (III. 9.) Korm. Rendelet (Valdības dekrēts 41/2016 (III. 9) par masveida imigrācijas radītās krīzes situācijas izsludināšanu visā Ungārijas teritorijā, kā arī par noteikumiem par krīzes situācijas izsludināšanu, pastāvēšanu un izbeigšanu).

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Lietā C-924/19 PPU

- 48 FMS un FNZ, kas ir pilngadīgi Afganistānas pilsoņi, ir laulāts pāris. 2019. gada 5. februārī Reskes [Röszke] (Ungārija) tranzīta zonā viņi iesniedza patvēruma pieteikumu patvēruma jautājumos kompetentajai iestādei.
- 49 Pieteikuma pamatojumam FMS un FNZ norādīja, ka aptuveni pirms trim gadiem politisku iemeslu dēļ viņi ir pametuši Afganistānu, lai dotos uz Turciju, kurai viņiem ir bijusi izsniegta vīza uz vienu mēnesi, un Turcijas iestādes šo vīzu ir pagarinājušas par sešiem mēnešiem. Viņi arī apgalvoja, ka ir šķērsojuši Bulgāriju un Serbiju, pirms pirmo reizi ieceļojuši Ungārijā, ka viņi nav iesnieguši patvēruma pieteikumu nevienā citā valstī un ka tajās pret viņiem nav slikti izturējušies, nedz arī viņi ir cietuši būtisku kaitējumu Direktīvas 2011/95 15. panta izpratnē.
- 50 Tajā pašā dienā patvēruma jautājumos kompetentā iestāde noteica, ka FMS un FNZ tiks izmitināti Reskes tranzīta zonā, kur viņi pašlaik joprojām atrodas.
- 51 2019. gada 25. aprīlī patvēruma jautājumos kompetentā iestāde kā nepieņemamu noraidīja FMS un FNZ patvēruma pieteikumu, to neizskatot pēc būtības, pamatojoties uz Likuma par patvēruma tiesībām 51. panta 2. punkta f) apakšpunktu, balstoties uz to, ka viņi bija ieradušies Ungārijā, šķērsojot trešo valsti, kurā viņi nebija pakļauti vajāšanai, kas pamatotu bēgļa statusa atzīšanu, vai būtiska kaitējuma riskam, kas pamatotu alternatīvās aizsardzības statusa piešķiršanu, un ka valstīs, kuras viņi bija šķērsojuši pirms ierašanās Ungārijā, viņiem tika nodrošināta pietiekama līmeņa aizsardzība. Šajā pašā lēmumā šī iestāde apgalvoja, ka šo prasītāju gadījumā nav piemērojams neizraidīšanas princips saistībā ar Afganistānu, un izdeva rīkojumu viņus izraidīt uz Serbiju.
- 52 FMS un FNZ par šo lēmumu cēla prasību *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Galvaspilsētas Budapeštas Administratīvo un darba lietu tiesa, Ungārija), kura ar 2019. gada 14. maija lēmumu to noraidīja, neizskatot viņu patvēruma pieteikumu pēc būtības.
- 53 Ar 2019. gada 17. maija lēmumu pirmā līmeņa ārvalstnieku policijas iestāde, piemērojot Likuma par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos 62. panta 3.a punktu, uzlika FMS un FNZ pienākumu uzturēties Reskes tranzīta zonas sektorā, kas paredzēts tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts. No iesniedzējtiesas nolēmuma lietā C-924/19 PPU izriet, ka šajā lēmumā nav minēti iemesli, kas to pamato, un ka vispārējās jurisdikcijas tiesā, izvirzot iebildi, var apstrīdēt tikai ar attiecīgo tiesisko regulējumu minētajai iestādei uzliktā informācijas sniegšanas pienākuma neizpildi.
- 54 Tajā pašā dienā pirmā līmeņa ārvalstnieku policijas iestāde sazinājās ar policijas iestādi, kuras kompetencē ir izraidīšana uz Serbiju, lai tā veiktu darbības, kas nepieciešamas FMS un FNZ atpakaļuzņemšanai Serbijā.
- 55 2019. gada 23. maijā kompetentā policijas iestāde informēja pirmā līmeņa ārvalstnieku policijas iestādi par Serbijas lēmumu neuzņemt atpakaļ savā teritorijā FMS un FNZ, jo viņi Ungārijas teritorijā no Serbijas teritorijas nebija ieceļojuši nelikumīgi un neesot izpildīti starp Eiropas Savienību un Serbiju noslēgtā atpakaļuzņemšanas nolīguma 3. panta 1. punkta piemērošanas nosacījumi.

- 56 No iesniedzējtiesas nolēmuma lietā C-924/19 PPU izriet, ka pēc tam, lai gan Serbija neuzņēma FMS un FNZ atpakaļ savā teritorijā, patvēruma jomā kompetentā iestāde atteicās izskatīt viņu patvēruma pieteikuma pamatotību, to pamatojot ar to, ka atbilstoši Likuma par patvēruma tiesībām 51./A pantam patvēruma pieteikuma izskatīšanu gadījumos, kad tiek atteikta atpakaļuzņemšana trešās valsts teritorijā, veic tikai tad, ja lēmums, ar kuru šis pieteikums ir atzīts par nepieņemamu, ir balstīts uz “drošas izcelsmes valsts” vai “drošas trešās valsts” jēdzienu.
- 57 Ar 2019. gada 3. jūnija un 6. jūnija lēmumiem pirmā līmeņa ārvalstnieku policijas iestāde grozīja patvēruma jautājumos kompetentās iestādes 2019. gada 25. aprīļa lēmumā ietverto atgriešanas lēmumu attiecībā uz galamērķa valsti un izdeva rīkojumu par FMS un FNZ izraidīšanu ar eskortu uz Afganistānu.
- 58 FMS un FNZ šo lēmumu apstrīdēja patvēruma jautājumos kompetentajā iestādē, kas rīkojas kā ārvalstnieku policijas iestāde. Ar 2019. gada 28. jūnija rīkojumiem viņu iebildumi tika noraidīti, un saskaņā ar Likuma par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos 65. panta 3.b punktu šādus rīkojumus nevar pārsūdzēt.
- 59 FMS un FNZ vērsās iesniedzējtiesā, pirmkārt, ar prasību atcelt minētos rīkojumus un uzlikt patvēruma jautājumos kompetentajai iestādei īstenot jaunu procedūru, apgalvojot visupirms, ka šie rīkojumi ir atgriešanas lēmumi, kurus jāvar pārsūdzēt tiesā, un tad – ka šie atgriešanas lēmumi ir prettiesiski. Proti, FMS un FNZ uzskata, ka patvēruma jautājumos kompetentajai iestādei bija jāizskata viņu patvēruma pieteikums pēc būtības, jo Serbija nebija viņus uzņēmusi atpakaļ savā teritorijā un Likuma par patvēruma tiesībām 51. panta 2. punkta f) apakšpunktā tiek ieviests jauns “drošas tranzīta valsts” jēdziens, kas ir pretrunā Savienības tiesībām.
- 60 Otrkārt, FMS un FNZ iesniedzējtiesā pret pirmā līmeņa ārvalstnieku policijas iestādi iesniedza administratīvu prasību sakarā ar bezdarbību, lai tiktu konstatēts, ka šī iestāde nav izpildījusi savus pienākumus, nepiešķirot viņiem uzturēšanās vietu ārpus Reskes tranzīta zonas.
- 61 Iesniedzējtiesa šīs abas prasības apvienoja.
- 62 Šī tiesa uzskata, pirmkārt, ka nepieņemamības pamats, ar kuru tika pamatots FMS un FNZ patvēruma pieteikuma noraidījums, ir pretrunā Savienības tiesībām.
- 63 Otrkārt, tā norāda, ka nepastāv neviens noteikums, kurā *expressis verbis* būtu pieprasīta automātiska FMS un FNZ patvēruma pieteikuma izskatīšanas atsākšana, lai gan Serbijas atteikums viņus uzņemt ir padarījis par spēkā neesošu nepieņemamības pamatu, ar kuru bija pamatots viņu pieteikuma noraidījums.
- 64 Turklāt, lai gan iespējamās jaunās izskatīšanas laikā patvēruma jautājumos kompetentā iestāde var atsaukties uz Direktīvas 2013/32 33. panta 1. punktā un 2. punkta b) un c) apakšpunktā paredzēto nepieņemamības pamatu, iesniedzējtiesa tomēr uzskata, ka patvēruma pieteikumu var atzīt par nepieņemamu, atsaucoties uz šīs direktīvas 35. un 38. pantu, tikai tad, ja attiecīgo personu trešā valsts ir uzņēmusi atpakaļ savā teritorijā. No tā izrietot – ja nav nekādu šaubu, ka valsts, uz kuru šī persona ir jāizraida, viņu neuzņems atpakaļ, patvēruma jomā kompetentā iestāde viņa patvēruma pieteikumu nevar atzīt par nepieņemamu.
- 65 Ņemot vērā iepriekš minēto, iesniedzējtiesa uzskata, ka FMS un FNZ ir tiesības uz to, lai viņu patvēruma pieteikums tiktu atkārtoti izskatīts, un ka uz viņiem joprojām attiecas Direktīvas 2013/32 piemērošanas joma.
- 66 Tādējādi, treškārt, tā vēlas noskaidrot, vai FMS un FNZ ir jāuzskata par aizturētiem Direktīvas 2013/32 izpratnē un – attiecīgā gadījumā – vai šī aizturēšana ir likumīga, jo viņu gadījumā ir pārsniegts minētās direktīvas 43. panta 2. punktā paredzētais četru nedēļu termiņš.

- 67 Tomēr pat tad, ja FMS un FNZ nebūtu tiesību uz patvēruma pieteikuma atkārtotu izskatīšanu, iesniedzējtiesa jautā, ceturtkārt, vai viņi ir jāuzskata par aizturētiem Direktīvas 2008/115 izpratnē un – apstiprinošas atbildes gadījumā – vai šī aizturēšana ir saderīga ar minētās direktīvas 15. pantu.
- 68 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, pirmkārt, ka Reskes tranzīta zonu, kas atrodas uz robežas starp Ungāriju un Serbiju, aptver augsta sēta, tā ir apjota ar dzeloņstieplēm un tajā atrodas metāla konteineri, kas domāti šajā zonā esošo trešo valstu valstspiederīgo izmitināšanai. Tā konteineru platība, kurā dzīvo FMS un FNZ, nepārsniedz 13 m², un tas ir apriņķots ar divstāvu gultu un skapiem. Šīs zonas iekšienē un ārpusē, kā arī sētas tiešā tuvumā pastāvīgi tiek nodrošināta bruņotu policistu vai apsargu klātbūtne.
- 69 Reskes tranzīta zona ir iedalīta vairākos sektoros, kas paredzēti, lai atsevišķi izmitinātu patvēruma meklētājus un tādus trešo valstu valstspiederīgos, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts. Ikviens no šiem sektoriem ir nodalīts no pārējiem sektoriem ar žogu, un tādējādi iespēja doties no viena sektora uz citu ir ārkārtīgi ierobežota. Turklāt no iesniedzējtiesas nolēmuma lietā C-924/19 PPU izriet, ka izkļūt no sektora, lai dotos uz citiem sektoriem, ir iespējams tikai divas reizes nedēļā aptuveni uz stundu.
- 70 FMS un FNZ savu sektoru var atstāt tikai tad, ja viņu klātbūtne ir nepieciešama, lai veiktu procesuālās darbības, kas uz viņiem attiecas, vai kad viņi, policistu vai bruņotu apsargu eskortēti, dodas veikt medicīniskus izmeklējumus vai saņemt medicīnisko aprūpi uz šai nolūkā paredzētu tranzīta zonas konteineru. Lai sazinātos ar personām ārpus šīs zonas – tostarp ar saviem advokātiem –, ir jāsaņem iepriekšēja atļauja. FMS un FNZ no Reskes tranzīta zonas nevar doties ne uz vienu citu vietu Ungārijā.
- 71 Otrkārt, iesniedzējtiesa uzskata, ka FMS un FNZ situācija atšķiras no situācijas, kas bija pamatā Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2019. gada 21. novembra spriedumam *Ilias* un *Ahmed* pret Ungāriju (CE:ECHR:2019:1121JUD004728715).
- 72 Tā it īpaši norāda, ka brīdī, kad sākās FMS un FNZ uzturēšanās Reskes tranzīta zonas sektorā, kas paredzēts tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, viņi – Ungārijas iestāžu ieskatā – nebija patvēruma meklētāji un viņi šajā zonā neieradās ne pēc savas gribas, ne no Serbijas, bet gan no patvēruma meklētājiem paredzētā šīs tranzīta zonas sektora.
- 73 Turklāt ievietošana Reskes tranzīta zonas sektorā bija notikusi bez pamatota lēmuma, nenovērtējot tās nepieciešamību un samērīgumu, un nepastāv nekāda pārbaude tiesā, kas varētu ļaut apstrīdēt tās tiesiskumu. Turklāt nevienā valsts tiesību normā nav ierobežots uzturēšanās ilgums trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, paredzētajā tranzīta zonas sektorā.
- 74 Joprojām saskaņā ar šīs tiesas apgalvoto FMS un FNZ nevarēja atstāt Reskes tranzīta zonu, jo viņu došanās prom bija iespējama, tikai izraidot viņus ar lidmašīnu uz viņu izcelsmes valsti, kurā plosās iekšējs bruņots konflikts un kura nav 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā parakstītās Konvencijas par bēgļa statusu (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)), kas grozīta ar 1967. gada 31. janvārī Ņujorkā noslēgto Protokolu par bēgļa statusu, līgumslēdzēja valsts. Tādējādi viņu došanās prom ir atkarīga vienīgi no Ungārijas un viņu izcelsmes valsts iestāžu sadarbības, un ir skaidrs, ka prasītāji nevarēja doties uz Serbiju, jo attiecībā uz viņiem bija pieņemts lēmums par atgriešanu uz izcelsmes valsti un Serbijas iestādes bija nolēmušas viņus neuzņemt atpakaļ.
- 75 Iesniedzējtiesa uzskata, ka FMS un FNZ ievietošana Reskes tranzīta zonas sektorā, kas paredzēts trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, ir aizturēšana, kas neatbilst ar Savienības tiesībām noteiktajām prasībām. Līdz ar to tā uzskata, ka saskaņā ar Hartas 47. pantu tai ir jābūt iespējai kā pagaidu pasākumu noteikt pienākumu atbildīgajai iestādei piešķirt FMS un FNZ izmitināšanas vietu ārpus šīs tranzīta zonas, kas nebūtu aizturēšanas vieta, līdz administratīvās tiesvedības pabeigšanai.

- 76 Piektkārt, iesniedzējtiesai ir šaubas par tādas prasības efektivitāti, kas celta par lēmumu, ar kuru pirmā līmeņa ārvalstnieku policijas iestāde grozīja atgriešanas lēmumos, kuri attiecas uz FMS un FNZ, minēto galamērķa valsti.
- 77 Iesniedzējtiesa norāda, pirmkārt, ka iebildumus pret šo lēmumu izskata patvēruma jautājumos kompetentā iestāde, kas atrodas par policiju atbildīgā ministra pakļautībā, ir izpildvaras sastāvdaļa un tādējādi nav neatkarīga un objektīva iestāde, kā arī, otrkārt, ka attiecīgais Ungārijas tiesiskais regulējums neļaujot iesniedzējtiesai pārbaudīt administratīvu lēmumu, kas pieņemts par šiem iebildumiem, un vienīgā pārbaude par šo lēmumu ietilpst prokurora uzraudzības pilnvarās – prokurors attiecīgā gadījumā var tiesā apstrīdēt administratīva lēmuma tiesiskumu.
- 78 Šāda situācija, iesniedzējtiesas ieskatā, noved pie tā, ka lēmums, ar kuru tiek mainīta atgriešanas lēmumā norādītā galamērķa valsts, galu galā varētu tikt paturēts spēkā, lai gan gadījumā, ja attiecībā uz FMS un FNZ būtu jāveic jauna patvēruma procedūra, uz viņiem vairs neattiektos vis Direktīvas 2008/115, bet gan Direktīvas 2013/32 piemērošanas joma.
- 79 Šādos apstākļos *Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Segedas Administratīvo un darba lietu tiesa, Ungārija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) [jauns nepieņemamības pamats]

Vai [Direktīvas 2013/32] 33. panta noteikumi par nepieņemamiem pieteikumiem var tikt interpretēti tādējādi, ka tie nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru pieteikums patvēruma procedūrā ir nepieņemams, ja pieteikuma iesniedzējs ir ieradies Ungārijā caur valsti, kurā tas nebija pakļauts ne vajāšanai, ne smaga kaitējuma riskam vai kurā tiek nodrošināts pienācīgs aizsardzības līmenis?

2) [patvēruma procedūras īstenošana]

- a) Vai [Direktīvas 2013/32] 6. pants un 38. panta 4. punkts, kā arī tās 34. apsvērums, kuros ir noteikts pienākums izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumus, tos skatot kopā ar Hartas 18. pantu, ir interpretējami tādējādi, ka dalībvalsts patvēruma jautājumos kompetentajai iestādei ir jānodrošina pieteikuma iesniedzējam iespēja uzsākt patvēruma procedūru gadījumā, ja tā nav pēc būtības izskatījusi patvēruma pieteikumu, atsaucoties uz nepieņemamības pamatu, kas ir minēts [pirmajā prejudiciālajā jautājumā], un turpmāk ir noteikusi pieteikuma iesniedzēja izraidīšanu uz trešo valsti, kas tomēr ir atteikusies viņu uzņemt [savā teritorijā]?
- b) Gadījumā, ja atbilde uz otrā prejudiciālā jautājuma a) daļu ir apstiprinoša, kāds ir precīzs šī pienākuma saturs? Vai šis pienākums nozīmē pienākumu nodrošināt iespēju iesniegt jaunu patvēruma pieteikumu, tādējādi izslēdzot [Direktīvas 2013/32] 33. panta 2. punkta d) apakšpunktā un 40. pantā minēto turpmāko pieteikumu negatīvās sekas, vai arī tas nozīmē, ka patvēruma procedūra ir jāuzsāk vai jāveic pēc [kompetentās iestādes] ierosmes?
- c) Gadījumā, ja atbilde uz otrā prejudiciālā jautājuma a) daļu ir apstiprinoša, vai, ņemot vērā arī [Direktīvas 2013/32] 38. panta 4. punktu, dalībvalsts var, nemainoties faktiskajai situācijai, no jauna izskatīt pieteikuma nepieņemamību šīs jaunās procedūras ietvaros (un tādējādi būtu iespējams piemērot jebkuru direktīvas III nodaļā paredzēto procedūru, piemēram, atkal piemērot nepieņemamības pamatu) vai arī tai ir jāizskata pēc būtības patvēruma pieteikums saistībā ar izcelsmes valsti?
- d) Vai no [Direktīvas 2013/32] 33. panta 1. punkta un 2. punkta b) un c) apakšpunkta, kā arī 35. un 38. panta, tos skatot kopā ar Hartas 18. pantu, izriet, ka trešās valsts īstenošana uzņemšana atpakaļ ir viens no kumulatīviem nosacījumiem, lai piemērotu nepieņemamības pamatu, proti, lai pieņemtu lēmumu, kas balstās uz šo pamatu, vai arī pietiek tikai ar šī nosacījuma izpildes pārbaudi šāda lēmuma izpildes brīdī?

3) [tranzīta zona kā aizturēšanas vieta patvēruma procedūras ietvaros] [Uz trešo jautājumu ir jāatbild], ja saskaņā ar atbildēm uz otro prejudiciālo jautājumu ir jāuzsāk patvēruma procedūra.

- a) Vai [Direktīvas 2013/32] 43. pants ir interpretējams tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, kas ļauj aizturēt pieteikuma iesniedzēju tranzīta zonā ilgāk par četrām nedēļām?
 - b) Vai [Direktīvas 2013/33] 2. panta h) punkts, kas ir piemērojams saskaņā ar [Direktīvas 2013/32] 26. pantu, to skatot kopā ar Hartas 6. pantu un 52. panta 3. punktu, ir interpretējams tādējādi, ka izmitināšana tranzīta zonā tādos apstākļos, kādi pastāv pamatlietā (zona, ko nevar pēc savas gribas likumīgi pamest nevienā virzienā), ilgāk par četrām nedēļām, kas ir paredzētas [Direktīvas 2013/32] 43. pantā, ir uzskatāma par aizturēšanu?
 - c) Vai ar [Direktīvas 2013/33] 8. pantu, kas ir piemērojams saskaņā ar [Direktīvas 2013/32] 26. pantu, ir saderīgs tas, ka pieteikuma iesniedzēja aizturēšana ilgāk par četrām nedēļām, kas ir paredzētas [Direktīvas 2013/32] 43. pantā, notiek tikai tāpēc, ka pieteikuma iesniedzējs nevar nodrošināt savas (izmitināšanas un ēdināšanas) vajadzības, jo tam trūkst materiālo līdzekļu?
 - d) Vai ar [Direktīvas 2013/33] 8. un 9. pantu, kas ir piemērojami saskaņā ar [Direktīvas 2013/32] 26. pantu, ir saderīgs tas, ka izmitināšana, kura faktiski ir aizturēšana uz laiku, kas ir ilgāks par četrām nedēļām, kuras ir paredzētas [Direktīvas 2013/32] 43. pantā, nav tikusi noteikta ar aizturēšanas rīkojumu, netiek nodrošināta tiesību aizsardzība tiesā, lai apstrīdētu aizturēšanas likumību un tās turpināšanu, faktiskā aizturēšana notiek, neizvērtējot tās nepieciešamību un samērīgumu vai tās iespējamās alternatīvas, un ne tās precīzs ilgums, ne brīdis, kad tā beigsies, nav noteikts?
 - e) Vai Hartas 47. pantu var interpretēt tādējādi, ka tad, ja dalībvalsts tiesa saskaras ar acīmredzamu nelikumīgu aizturēšanu, tā var kā pagaidu pasākumu, līdz tiek pabeigta administratīvā tiesvedība, likt iestādei noteikt trešās valsts valstspiederīgajam uzturēšanās vietu, kas atrodas ārpus tranzīta zonas un kas nav aizturēšanas vieta?
- 4) [tranzīta zona kā aizturēšanas vieta ārvalstnieku policijas iestādes jomā] [Uz ceturto jautājumu ir jāatbild], ja saskaņā ar atbildēm uz otro prejudiciālo jautājumu nav jāuzsāk patvēruma procedūra, bet gan procedūra ārvalstnieku policijas iestādes kompetencē.
- a) Vai [Direktīvas 2008/115] 17. un 24. apsvēruma, kā arī 16. pants, tos skatot kopā ar Hartas 6. pantu un 52. panta 3. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka izmitināšana tranzīta zonā tādos apstākļos, kādi pastāv pamatlietā (zona, ko nevar pēc savas gribas likumīgi pamest nevienā virzienā), ir uzskatāma par brīvības atņemšanu šo tiesību normu izpratnē?
 - b) Vai ar [Direktīvas 2008/115] 16. apsvērumu un 15. panta 1. punktu, tos skatot kopā ar Hartas 6. pantu un 52. panta 3. punktu, ir saderīgs tas, ka pieteikuma iesniedzēja – trešās valsts valstspiederīgā – aizturēšana notiek tikai tāpēc, ka uz viņu attiecas atgriešanas pasākums un viņam trūkst materiālo līdzekļu savu (izmitināšanas un ēdināšanas) vajadzību nodrošināšanai?
 - c) Vai ar [Direktīvas 2008/115] 16. apsvērumu un 15. panta 2. punktu, tos skatot kopā ar Hartas 6. un 47. pantu un 52. panta 3. punktu, ir saderīgs tas, ka izmitināšana, kas faktiski ir aizturēšana, nav tikusi noteikta ar aizturēšanas rīkojumu, netiek nodrošināta tiesību aizsardzība tiesā, lai apstrīdētu aizturēšanas likumību un tās turpināšanu, un faktiskā aizturēšana notiek, neizvērtējot tās nepieciešamību un samērīgumu vai tās iespējamās alternatīvas?
 - d) Vai [Direktīvas 2008/115] 15. panta 1. punktu un 4.–6. punktu, kā arī 16. apsvērumu, tos skatot kopā ar Hartas 1., 4., 6. un 47. pantu, var interpretēt tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka aizturēšana notiek, nenosakot tās precīzu ilgumu, nedz arī brīdi, kad tā beigsies?
 - e) Vai Savienības tiesības ir interpretējamas tādējādi, ka tad, ja dalībvalsts tiesa saskaras ar acīmredzamu nelikumīgu aizturēšanu, tā var kā pagaidu pasākumu, līdz tiek pabeigta administratīvā tiesvedība, likt iestādei noteikt trešās valsts valstspiederīgajam uzturēšanās vietu, kas atrodas ārpus tranzīta zonas un kas nav aizturēšanas vieta?
- 5) [efektīva tiesību aizsardzība attiecībā uz lēmumu, ar kuru tiek mainīta atgriešanas valsts]

Vai [Direktīvas 2008/115] 13. pants, saskaņā ar kuru trešās valsts valstspiederīgajam tiek piešķirtas efektīvas tiesību aizsardzības tiesības, ceļot prasību par “ar atgriešanu saistītajiem lēmumiem”, to skatot kopā ar Hartas 47. pantu, ir interpretējams tādējādi, ka tad, ja valsts tiesiskajā regulējumā paredzētais tiesību aizsardzības līdzeklis nav efektīvs, tiesai vismaz vienu reizi ir jāpārbauda prasība, kas ir celta par lēmumu, ar ko tiek mainīta atgriešanas valsts?”

Lieta C-925/19 PPU

- 80 SA un viņa nepilngadīgais bērns SA juniors ir Irānas valstspiederīgie. 2018. gada 5. decembrī viņi Reskes tranzīta zonā iesniedza patvēruma pieteikumu patvēruma jautājumos kompetentajā iestādē.
- 81 Pieteikuma pamatojumam SA norādīja, ka viņš pametis Irānas Islāma Republiku pirms divarpus gadiem, jo bija izšķīries no sievas, ka viņš pietuvinājies kristietībai, lai gan neesot kristīts, un ka bērnībā ir cietis no seksuālas vardarbības no savas ģimenes locekļiem. Viņš arī precizēja, ka iemesli, kuru dēļ ir bijis spiests pamest izcelsmes valsti, neesot politiski vai saistīti ar iespējamu piederību pie kādas mazākuma etniskas vai reliģiskas kopienas un ka viņš ir ieradies Ungārijā, šķērsojot Turciju, Bulgāriju un Serbiju.
- 82 SA vēl paziņoja – kad bija atstājis Irānu, lai dotos uz Turciju, viņš tur ir pavadījis desmit dienas, neprasot patvērumu šajā valstī, un pēc tam aptuveni trīs mēnešus ir uzturējies Bulgārijā. Viņš arī apgalvoja – pēc tam, kad tika informēts, ka tad, ja Bulgārijā neiesniegs starptautiskās aizsardzības pieteikumu, viņš tiks nosūtīts atpakaļ uz Irānu, viņš tur – pret savu gribu – ir iesniedzis patvēruma pieteikumu. Turklāt viņš apgalvoja, ka vairāk nekā divus gadus ir uzturējies arī Serbijā, neiesniedzot tur patvēruma pieteikumu.
- 83 2018. gada 5. decembrī patvēruma jautājumos kompetentā iestāde noteica Reskes tranzīta zonu par SA un SA juniora izmitināšanas vietu.
- 84 Ar 2019. gada 12. februāra administratīvo lēmumu patvēruma jautājumos kompetentā iestāde saskaņā ar Likuma par patvēruma tiesībām 51. panta 2. punkta f) apakšpunktu noraidīja SA un SA juniora patvēruma pieteikumu kā nepieņemamu, neizskatot to pēc būtības, un apgalvoja, ka neizraidīšanas princips viņu gadījumā nav piemērojams. Tā uzdeva viņus izraidīt uz Serbiju, norādot, ka viņi Turcijā, Bulgārijā un Serbijā neesot pakļauti smaga kaitējuma riskam vai vajāšanas riskam un ka tur viņiem esot nodrošināta pienācīga līmeņa aizsardzība.
- 85 SA un SA juniors patvēruma jautājumos kompetentās iestādes lēmumu pārsūdzēja *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Galvaspilsētas Budapeštas Administratīvo un darba lietu tiesa), kura to noraidīja ar 2019. gada 5. marta lēmumu, neņemot par viņu patvēruma pieteikumu pēc būtības.
- 86 Ar 2019. gada 27. marta lēmumu pirmā līmeņa ārvalstnieku policijas iestāde, piemērojot Likuma par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos 62. panta 3.a punktu, uzlika SA un SA junioram pienākumu uzturēties trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, paredzētajā Reskes tranzīta zonas sektorā. Iesniedzējtiesa apgalvo, ka iemesli, kas pamato šādu lēmumu, tajā nav minēti.
- 87 Tajā pašā dienā pirmā līmeņa ārvalstnieku policijas iestāde sazinājās ar policijas iestādi, kuras kompetencē ir izraidīšana uz Serbiju, lai tā veiktu darbības, kas nepieciešamas SA un SA juniora atpakaļuzņemšanai Serbijā.
- 88 2019. gada 1. aprīlī kompetentā policijas iestāde informēja pirmā līmeņa ārvalstnieku policijas iestādi, ka Serbija šā sprieduma 55. punktā izklāstīto iemeslu dēļ nav piekritusi uzņemt atpakaļ savā teritorijā SA un SA junioru.

- 89 No iesniedzējtiesas nolēmuma lietā C-925/19 PPU izriet, ka, lai gan Serbija neuzņēma SA un SA junioru atpakaļ savā teritorijā, patvēruma jautājumos kompetentā iestāde neizskatīja viņu patvēruma pieteikumu pēc būtības.
- 90 Ar 2019. gada 17. aprīļa lēmumu pirmā līmeņa ārvalstnieku policijas iestāde grozīja patvēruma jautājumos kompetentās iestādes 2019. gada 12. februārī pieņemtajā lēmumā ietverto atgriešanas lēmumu attiecībā uz galamērķa valsti un izdeva rīkojumu par SA un SA juniora izraidīšanu ar eskortu uz Irānas Islāma Republiku.
- 91 Viņi šo lēmumu par grozījumu izdarīšanu apstrīdēja patvēruma jautājumos kompetentajā iestādē, kas rīkojas kā ārvalstnieku policijas iestāde. Ar 2019. gada 17. maija rīkojumu viņu iebildumi tika noraidīti.
- 92 SA un SA juniors vērsās iesniedzējtiesā ar divām prasībām, kas ir identiskas tām, kuras cēla prasītāji pamatlietā C-924/19 PPU un kas minētas šā sprieduma 59. un 60. punktā.
- 93 Iesniedzējtiesa šīs abas prasības apvienoja un tādu iemeslu dēļ, kas būtībā ir identiski šā sprieduma 62.–78. punktā izklāstītajiem, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai tādas pašas prejudiciālus jautājumus kā lietā C-924/19 PPU uzdotie, kas ir izklāstīti šā sprieduma 78. punktā.

Par steidzamības tiesvedību

- 94 Iesniedzējtiesa šiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu lūdza piemērot steidzamības prejudiciāla nolēmuma tiesvedību, kas ir paredzēta Tiesas Reglamenta 107. pantā.
- 95 Lūguma pamatojumam šī tiesa norādīja, ka FMS, FNZ, SA un SA juniors (turpmāk tekstā – “prasītāji pamatlietās”) pašlaik *de facto* ir atņemta brīvība.
- 96 Turklāt, kā apgalvo šī tiesa, FMS un FNZ aizturēšanas apstākļi ir vēl grūtāki tāpēc, ka viņiem ir attiecīgi 63 un 58 gadi, vienam no viņiem ir diabēts un viņu *de facto* aizturēšana ilgst kopš 2019. gada 17. maija. Šī pati tiesa arī norādīja, ka SA juniors ir nepilngadīgs bērns, kura garīgā un fiziskā veselība ir pasliktinājusies, kopš viņš ar tēvu uzturas trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, paredzētajā Reskes tranzīta zonas sektorā.
- 97 Iesniedzējtiesa turklāt norādīja, ka Tiesas atbildēm uz uzdotajiem jautājumiem būs tieša un noteicoša ietekme uz pamatlietu iznākumu, it īpaši uz prasītājiem pamatlietās piemērotās aizturēšanas turpināšanu.
- 98 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jākonstatē, ka šie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Direktīvas 2008/115, 2013/32 un 2013/33, kuras attiecas uz jomām, kas minētas LESD trešās daļas V sadaļā par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu. Tādējādi attiecībā uz šiem lūgumiem var tikt piemērota steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība.
- 99 Otrkārt, attiecībā uz steidzamības nosacījumu ir jāuzsver, pirmām kārtām, ka šis nosacījums ir izpildīts it īpaši tad, ja personai, uz kuru attiecas pamatlīeta, patlaban ir atņemta brīvība un ka tās paturēšana ieslodzījumā ir atkarīga no pamatlīetas atrisinājuma. Šajā ziņā attiecīgās personas situācija ir vērtējama tāda, kāda tā ir datumā, kad tiek izskatīts pieteikums par steidzamības tiesvedības piemērošanu lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu (spriedums, 2016. gada 17. marts, *Mirza*, C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 100 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru trešās valsts valstspiederīgo ievietošana aizturēšanas centrā neatkarīgi no tā, vai tas ir viņu starptautiskās aizsardzības pieteikuma [izskatīšanas] laikā vai viņu izraidīšanas nolūkā, ir pasākums, ar kuru tiek atņemta brīvība (spriedumi, 2012. gada 19. jūlijs, *Adil*, C-278/12 PPU, EU:C:2012:508, 34. un 35. punkts; 2013. gada 10. septembris, G. un R., C-383/13 PPU,

- EU:C:2013:533, 23. un 25. punkts; 2016. gada 15. februāris, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 40. un 41. punkts; 2016. gada 17. marts, *Mirza*, C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, 31. un 35. punkts, kā arī rīkojums, 2018. gada 5. jūlijs, C u.c., C-269/18 PPU, EU:C:2018:544, 35. un 37. punkts).
- 101 Šajā gadījumā prasītāji pamatlietā C-924/19 PPU un pamatlietā C-925/19 PPU attiecīgi kopš 2019. gada 17. maija un 2019. gada 27. marta uzturas trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, paredzētajā Reskes tranzīta zonas sektorā.
- 102 Šie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas it īpaši uz jautājumu par to, vai prasītāju pamatlietās paturēšana šajā sektorā ir “aizturēšana” Direktīvas 2008/115 vai Direktīvu 2013/32 un 2013/33 izpratnē un – apstiprinošas atbildes gadījumā – vai ar šādu aizturēšanu ir ievērotas ar šīm direktīvām prasītās garantijas.
- 103 No tā izriet, no vienas puses, ka jautājums par brīvības atņemšanas pastāvēšanu – kas ir nosacījums steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības uzsākšanai šajās lietās – ir nesaraujami saistīts ar šajās lietās uzdoto jautājumu izskatīšanu un, no otras puses, ka prasītāju pamatlietās paturēšana tranzīta zonas sektorā, kas ir paredzēts trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, ir atkarīga no atbildes uz šiem jautājumiem.
- 104 Otrām kārtām, no iesniedzējtiesas nolēmumiem izriet, ka attiecībā uz prasītājiem pamatlietās pašlaik ir pieņemti lēmumi, ar kuriem viņiem uzdots atgriezties izcelsmes valstī, un ka šī iemesla dēļ viņi var īsā laikā tikt uz turieni aizsūtīti, lai gan – saskaņā ar iesniedzējtiesas apgalvoto – tiesa nekad nav izskatījusi prasītāju patvēruma pieteikuma pamatā esošo iemeslu pamatotību.
- 105 Tādējādi nevar tikt izslēgts, ka, piemērojot šos lēmumus – kas ir apstiprināti ar rīkojumiem, kuru atcelšana tiek prasīta iesniedzējtiesā –, prasītāji pamatlietās tiek izraidīti uz izcelsmes valstīm pirms prejudiciālā nolēmuma tiesvedības, kurai netiek piemērota steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība, beigām un ka šīs izraidīšanas rezultātā viņi var ciest no attieksmes, kas ir pretrunā Hartas 18. pantam un 19. panta 2. punktam.
- 106 Trešām kārtām, no iesniedzējtiesas nolēmuma lietā C-925/19 PPU izriet arī, ka viens no prasītājiem šajā pamatlietā ir nepilngadīgs bērns, kura garīgā un fiziskā veselība pasliktinās uzturēšanās Reskes tranzīta zonā dēļ. No tā izriet, ka vilcināšanās pieņemt tiesas nolēmumu paildzinātu pašreizējo situāciju un tādējādi rastos risks nopietni, pat neatgriezeniski, apdraudēt šī bērna attīstību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 17. oktobris, UD, C-393/18 PPU, EU:C:2018:835, 26. punkts).
- 107 Šādos apstākļos, ņemot vērā iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu – kuriem var būt noteicoša ietekme gan attiecībā uz prasītāju pamatlietās paturēšanu Reskes tranzīta zonas sektorā, kas paredzēts trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, gan attiecībā uz lēmumiem, ar kuriem viņiem uzdots atgriezties viņu izcelsmes valstīs, – saturu, Tiesas piektā palāta 2020. gada 22. janvārī pēc tiesneša referenta priekšlikuma un pēc ģenerāladvokāta uzklaušanās nolēma apmierināt iesniedzējtiesas pieteikumu par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu šiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu.
- 108 Tā arī nolēma nodot lietas Tiesai to iedalīšanai virspalātai.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par piekto jautājumu

- 109 Ar piekto jautājumu, kas ir jāizskata vispirms, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/115 13. pants, lasot to kopā ar Hartas 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka, pirmkārt, tas nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, ar kuru grozījumu, kuru administratīvā iestāde izdara attiecībā uz galamērķa valsti, kas ir minēta agrākā atgriešanas lēmumā, attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais var apstrīdēt, vienīgi to pārsūdzot administratīvā iestādē, par kuras lēmumiem nevar celt prasību tiesā, un, otrkārt, ka šādos apstākļos tas šai tiesai prasa, lai tā sevi atzīst par kompetentu izlemt tajā celto prasību, ar kuru tiek apstrīdēta šāda grozījuma likumība.
- 110 Šajā gadījumā iesākumā jānorāda, ka atbilstoši iesniedzējtiesas nolēmumiem pēc tam, kad patvēruma jautājumos kompetentā iestāde kā nepieņemamus noraidīja prasītāju pamatlietās starptautiskās aizsardzības pieteikumus un tajā pašā laikā pieņēma atgriešanas lēmumus, uzdodot viņiem atstāt Ungārijas teritoriju, lai viņi dotos uz Serbiju, pirmā līmeņa ārvalstnieku policijas iestāde grozīja šos pēdējos lēmumus, uzdodot minētajiem prasītājiem atstāt Ungārijas teritoriju, dodoties uz viņu izcelsmes valstīm, proti, FMS un FNZ uz Afganistānu, savukārt SA un SA junioram – uz Irānu. Iesniedzējtiesa turklāt precizē, ka prasītāji šos lēmumus, ar kuriem veic grozījumus, varēja apstrīdēt, vienīgi iesniedzot iebildumus Likuma par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos 65. panta 3.b punktā minētajai iestādei, un ka saskaņā ar šīs tiesību normas pēdējo teikumu lēmumus, ar kuriem patvēruma jautājumos kompetentā iestāde, kas darbojas kā ārvalstnieku policijas iestāde, noraidīja minēto prasītāju izteiktos iebildumus, nevar pārsūdzēt.
- 111 Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punktā attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam ir garantēti efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi, lai apstrīdētu atgriešanas lēmumus, lēmumus par ieceļošanas dalībvalstu teritorijā aizliegumu un lēmumus par izraidīšanu kompetentā tiesā vai administratīvā iestādē, vai kompetentā struktūrā, kuras locekļi ir objektīvi un kuru neatkarība ir garantēta.
- 112 Pirmām kārtām, ir jāpārbauda, vai lēmums, ar kuru tiek mainīta agrākā atgriešanas lēmumā minētā galamērķa valsts, ir viens no lēmumiem, attiecībā uz kuriem šajā tiesību normā ir garantēts efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis.
- 113 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās formulējums, bet arī tās konteksts un šo normu ietverošā tiesiskā regulējuma mērķi un attiecīgā gadījumā – tās izstrādāšanas vēsture (spriedums, 2019. gada 19. decembris, *Nederlands Uitgeversverbond* un *Groep Algemene Uitgevers*, C-263/18, EU:C:2019:1111, 38. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 114 Šajā ziņā jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/115 3. panta 4. punktu “atgriešanas lēmums” ir jāsaprot kā administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kurā norādīts vai konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ir nelikumīga, un noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums. Saskaņā ar šīs pašas direktīvas 3. panta 3. punktu šis atgriešanās pienākums attiecīgajai personai nozīmē, ka tai ir jāatgriežas vai nu izcelsmes valstī, vai tranzīta valstī, vai citā trešajā valstī, kurā viņš brīvprātīgi nolemj atgriezties un kurā viņu uzņems.
- 115 Tādējādi no pašā Direktīvas 2008/115 3. panta 4. punkta formulējuma izriet – tas, ka tiek noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums, ir viens no diviem atgriešanas lēmumu veidojošiem elementiem, jo šāds atgriešanās pienākums – ņemot vērā šī panta 3. punktu – nav iedomājams bez galamērķa norādīšanas, kam jābūt vienai no šajā 3. punktā minētajām valstīm.

- 116 No tā izriet, ka tad, ja kompetentā valsts iestāde maina atgriešanas lēmumā minēto galamērķa valsti, tā šajā ziņā veic tik būtisku grozījumu šajā atgriešanas lēmumā, ka ir uzskatāms, ka tā ir pieņēmusi jaunu atgriešanas lēmumu Direktīvas 2008/115 3. panta 4. punkta nozīmē.
- 117 Šādu interpretāciju apstiprina šīs tiesību normas konteksta analīze.
- 118 Tādējādi saskaņā ar Direktīvas 2008/115 5. pantu, ja kompetentā valsts iestāde ir iecerējusi pieņemt atgriešanas lēmumu, tai it īpaši jāraugās, lai tiktu ievērots neizraidīšanas princips (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 11. decembris, *Boudjlida*, C-249/13, EU:C:2014:2431, 49. punkts, kā arī 2018. gada 8. maijs, K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā), C-82/16, EU:C:2018:308, 103. punkts).
- 119 Kā secinājumu 84. punktā būtībā norādījis ģenerālvokāts, šī principa ievērošana tiek novērtēta attiecībā uz valsti, uz kuru tiek paredzēts noteikt attiecīgās personas izraidīšanu. No tā izriet, ka, pirms var izdarīt grozījumu attiecībā uz galamērķa valsti, kompetentajai valsts iestādei ir jāveic jauns neizraidīšanas principa ievērošanas novērtējums, kas atšķiras no tā, kas tai bija jāveic, pieņemot agrāko atgriešanas lēmumu.
- 120 Turklāt pretēji tam, ko šķiet ierosinām Ungārijas valdība, agrākā atgriešanas lēmuma grozījums nevar tikt uzskatīts par lēmumu par izraidīšanu, kas pieņemts pēc šī atgriešanas lēmuma, Direktīvas 2008/115 8. panta izpratnē. No šī 8. panta izriet, ka izraidīšanas lēmums tiek pieņemts, izpildot atgriešanas lēmumu, un tādējādi ar to ir jāievēro šī pēdējā lēmuma saturs. No tā izriet, ka ar lēmumu par izraidīšanu nevar mainīt atgriešanas lēmumā – kas ar to tiek izpildīts – minēto galamērķa valsti.
- 121 Šā sprieduma 116. punktā minētā interpretācija atbilst arī Direktīvas 2008/115 mērķim, proti, izstrādāt efektīvu izraidīšanas un atgriešanas politiku, pilnībā ievērojot attiecīgo personu cilvēktiesības un cieņas neaizskaramību (spriedums, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 122 Lēmuma, ar kuru tiek mainīta agrākā atgriešanas lēmumā minētā galamērķa valsts, pielīdzināšanas jaunam atgriešanas lēmumam sekas ir tādas, ka kompetentajai valsts iestādei, kad tā apsver šādu grozījumu atgriešanas lēmumā, ir jāraugās, lai tiktu ievēroti visi Direktīvā 2008/115 paredzētie procesuālie noteikumi, kas reglamentē atgriešanas lēmuma pieņemšanu. Tādējādi šī pielīdzināšana ļauj nodrošināt tādas izraidīšanas un atgriešanas politikas īstenošanu, kas vienlaikus ir gan efektīva, gan ievēro attiecīgās personas pamattiesības.
- 123 No iepriekš izklāstītā izriet, ka agrākā atgriešanas lēmumā minētās galamērķa valsts izmaiņšana ir jauns atgriešanas lēmums Direktīvas 2008/115 3. panta 4. punkta nozīmē, attiecībā uz kuru attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam ir jābūt pieejamam efektīvam tiesību aizsardzības līdzeklim šīs direktīvas 13. panta 1. punkta nozīmē.
- 124 Tādējādi, otrām kārtām, ir jānosaka ar šo 13. panta 1. punktu garantētā tiesību aizsardzības līdzekļa raksturs.
- 125 Šajā ziņā, pirmkārt, no šīs tiesību normas formulējuma skaidri izriet, ka šādu tiesību aizsardzības līdzekli jāvar izmantot personai, attiecībā uz kuru ir pieņemts atgriešanas lēmums. Tādējādi pretēji tam, ko šķiet apgalvojam Ungārijas valdība, tas, ka atbilstoši valsts tiesībām pastāv vispārējās atgriešanas lēmumu tiesiskuma uzraudzības pilnvaras, kas ir uzticētas prokuroram un kas vienīgi viņam attiecīgā gadījumā ļauj šādu lēmumu apstrīdēt tiesā, nav tiesību aizsardzības līdzeklis, kas atbilstu Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punkta prasībām.

- 126 Otrkārt, lai gan no Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punkta izriet, ka atgriešanas lēmumus jāvar apstrīdēt, izmantojot efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli, kompetentā tiesā vai administratīvā iestādē, vai kompetentā struktūrā, kuras locekļi ir objektīvi un kuru neatkarība ir garantēta, šis formulējums vien neļauj izdarīt citus secinājumus attiecībā uz tās “administratīvās iestādes” iezīmēm, kurai var būt jāizskata šāda pārsūdzība, kas vērsta pret atgriešanas lēmumu.
- 127 Turklāt no Tiesas judikatūras izriet, ka Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punktā paredzētā efektīvā tiesību aizsardzības līdzekļa iezīmes ir jānoskaidro atbilstoši Hartas 47. pantam, saskaņā ar kuru ikvienai personai, kuras Savienības tiesībās garantētās tiesības un brīvības ir tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ievērojot minētajā pantā paredzētos nosacījumus (spriedumi, 2014. gada 18. decembris, *Abdida*, C-562/13, EU:C:2014:2453, 45. punkts, un 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 52. punkts).
- 128 Tādējādi, lai gan ir taisnība, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punkta formulējumu dalībvalstis savā tiesiskajā regulējumā var paredzēt, ka atgriešanas lēmumus var apstrīdēt citās iestādēs, kas nav tiesu iestādes, šāda iespēja tomēr jāisto, ievērojot Hartas 47. pantu, kurš, kā secinājumu 94. punktā būtībā ir norādījis ģenerālvokāts, prasa, lai tādas iestādes lēmumam, kas pati neatbilst šajā pantā paredzētajiem nosacījumiem par neatkarību un objektivitāti, vēlāk tiek veikta pārbaude, kuru veic tiesu iestāde, kam tostarp ir jābūt kompetencei aplūkot visus atbilstošos jautājumus (pēc analogijas skat. spriedumus, 2017. gada 16. maijs, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373, 55. punkts, un 2017. gada 13. decembris, *El Hassani*, C-403/16, EU:C:2017:960, 39. punkts).
- 129 Tādējādi Hartas 47. pants dalībvalstīm uzliek pienākumu noteiktā procedūras stadijā garantēt iespēju attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam vērsties tiesā ar jebkādu sūdzību par administratīvas iestādes pieņemto atgriešanas lēmumu (pēc analogijas skat. spriedumu, 2017. gada 13. decembris, *El Hassani*, C-403/16, EU:C:2017:960, 41. punkts).
- 130 No tā izriet, ka valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram administratīva atgriešanas lēmuma adresāts nevar apstrīdēt tā tiesiskumu vismaz vienā tiesu instancē, neatbilst Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punkta un Hartas 47. panta prasībām (šajā ziņā skat. spriedumu, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 131 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas nolēmumiem izriet, ka atbilstoši attiecīgajam valsts tiesiskajam regulējumam par administratīvu lēmumu, ar kuru tiek grozīts sākotnējais atgriešanas lēmums, iebildumus var izteikt vienīgi patvēruma jautājumos kompetentajai iestādei un ka lēmumu, ar kuru šī iestāde noraida šos iebildumus, nav iespējams nekādā veidā pārsūdzēt.
- 132 No tā izriet, ka šāds tiesiskais regulējums ar Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punktu ir saderīgs tikai tad, ja iestāde, kas lēmusi par šādiem iebildumiem, varētu tikt uzskatīta par tiesu Hartas 47. panta izpratnē, un tas nozīmē, ka minētajai iestādei ir jāatbilst neatkarības prasībai šī panta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 37. un 41. punkts; 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 52. un 53. punkts; 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 120. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2020. gada 21. janvāris, *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, 56. un 57. punkts).
- 133 Tomēr no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka tas tā nav.
- 134 Proti, no iesniedzējtiesas nolēmumiem izriet, ka patvēruma jautājumos kompetentā iestāde atrodas par policiju atbildīgā ministra pakļautībā un tādējādi ir izpildvaras sastāvdaļa.

- 135 Neatkarības prasības – kas raksturo tiesu Hartas 47. panta nozīmē – ārējais aspekts ietver prasību, lai attiecīgā iestāde pildītu savas funkcijas pilnīgi autonomi, ne ar vienu nebūdamā nedz hierarhiskās, nedz padotības attiecībās un nesaņemot jebkādas izcelsmes norādījumus vai instrukcijas, un tādējādi ir pasargāta no ārējas iejaukšanās vai spiediena, kas varētu apdraudēt tās locekļu spriešanas neatkarību un ietekmēt to lēmumus (spriedumi, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 121. punkts, kā arī 2020. gada 21. janvāris, *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 136 Konkrētāk, atbilstoši tiesiskumu raksturojošajam varas dalīšanas principam ir jānodrošina tiesu neatkarība no likumdošanas varas un izpildvaras (spriedums, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 124. punkts).
- 137 No tā iziet, ka valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēts, ka tāds lēmums kā šā sprieduma 123. punktā aprakstītais attiecīgajai personai jāapstrīd iestādē, kura neatbilst Hartas 47. pantā paredzētajiem nosacījumiem, un nav nodrošināta šīs iestādes lēmuma vēlāka kontrole tiesā, nav saderīgs ar Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punktu un turklāt ar to tiek pārkāpta Hartas 47. pantā nostiprināto tiesību būtība, ciktāl ar to attiecīgajai personai tiek liegta jebkāda iespēja vērsties tiesā par atgriešanas lēmumu, kas pieņemts attiecībā uz to (pēc analogijas skat. spriedumus, 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 72. punkts, un 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 165. punkts).
- 138 Trešām kārtām, ir jāpārbauda, vai Savienības tiesības šādos apstākļos atļauj iesniedzējtiesai sevi uzskatīt par kompetentu izskatīt prasītāju pamatlietās tajā celtās prasības atcelt lēmumus, ar kuriem patvēruma jomā kompetentā iestāde, rīkodamās kā ārvalstnieku policijas iestāde, ir noraidījusi viņu iebildumus pret administratīvajiem lēmumiem, ar kuriem viņiem uzdots atgriezties izcelsmes valstīs.
- 139 Šajā ziņā ir jāuzsver, pirmkārt, ka saskaņā ar Savienības tiesību pārākuma principu, ja valsts tiesisko regulējumu nav iespējams interpretēt atbilstīgi Savienības tiesību prasībām, valsts tiesai kā dalībvalsts iestādei, izskatot lietu atbilstoši savai kompetencei, ir pienākums nepiemērot nevienu valsts tiesību normu, kas ir pretrunā Savienības tiesību normai, kurai ir tieša iedarbība tās izskatīšanā esošajā strīdā (spriedumi, 2019. gada 24. jūnijs, *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 58. un 61. punkts, kā arī 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 160. un 161. punkts).
- 140 No Tiesas judikatūras izriet, ka Hartas 47. pants ir pietiekams pats par sevi un tas nav jāprecizē ar Savienības vai valsts tiesību normām, lai privātpersonām radītu tiesības, uz kurām pašām par sevi var atsaukties (spriedumi, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 78. punkts; 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 56. punkts, un 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 162. punkts).
- 141 Tas pats attiecas uz Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punktu, jo šajā tiesību normā paredzētā tiesību aizsardzības līdzekļa raksturīgās iezīmes ir jānosaka atbilstoši Hartas 47. pantam, kurā ir atkārtoti apstiprināts efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips (pēc analogijas skat. spriedumus, 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 55. un 56. punkts, kā arī 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 163. punkts).
- 142 Otrkārt, lai gan, ja attiecīgajā jautājumā nav Savienības tiesiskā regulējuma, katras dalībvalsts tiesību sistēmā ir jānosaka kompetentās tiesas un jāparedz procesuālās normas attiecībā uz prasībām, kas tiek celtas, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas Savienības tiesībās, dalībvalstis tomēr ir atbildīgas par to, lai katrā atsevišķā gadījumā saistībā ar šīm tiesībām tiktu nodrošināta

tiesību uz efektīvu aizsardzību tiesā, kā to garantē Hartas 47. pants, ievērošana (spriedums, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 115. punkts).

- 143 Šajā ziņā jāatgādina, ka, lai gan – lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas Savienības tiesībās, – Savienības tiesības principā neprasa dalībvalstīm paredzēt savās valsts tiesās citus tiesību aizsardzības līdzekļus kā vien tos, kas noteikti valsts tiesībās (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2007. gada 13. marts, *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, 40. punkts, un 2018. gada 24. oktobris, XC u.c., C-234/17, EU:C:2018:853, 51. punkts), tas ir citādi tad, ja no attiecīgās valsts tiesību sistēmas kopumā izriet, ka nepastāv tiesību aizsardzības līdzekļi, kurus izmantojot varētu kaut vai pakārtoti nodrošināt to tiesību aizsardzību, kuras attiecīgajām personām izriet no Savienības tiesībām, vai arī ja vienīgā attiecīgo personu iespēja piekļūt tiesai būtu būt spiesti izdarīt tiesību pārkāpumu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2007. gada 13. marts, *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, 41. punkts, un 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Parlaments un Padome, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 104. punkts).
- 144 Tādējādi valsts tiesām ir sevi jāatzīst par kompetentām izskatīt prasību, kuru attiecīgā persona ir cēlusi, lai aizstāvētu tiesības, kuras tām garantē Savienības tiesības, ja valsts procesuālie noteikumi šādā gadījumā šādu prasību neparedz (pēc analogijas skat. spriedumus, 1992. gada 3. decembris, *Oleificio Borelli*/Komisija, C-97/91, EU:C:1992:491, 13. punkts, kā arī 2018. gada 19. decembris, *Berlusconi* un *Fininvest*, C-219/17, EU:C:2018:1023, 46. punkts).
- 145 Tādējādi tas, ka attiecīgās dalībvalsts tiesībās nepastāv iespēja vērsties tiesā, kas ļautu pārbaudīt tāda administratīva atgriešanas lēmuma tiesiskumu no Savienības tiesību viedokļa kā šā sprieduma 123. punktā aprakstītais, nevar atbrīvot valsts tiesu no tās pienākuma nodrošināt pilnīgu efektivitāti Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punktam, kurš, tā kā tam piemīt tieša iedarbība, pats par sevi var veidot tieši piemērojamu kompetences pamatu, ja tas nav pareizi transponēts valsts tiesību sistēmā.
- 146 No tā izriet, ka Savienības tiesību pārkāpuma princips, kā arī ar Hartas 47. pantu garantētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā iesniedzējtiesai uzliek pienākumu atzīt sevi par kompetentu izskatīt prasības, kuras prasītāji pamatlietās ir cēlušies par patvēruma jautājumos kompetentās iestādes lēmumiem, ar kuriem noraidīti viņu iebildumi pret administratīvajiem lēmumiem, ar kuriem viņiem uzdots atgriezties izcelsmes valstīs, un vajadzības gadījumā – atstāt bez piemērošanas jebkādu valsts tiesību normu, saskaņā ar kuru tiesai ir aizliegts šādi rīkoties (pēc analogijas skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 74. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 147 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz piekto jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 13. pants, to skatot kopā ar Hartas 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram grozījumu, kuru administratīvā iestāde izdara attiecībā uz agrākā atgriešanas lēmumā minēto galamērķa valsti, attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais var apstrīdēt, vienīgi to pārsūdzot administratīvā iestādē, un nav nodrošināta vēlāka tiesas pārbaude par šīs iestādes lēmumu. Šādā gadījumā Savienības tiesību pārkāpuma princips, kā arī ar Hartas 47. pantu garantētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem valsts tiesai, kura izskata prasību, ar kuru tiek apstrīdēts atgriešanas lēmums, ko veido šāds grozījums attiecībā uz galamērķa valsti, tiesiskums no Savienības tiesību viedokļa, ir uzlikts pienākums sevi atzīt par kompetentu izskatīt šo prasību.

Par pirmo jautājumu

- 148 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2013/32 33. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram kā nepieņemamu drīkst noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu tāpēc, ka pieteikuma iesniedzējs ir ieradies attiecīgās dalībvalsts teritorijā, šķērsojot valsti, kurā viņš nav pakļauts vajāšanai vai būtiska kaitējuma ciešanas riskam Direktīvas 2011/95 15. panta nozīmē vai kurā ir garantēta pietiekama līmeņa aizsardzība.
- 149 Saskaņā ar Direktīvas 2013/32 33. panta 1. punktu papildus gadījumiem, kad pieteikums netiek izskatīts saskaņā ar Regulu Nr. 604/2013, dalībvalstīm nav jāizvērtē, vai pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs saņemt starptautisko aizsardzību saskaņā ar Direktīvu 2011/95, ja pieteikums tiek uzskatīts par nepieņemamu saskaņā ar šo tiesību normu. Šajā ziņā Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punktā ir izsmeļoši uzskaitītas situācijas, kad dalībvalstis var uzskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu (spriedumi, 2019. gada 19. marts, *Ibrahim u.c.*, C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219, 76. punkts, un 2020. gada 19. marts, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 29. punkts).
- 150 Tādējādi ir jāpārbauda, vai var tikt uzskatīts, ka ar tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietās tiek īstenots kāds no Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punktā paredzētajiem nepieņemamības pamatiem.
- 151 Šajā ziņā uzreiz ir jāizslēdz iespēja, ka ar valsts tiesisko regulējumu, proti, ar Likuma par patvēruma tiesībām 51. panta 2. punkta f) apakšpunktu, varētu tikt īstenoti šīs direktīvas 33. panta 2. punkta a), d) un e) apakšpunktā paredzētie nepieņemamības pamati, jo šajā nolūkā var tikt ņemti vērā tikai attiecīgi minētās direktīvas 33. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā paredzētie nepieņemamības pamati saistībā ar pirmo patvēruma valsti un drošu trešo valsti (spriedums, 2020. gada 19. marts, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 33. punkts).
- 152 Šajā kontekstā, kas attiecas uz Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta c) apakšpunktā paredzēto nepieņemamības pamatu saistībā ar drošu trešo valsti, ir jāatgādina, ka saskaņā ar šo tiesību normu dalībvalstis var uzskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu, ja valsts, kas nav dalībvalsts, tiek uzskatīta par pieteikuma iesniedzējam drošu trešo valsti saskaņā ar minētās direktīvas 38. pantu.
- 153 Kā Tiesa jau ir nospriedusi, no Direktīvas 2013/32 38. panta izriet, ka jēdziena “droša trešā valsts” piemērošana šīs direktīvas 33. panta 2. punkta c) apakšpunkta mērķiem ir pakārtota minētā 38. panta 1.–4. punktā paredzēto nosacījumu ievērošanai (spriedums, 2020. gada 19. marts, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 36., 40. un 41. punkts).
- 154 Šajā gadījumā attiecībā, pirmkārt, uz Direktīvas 2013/32 38. panta 1. punktā paredzēto nosacījumu, ņemot vērā pašu pamatlietās aplūkotā valsts tiesiskā regulējuma formulējumu, šķiet – bet tas jāpārbauda iesniedzējtiesai –, ka tā nepieņemamības pamata piemērošana, kas izriet no pirmā šajā tiesiskajā regulējumā paredzētā gadījuma, ir pakārtota nosacījumam par šīs direktīvas 38. panta 1. punktā izklāstīto principu ievērošanu attiecīgajā trešajā valstī tikai attiecībā uz daļu no šiem principiem, jo tostarp prasība par neizraidīšanas principa ievērošanu šajā valstī nav izvirzīta. Tādējādi minētās direktīvas 38. panta 1. punktā izklāstītais nosacījums nevar tikt izpildīts (spriedums, 2020. gada 19. marts, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 42. punkts).
- 155 Runājot par nepieņemamības pamatu, kas attiecas uz otro pamatlietās aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzēto gadījumu, iesniedzējtiesa nav sniegusi nekādas norādes par šajā tiesiskajā regulējumā prasītās “pietiekama līmeņa aizsardzības” saturu un tostarp par to, vai šāds aizsardzības līmenis paredz to, ka attiecīgajā trešajā valstī tiek ievēroti visi Direktīvas 2013/32 38. panta 1. punktā izklāstītie principi. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai tā tas ir.

- 156 Otrkārt, runājot par Direktīvas 2013/32 38. panta 2. punktā izklāstītajiem nosacījumiem, tostarp par nosacījumu, kas attiecas uz saistības starp starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju un attiecīgo trešo valsti esamību, saistība, ko pamatlietā aplūkots tiesiskais regulējums nosaka starp šādu pieteikuma iesniedzēju un attiecīgo trešo valsti, izriet vienkārši no fakta, ka šis pieteikuma iesniedzējs ir šķērsojis šīs valsts teritoriju tranzītā (spriedums, 2020. gada 19. marts, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 44. punkts).
- 157 Taču Tiesa ir nospriedusi – apstākļi, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs ir šķērsojis tranzītā kādas trešās valsts teritoriju, pats par sevi nevar veidot saistību minētā 38. panta 2. punkta nozīmē (spriedums, 2020. gada 19. marts, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 45.–47. punkts).
- 158 Turklāt dalībvalstīm ar Direktīvas 2013/32 38. panta 2. punktu uzliktais pienākums “drošas trešās valsts” jēdziena piemērošanas nolūkā paredzēt noteikumus par metodoloģiju, kas ir piemērojama, lai pārliecinātos, vai attiecīgā trešā valsts atbilst nosacījumiem, lai tā varētu tikt uzskatīta par drošu pieteikuma iesniedzējam, kā arī par iespēju šim pieteikuma iesniedzējam apstrīdēt saistības ar šo valsti pastāvēšanu, nevarētu būt pamatots, ja vienkāršs fakts, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs ir šķērsojis tranzītā trešo valsti, veidotu šajā ziņā pietiekamu vai nozīmīgu saistību (spriedums, 2020. gada 19. marts, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 48. un 49. punkts).
- 159 No iepriekš minētā izriet – fakts, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs ir šķērsojis tranzītā attiecīgo trešo valsti, nevar tikt uzskatīts par “saistību” Direktīvas 2013/32 38. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē.
- 160 Tāds valsts tiesiskais regulējums pamatlietās nevar tikt uzskatīts par minētās direktīvas 33. panta 2. punkta c) apakšpunktā paredzētā nepieņemamības pamata, kas attiecas uz drošu trešo valsti, piemērošanu (spriedums, 2020. gada 19. marts, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 51. punkts).
- 161 Visbeidzot, šāds valsts tiesiskais regulējums nevar tikt uzskatīts arī par Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzētā nepieņemamības pamata, kas attiecas uz pirmo patvēruma valsti, piemērošanu (spriedums, 2020. gada 19. marts, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 52. punkts).
- 162 Proti, pietiek norādīt, ka saskaņā ar pašu Direktīvas 2013/32 35. panta pirmās daļas a) un b) punkta formulējumu valsts var tikt uzskatīta par konkrēta starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja pirmo patvēruma valsti tikai tad, ja attiecīgi minētajā valstī viņš ir ticis atzīts par bēgli un joprojām var saņemt minēto aizsardzību vai bauda citādu pietiekamu aizsardzību šajā valstī, tostarp priekšrocības no neizraidīšanas principa, ar nosacījumu, ka viņš tiks atpakaļuzņemts minētajā valstī (spriedums, 2020. gada 19. marts, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 53. punkts).
- 163 Taču no Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka pamatlietās aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētā nepieņemamības pamata piemērošana nav pakārtota nosacījumam par to, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs attiecīgajā valstī ir ticis atzīts par bēgli vai ka viņš tajā bauda citādu pietiekamu aizsardzību, kādēļ nebūtu nepieciešams izskatīt jautājumu par aizsardzības Savienībā vajadzību.
- 164 Līdz ar to ir jāsecina – nevar tikt uzskatīts, ka ar tādu valsts tiesisko regulējumu kā Likuma par patvēruma tiesībām 51. panta 2. punkta f) apakšpunkts tiek īstenots kāds no Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punktā paredzētajiem nepieņemamības pamatiem (spriedums, 2020. gada 19. marts, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 55. punkts).

- 165 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2013/32 33. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram kā nepieņemamu drīkst noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu tāpēc, ka pieteikuma iesniedzējs ir ieradies attiecīgās dalībvalsts teritorijā, šķērsojot valsti, kurā viņš nav pakļauts vajāšanai vai būtiska kaitējuma ciešanas riskam Direktīvas 2011/95 15. panta nozīmē vai kurā ir garantēta pietiekama līmeņa aizsardzība.

Par otro jautājumu

Par pieņemamību

- 166 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, kādām sekām attiecībā uz patvēruma pieteikumu izskatīšanu ir jāizriet no attiecīgās trešās valsts atteikuma uzņemt pieteikuma iesniedzējus atpakaļ savā teritorijā pēc tam, kad šie pieteikumi ir atzīti par nepieņemamiem, pamatojoties uz Likuma par patvēruma tiesībām 51. panta 2. punkta f) apakšpunktu. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot it īpaši to, vai šādos apstākļos atbildīgajai iestādei Direktīvas 2013/32 2. panta f) punkta nozīmē ir pienākums pēc savas ierosmes atkārtoti izskatīt patvēruma pieteikumus, ko prasītāji pamatlietās jau ir iesnieguši, vai, ja tas tā nav, vai viņi var iesniegt jaunus patvēruma pieteikumus un attiecīgā gadījumā – vai tie atkal var tikt uzskatīti par nepieņemamiem citu iemeslu dēļ.
- 167 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai gan uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa ir uzdevusi atbilstoši pašas noteiktajam tiesiskajam regulējumam un faktiskajiem apstākļiem un kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas atbilstības pieņēmums, tomēr ar LESD 267. pantu izveidotā procedūra ir Tiesas un valsts tiesu sadarbības instruments, kura ietvaros pirmā sniedz otrajām tādas Savienības tiesību interpretācijas norādes, kas tām ir nepieciešamas, lai atrisinātu izskatāmās lietas. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojums nav konsultatīvu atzinumu sniegšana par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem, bet gan nepieciešamība faktiski atrisināt strīdu. Kā izriet no paša LESD 267. panta formulējuma, lūgtajam prejudiciālajam nolēmumam ir jābūt “vajadzīgam”, lai iesniedzējtiesa varētu “taisīt spriedumu” lietā, kuru tā izskata (spriedums, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz un Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową* (Disciplinārie pasākumi attiecībā uz tiesnešiem), C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 43.–45. punkts un tajos minētā judikatūra).
- 168 Turklāt saskaņā ar Reglamenta 94. panta c) punktu iesniedzējtiesai ir pietiekami precīzi jāizklāsta iemesli, kas tai liek šaubīties par Savienības tiesību interpretāciju (spriedums, 2017. gada 20. decembris, *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:981, 28. punkts).
- 169 Šajā gadījumā iesniedzējtiesā ir celtas prasības, pirmkārt, atcelt lēmumus, ar kuriem prasītājiem pamatlietās ir uzdots atgriezties viņu izcelsmes valstīs, un, otrkārt, prasības sakarā ar bezdarbību saistībā ar viņu ievietošanu Reskes tranzīta zonā.
- 170 Tomēr, kaut arī iesniedzējtiesas izskatīšanā esošo prasību priekšmets nav tieši prasītāju pamatlietās patvēruma pieteikumu pārbaude, no iesniedzējtiesas sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka tā uzskata par nepieciešamu pārbaudīt, vai šie prasītāji var tikt uzskatīti par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem Direktīvu 2013/32 un 2013/33 nozīmē, lai noteiktu, vai viņu ievietošana Reskes tranzīta zonas sektorā, kas paredzēts trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, ir jāpārbauda, ņemot vērā šajās direktīvās paredzētos noteikumus par starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju aizturēšanu.

- 171 No tā izriet, ka otrā jautājuma a) un b) daļai, kurās iesniedzējtiesa vaicā, vai atbildīgajai iestādei Direktīvas 2013/32 2. panta f) punkta nozīmē ir pienākums pēc savas ierosmes atsākt prasītāju pamatlietās patvēruma pieteikumu izskatīšanu vai, ja tas tā nav, vai viņiem tomēr ir tiesības no jauna iesniegt patvēruma pieteikumu, ir nozīme pamatlietu iznākumam un tādējādi tās ir pieņemamas.
- 172 Savukārt otrā jautājuma c) un d) daļa būtībā attiecas uz jautājumu par to, vai prasītāju pamatlietās iesniegtos patvēruma pieteikumus var no jauna noraidīt tāda nepieņemamības pamata dēļ, kam nav sakara ar iepriekšējo procedūru, tostarp kāda no Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā paredzētajiem pamatiem dēļ, un, ja tā, vai viņu pieteikumu noraidīšana kāda no šiem nepieņemamības pamatiem dēļ prasa, lai iepriekš tiktu pārbaudīts, vai valsts, uz kuru ir atsauce šajos pamatos, piekrīt viņus uzņemt atpakaļ savā teritorijā.
- 173 Taču iesniedzējtiesa nav izskaidrojusi iemeslu, kura dēļ tā uzskata, ka tā nevar izlemt tās izskatīšanā esošās lietas bez atbildes uz otrā jautājuma c) un d) daļu.
- 174 No tā izriet, ka otrā jautājuma c) un d) daļa ir jāatzīst par nepieņemamām.

Par lietas būtību

- 175 Ar otrā jautājuma a) un b) daļu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2013/32 6. pants un 38. panta 4. punkts, tos skatot kopā ar Hartas 18. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja starptautiskās aizsardzības pieteikums saskaņā ar dalībvalsts tiesībām ir atzīts par nepieņemamu, pamatojoties uz to, ka pieteikuma iesniedzējs ir ieradies šīs dalībvalsts teritorijā, šķērsojot trešo valsti, kurā viņš nav bijis pakļauts vajāšanai vai būtiska kaitējuma ciešanas riskam vai kurā ir garantēta pietiekama līmeņa aizsardzība, un pēc tam šī pēdējā valsts nolēmj pieteikuma iesniedzēju neuzņemt atpakaļ savā teritorijā, atbildīgajai iestādei Direktīvas 2013/32 2. panta f) punkta nozīmē šis pieteikums atkārtoti jāizskata pēc savas ierosmes, vai arī tādējādi, ka šādos apstākļos, ja attiecīgā persona iesniedz jaunu pieteikumu, tas nevar tikt atzīts par nepieņemamu, piemērojot minētās direktīvas 33. panta 2. punkta d) apakšpunktu, kā “turpmāks pieteikums” šīs direktīvas 2. panta q) punkta nozīmē.
- 176 Šajā gadījumā jānorāda, ka pēc tam, kad patvēruma jautājumos kompetentā iestāde bija noraidījusi prasītāju pamatlietās patvēruma pieteikumus, pamatojoties uz Likuma par patvēruma tiesībām 51. panta 2. punkta f) apakšpunktu, un šis noraidījums bija apstiprināts ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu, Ungārijas iestādes rīkojās, lai panāktu viņu uzņemšanu atpakaļ Serbijas teritorijā. Tomēr šī trešā valsts atteicās apmierināt šo lūgumu, jo, tās ieskatā, prasītāji pamatlietās Ungārijas teritorijā bija ieceļojuši likumīgi starp Eiropas Savienību un Serbiju noslēgtā atpakaļuzņemšanas nolīguma 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē.
- 177 Jāatgādina turklāt, ka saskaņā ar šā sprieduma 165. punktu tāds starptautiskās aizsardzības pieteikuma nepieņemamības pamats kā Likuma par patvēruma tiesībām 51. panta 2. punkta f) apakšpunktā ietvertais ir pretrunā Direktīvas 2013/32 33. pantam.
- 178 Tādējādi Tiesa nevar pārbaudīt – kā to ierosina iesniedzējtiesa – sekas, kādas saskaņā ar Savienības tiesībām varētu izrietēt no tā, ka valsts, uz kuru saistībā ar šo pamatu prasītāji pamatlietās būtu jānovirza, nepiekrīt viņus uzņemt atpakaļ savā teritorijā.
- 179 Turklāt saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru sadarbības ar valstu tiesām procedūras ietvaros, kas ieviesta ar LESD 267. pantu, Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas ļautu tai iztiesāt tās izskatīšanā esošo lietu, un šajā nolūkā Tiesai attiecīgā gadījumā ir jāpārformulē tai uzdotie jautājumi (spriedums, 2020. gada 3. marts, *Gómez del Moral Guasch*, C-125/18, EU:C:2020:138, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 180 Tādējādi, lai iesniedzējtiesai sniegtu noderīgu atbildi, otrā jautājuma a) un b) daļa ir jāsaprot tādējādi, ka to mērķis ir noskaidrot, vai Direktīva 2013/32, to skatot kopā ar Hartas 18. pantu un lojālas sadarbības principu, kas izriet no LES 4. panta 3. punkta, ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja par patvēruma pieteikumu ir pieņemts noraidošs lēmums, kas ir pamatots ar Savienības tiesībām neatbilstošu nepieņemamības pamatu un ir apstiprināts ar galīgu tiesas nolēmumu, atbildīgajai iestādei Direktīvas 2013/32 2. panta f) punkta nozīmē šis pieteikums ir atkārtoti jāizskata pēc savas ierosmes, vai arī tādējādi, ka šādos apstākļos, ja attiecīgā persona iesniedz jaunu pieteikumu, tas nevar tikt atzīts par nepieņemamu, piemērojot minētās direktīvas 33. panta 2. punkta d) apakšpunktu, kā “turpmāks pieteikums” šīs direktīvas 2. panta q) punkta nozīmē.
- 181 Lai atbildētu uz šo jautājumu, pirmām kārtām, ir jānosaka, vai Direktīva 2013/32, to skatot kopā ar Hartas 18. pantu un lojālas sadarbības principu, kas izriet no LES 4. panta 3. punkta, šai atbildīgajai iestādei uzliek pienākumu pēc savas ierosmes atkārtoti izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru ir pieņemts noraidošs lēmums, kas ir pamatots ar Direktīvas 2013/32 33. pantam neatbilstošu nepieņemamības pamatu un ir apstiprināts ar tiesas nolēmumu, kuram ir *res judicata* spēks.
- 182 Šajā ziņā jānorāda – tā kā Direktīvas 2013/32 33. pantā ir izsmēloši, kā atgādināts šā sprieduma 149. punktā, uzskaitīti gadījumi, kad starptautiskās aizsardzības pieteikumu var noraidīt kā nepieņemamu, šajā pantā ir paredzēts noteikums, kura saturs ir beznosacījuma un pietiekami precīzs, lai attiecīgā persona varētu uz to atsaukties un tiesa to piemērot. No tā izriet, ka šim pantam ir tieša iedarbība (pēc analogijas skat. spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, 98. un 99. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 183 Pienākums vajadzības gadījumā nepiemērot Savienības tiesībām neatbilstošu valsts tiesību aktu ir ne tikai valsts tiesām, bet arī visām valsts iestādēm, tostarp administratīvajām iestādēm, kam atbilstoši savai attiecīgajai kompetencei ir jāpiemēro Savienības tiesības (šajā ziņā skat. spriedumus, 1989. gada 22. jūnijs, *Costanzo*, 103/88, EU:C:1989:256, 30. un 31. punkts; 2018. gada 4. decembris, *Minister for Justice and Equality un Commissioner of An Garda Síochána*, C-378/17, EU:C:2018:979, 38. punkts, kā arī 2020. gada 21. janvāris, *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, 78. punkts).
- 184 No tā izriet, ka dalībvalsts, kurai ir saistoša Direktīva 2013/32, administratīva vai tiesu iestāde nevar atzīt par nepieņemamu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, balstoties uz tādu pamatu kā Likuma par patvēruma tiesībām 51. panta 2. punkta f) apakšpunktā paredzētais.
- 185 Tomēr ir jāatgādina, cik nozīmīgs ir *res judicata* spēka princips gan Savienības tiesību sistēmā, gan valstu tiesību sistēmās. Lai nodrošinātu gan tiesību un tiesisko attiecību stabilitāti, gan pareizu tiesvedību, ir svarīgi, lai tiesu nolēmumi, kas stājušies likumīgā spēkā pēc tam, kad ir izmantoti pieejamie tiesību aizsardzības līdzekļi, vai pēc tam, kad beidzies šo līdzekļu izmantošanai paredzētais termiņš, vairs nevarētu tikt apstrīdēti (spriedumi, 2003. gada 30. septembris, *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, 38. punkts; 2018. gada 24. oktobris, *XC u.c.*, C-234/17, EU:C:2018:853, 52. punkts, kā arī 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC un Vueling Airlines*, C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 88. punkts).
- 186 Ir jāuzsver arī, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai gan Tiesas interpretēta Savienības tiesību norma administratīvai iestādei atbilstoši savai kompetencei ir jāpiemēro pat tiesiskām attiecībām, kuras ir radušās un ir nodibinātas pirms Tiesas sprieduma par lūgumu sniegt interpretāciju taisīšanas, tomēr saskaņā ar tiesiskās drošības principu Savienības tiesības neprasa, lai administratīvajai iestādei principā būtu pienākums pārskatīt administratīvu lēmumu, kas ir ieguvis galīgu spēku, pēc tam, kad ir beigušies saprātīgi termiņi prasības celšanai vai ir izsmelti tiesību aizsardzības līdzekļi. Šī principa ievērošana ļauj novērst to, ka administratīvie akti, kas rada tiesiskas sekas, tiktu apstrīdēti neierobežotu laiku (spriedumi, 2004. gada 13. janvāris, *Kühne & Heitz*, C-453/00, EU:C:2004:17, 22. un 24. punkts; 2006. gada 19. septembris, *i-21 Germany un Arcor*, C-392/04 un C-422/04, EU:C:2006:586, 51. punkts, kā arī 2008. gada 12. februāris, *Kempter*, C-2/06, EU:C:2008:78, 36. un 37. punkts).

- 187 Taču no Tiesas judikatūras izriet arī, ka administratīvai iestādei, kas ir atbildīga par administratīvā lēmuma pieņemšanu, piemērojot sadarbības principu, kas izriet no LES 4. panta 3. punkta, tomēr ir jāpārskata šis lēmums un, iespējams, tas jāmaina, ja ir izpildīti četri nosacījumi. Pirmkārt, atbilstoši valsts tiesībām administratīvai iestādei ir pilnvaras mainīt šo lēmumu. Otrkārt, attiecīgais lēmums ir kļuvis galīgs valsts tiesas pēdējā instancē pasludinātā sprieduma rezultātā. Treškārt, minētais spriedums, ņemot vērā par to vēlāku Tiesas judikatūru, ir balstīts uz Savienības tiesību kļūdainu interpretāciju, kas sniegta, nevērsoties Tiesā ar prejudiciāliem jautājumiem apstākļos, kuri paredzēti LESD 267. panta trešajā daļā. Ceturtkārt, attiecīgā persona ir nekavējoties vērsusies administratīvajā iestādē pēc tam, kad tā ir uzzinājusi par minēto judikatūru (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2004. gada 13. janvāris, *Kühne & Heitz*, C-453/00, EU:C:2004:17, 28. punkts, un 2006. gada 19. septembris, *i-21 Germany* un *Arcor*, C-392/04 un C-422/04, EU:C:2006:586, 52. punkts).
- 188 Tiesa ir arī precizējusi attiecībā uz ceturto no šiem nosacījumiem, ka dalībvalstis, atsaucoties uz tiesiskās drošības principu, var prasīt, lai lūgums pārskatīt administratīvo lēmumu, kurš kļuvis galīgs un kurš ir pretrunā Savienības tiesībām, kā Tiesa tās vēlāk ir interpretējusi, tiktu iesniegts kompetentajā administratīvajā iestādē saprātīgā termiņā (spriedums, 2008. gada 12. februāris, *Kempton*, C-2/06, EU:C:2008:78, 59. punkts).
- 189 No tā izriet, ka, pat pieņemot, ka valsts tiesības patvēruma jautājumos kompetentajai iestādei atļauj pārskatīt lēmumu, ar kuru, pārkāpjot Savienības tiesības, starptautiskās aizsardzības pieteikums ir atzīts par nepieņemamu, tomēr Savienības tiesības šai iestādei neuzliek pienākumu pēc savas ierosmes atsākt izskatīt šo pieteikumu.
- 190 No iepriekš minētā izriet, ka Direktīva 2013/32, to skatot kopā ar Hartas 18. pantu un lojālas sadarbības principu, kas izriet no LES 4. panta 3. punkta, neuzliek pienākumu atbildīgajai iestādei Direktīvas 2013/32 2. panta f) punkta nozīmē pēc savas ierosmes atkārtoti izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru ir pieņemts ar galīgu tiesas nolēmumu apstiprināts noraidošs lēmums, pirms ir konstatēta šī noraidošā lēmuma neatbilstība Savienības tiesībām.
- 191 Otrām kārtām, ir jānosaka, vai šīs pašas Savienības tiesību normas nepieļauj to, ka tad, ja par pirmo starptautiskās aizsardzības pieteikumu ir – pārkāpjot Savienības tiesības – pieņemts noraidošs lēmums, kurš ir apstiprināts ar galīgu tiesas nolēmumu, jauns šī paša pieteikuma iesniedzēja iesniegts patvēruma pieteikums var tikt atzīts par nepieņemamu, pamatojoties uz Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta d) apakšpunktu, kā “turpmāks” pieteikums minētās direktīvas 2. panta q) punkta nozīmē.
- 192 Šajā ziņā jāuzsver – tas, ka pastāv galīgs tiesas nolēmums, ar kuru ir apstiprināts starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidījums, kas balstīts uz Savienības tiesībām pretrunā esošu pamatu, neliedz attiecīgajai personai iesniegt turpmāku pieteikumu Direktīvas 2013/32 2. panta q) punkta nozīmē. Tādējādi viņš, neraugoties uz šādu lēmumu, var īstenot savas Hartas 18. pantā nostiprinātās un Direktīvās 2011/95 un 2013/32 konkrētizētās tiesības iegūt starptautiskās aizsardzības saņēmēja statusu, ja ir izpildīti Savienības tiesībās prasītie nosacījumi.
- 193 Taisnība – no Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta d) apakšpunkta izriet, ka šāds turpmāks pieteikums var tikt atzīts par nepieņemamu, ja tajā nav ietverti nekādi jauni elementi vai konstatējumi, kas saistīti ar izvērtēšanu, vai ir izpildīti nosacījumi, lai pieteikuma iesniedzējs varētu tikt kvalificēts kā starptautiskās aizsardzības saņēmējs, vai arī pieteikuma iesniedzējs tādus nav iesniedzis.
- 194 Tomēr tas, ka pastāv Tiesas spriedums, ar kuru ir konstatēts, ka valsts tiesiskais regulējums, kas ļauj noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu kā nepieņemamu, pamatojoties uz to, ka pieteikuma iesniedzējs ir ieradies šīs dalībvalsts teritorijā, šķērsojot valsti, kurā viņš nav bijis pakļauts vajāšanai vai būtiska kaitējuma ciešanas riskam vai kurā ir garantēta pietiekama līmeņa aizsardzība, ir nesaderīgs ar Savienības tiesībām, ir jauns elements saistībā ar starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu minētās direktīvas 33. panta 2. punkta d) apakšpunkta nozīmē, un tādējādi turpmāks pieteikums nevar tikt noraidīts, balstoties uz šo pēdējo minēto tiesību normu.

- 195 Šāds secinājums ir jāizdara pat tad, ja iepriekšējā punktā minētais pieteikuma iesniedzējs nav atsaucies uz šāda Tiesas sprieduma pastāvēšanu.
- 196 Turklāt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam atzīto un šā sprieduma 192. punktā minēto tiesību lietderīgā iedarbība tiktu būtiski apdraudēta, ja turpmāks pieteikums varētu tikt atzīts par nepieņemamu Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta d) apakšpunktā minētā iemesla dēļ, lai gan pirmais pieteikums tika noraidīts, pārkāpjot Savienības tiesības.
- 197 Šādas šīs tiesību normas interpretācijas rezultātā katra jauna starptautiskās aizsardzības pieteikuma gadījumā varētu atkārtoties Savienības tiesību nepareiza piemērošana un nebūs iespējams pieteikuma iesniedzējam nodrošināt tādu viņa pieteikuma izskatīšanu, kurā netiktu pieļauts šo tiesību pārkāpums. Šāds šķērslis efektīvai Savienības tiesību normu attiecībā uz starptautiskās aizsardzības piešķiršanas procedūru piemērošanai nav racionāli pamatojams ar tiesiskās drošības principu (pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC* un *Vueling Airlines*, C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 95. un 96. punkts).
- 198 Šajā ziņā Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nav piemērojams turpmākam pieteikumam šīs direktīvas 2. panta q) punkta nozīmē, ja atbildīgā iestāde šīs direktīvas 2. panta f) punkta nozīmē konstatē, ka iepriekšējā pieteikuma galīgais noraidījums ir pretrunā Savienības tiesībām. Šāds konstatējums šai atbildīgajai iestādei katrā ziņā ir jāizdara, ja šī neatbilstība [Savienības tiesībām] izriet – kā tas ir šajā gadījumā – no Tiesas sprieduma vai to ir pakārtoti konstatējusi valsts tiesa.
- 199 Jāprecizē, ka, pārbaudot atgriešanas lēmuma – kas pieņemts pēc starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidījuma, kurš apstiprināts ar tiesas nolēmumu, kam ir *res judicata* spēks, – tiesiskumu, valsts tiesa, kurā ir celta prasība par atgriešanas lēmumu, saskaņā ar Savienības tiesībām var pakārtoti pārbaudīt šāda noraidījuma spēkā esamību, ja tas ir balstīts uz Savienības tiesībām neatbilstošu pamatu, un tiesas nolēmuma, ar kuru šis noraidījums ir apstiprināts, *res judicata* spēks nav šķērslis šāai pārbaudei.
- 200 Visbeidzot, jāpiebilst, ka šajā gadījumā atbildīgā iestāde abās pamatlietās pieņēma lēmumu par prasītāju pamatlietās patvēruma pieteikuma noraidīšanu, kā arī lēmumu, ar kuru viņiem uzdots atstāt Ungārijas teritoriju un doties uz Serbiju, vienā vienīgā administratīvajā aktā, kā tai to ļauj Direktīvas 2008/115 6. panta 6. punkts (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 49. punkts). No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka šie vienlaicīgie lēmumi ir apstiprināti ar tiesas nolēmumiem, kas ir kļuvuši galīgi.
- 201 Šādos apstākļos attiecībā uz gadījumu, ja lēmumi, ar kuriem tiek grozīti sākotnējie atgriešanas lēmumi un prasītājiem pamatlietās tiek uzdots atgriezties viņu izcelsmes valstīs, galu galā tiktu atcelti, jāprecizē, ka *res judicata* spēks, kāds ir tiesas nolēmumiem, ar kuriem apstiprināti gan lēmumi par patvēruma pieteikumu noraidīšanu, gan vienlaikus ar šiem lēmumiem pieņemtie atgriešanas lēmumi, nevar būt šķērslis tam, ka šo prasītāju izraidīšana tiek atlikta, kā turklāt prasīts Direktīvas 2008/115 9. panta 1. punkta a) apakšpunktā, ja lēmums par šo izraidīšanu ir pieņemts, pārkāpjot neizraidīšanas principu.
- 202 Tam tā jābūt arī tad – pat nepastāvot nekādiem jauniem apstākļiem, kas būtu notikuši pēc sākotnējo atgriešanas lēmumu pieņemšanas –, ja ir redzams, ka pretēji Direktīvas 2008/115 5. panta prasībām ne administratīvā iestāde, kas ir noraidījusi starptautiskās aizsardzības pieteikumus un uzdevusi veikt atgriešanu, ne tiesa, kas ir lēmusi par šo lēmumu spēkā esamību, nav pareizi pārbaudījusi, vai šajos sākotnējos atgriešanas lēmumos minētā trešā valsts ievēro neizraidīšanas principu.
- 203 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz otrā jautājuma a) un b) daļu ir jāatbild, ka Direktīva 2013/32, to skatot kopā ar Hartas 18. pantu un lojālas sadarbības principu, kas izriet no LES 4. panta 3. punkta, ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja par patvēruma pieteikumu ir pieņemts noraidošs lēmums, kas ir apstiprināts ar galīgu tiesas nolēmumu, pirms ir konstatēta minētā noraidošā lēmuma neatbilstība Savienības tiesībām, atbildīgajai iestādei Direktīvas 2013/32 2. panta f) punkta nozīmē nav

pienākuma pēc savas ierosmes atkārtoti izskatīt šo pieteikumu. Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi – tas, ka pastāv Tiesas spriedums, ar kuru ir konstatēts, ka valsts tiesiskais regulējums, kas ļauj noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu kā nepieņemamu, pamatojoties uz to, ka pieteikuma iesniedzējs ir ieradies attiecīgās dalībvalsts teritorijā, šķērsojot valsti, kurā viņš nav bijis pakļauts vajāšanai vai būtiska kaitējuma ciešanas riskam vai kurā ir garantēta pietiekama līmeņa aizsardzība, ir nesaderīgs ar Savienības tiesībām, ir jauns elements saistībā ar starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu minētās tiesību normas nozīmē. Turklāt šī tiesību norma nav piemērojama turpmākam pieteikumam šīs direktīvas 2. panta q) punkta nozīmē, ja atbildīgā iestāde konstatē, ka iepriekšējā pieteikuma galīgais noraidījums ir pretrunā Savienības tiesībām. Šāds konstatējums šai atbildīgajai iestādei katrā ziņā ir jāizdara, ja šī neatbilstība Savienības tiesībām izriet no Tiesas sprieduma vai to pakārtoti ir konstatējusi valsts tiesa.

Par trešo un ceturto jautājumu

Ievadapsvērumi

- 204 Ar trešo un ceturto jautājumu, kuri jāizskata kopā, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, kā ir jāinterpretē attiecīgi Direktīvu 2013/32 un 2013/33 tiesību normas par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšanu un Direktīvas 2008/115 tiesību normas par nelikumīgi uzturošos trešo valstu valstspiederīgo aizturēšanu saistībā ar prasītāju pamatlietās ievietošanas trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, paredzētajā Reskes tranzīta zonas sektorā likumīguma pārbaudi.
- 205 Iesniedzējtiesa turklāt precizē, ka uz trešo jautājumu ir jāatbild vienīgi tad, ja Tiesa uzskatītu, ka prasītāji pamatlietās pēc viņu ievietošanas trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, paredzētajā Reskes tranzīta zonas sektorā joprojām turpina ietilpt Direktīvu 2013/32 un 2013/33 piemērošanas jomā, savukārt uz ceturto jautājumu jāatbild vienīgi tad, ja Tiesa uzskatītu, ka kopš šīs ievietošanas minētie prasītāji ietilpst Direktīvas 2008/115 piemērošanas jomā.
- 206 Tādējādi ir jānosaka, vai kopš viņu ievietošanas šajā Reskes tranzīta zonas sektorā prasītāju pamatlietās situācija ir jāaplūko no Direktīvas 2008/115 vai no Direktīvu 2013/32 un 2013/33 viedokļa.
- 207 Šajā ziņā jānorāda, pirmkārt, ka administratīvie lēmumi, ar kuriem tika noraidīti prasītāju pamatlietās patvēruma pieteikumi, datumā, kad viņi tika ievietoti trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, paredzētajā Reskes tranzīta zonas sektorā, vairs nebija pārsūdzami Direktīvas 2013/32 V nodaļas nozīmē. Tādējādi ir uzskatāms, ka šajā datumā par viņu starptautiskās aizsardzības pieteikumiem bija pieņemts galīgais lēmums Direktīvas 2013/32 2. panta e) punkta nozīmē.
- 208 No tā izriet, ka no minētā datuma prasītāji pamatlietās vairs nebija starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēji Direktīvas 2013/32 2. panta c) punkta un Direktīvas 2013/33 2. panta b) punkta nozīmē un tādējādi viņi vairs neietilpa šo direktīvu piemērošanas jomā.
- 209 Otrkārt, ir jāuzsver, ka tad, ja vien trešās valsts valstspiederīgajam nav piešķirtas tiesības uzturēties vai tāda uzturēšanās atļauja, kāda ir paredzēta Direktīvas 2008/115 6. panta 4. punktā, viņš nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā Direktīvas 2008/115 izpratnē kopš brīža, kad atbildīgā iestāde pirmajā instancē ir noraidījusi viņa starptautiskās aizsardzības pieteikumu, neatkarīgi no tā, vai pastāv atļauja palikt šajā teritorijā, gaidot pārsūdzības par šo noraidījumu iznākumu (spriedums, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 59. punkts, un rīkojums, 2018. gada 5. jūlijs, C u.c., C-269/18 PPU, EU:C:2018:544, 47. punkts).

- 210 Ciktāl no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem neizriet, ka prasītājiem pamatlietās būtu uzturēšanās atļauja Direktīvas 2008/115 6. panta 4. punkta nozīmē, ir uzskatāms, ka viņi no tā lēmuma datuma, ar kuru pirmajā instancē tika noraidīti viņu patvēruma pieteikumi, Ungārijas teritorijā atrodas nelikumīgi. Tādējādi no šī datuma viņi ietilpst Direktīvas 2008/115 piemērošanas jomā, jo iesniedzējtiesa ir precizējusi, ka neviens no šīs direktīvas 2. panta 2. punktā paredzētajiem izņēmumiem viņiem nav piemērojams.
- 211 Turklāt, tā kā administratīvie lēmumi, ar kuriem noraidīti prasītāju pamatlietās patvēruma pieteikumi, ir apstiprināti ar tiesu nolēmumiem, viņus principā var aizturēt izraidīšanas nolūkā, ciktāl ir ievēroti šajā ziņā Direktīvā 2008/115 paredzētie nosacījumi.
- 212 Tomēr, treškārt, jāuzsver, ka tiesas sēdē Tiesā prasītāji pamatlietā C-925/19 PPU norādīja, ka viens no viņiem ir iesniedzis jaunu patvēruma pieteikumu. Šis pieteikums ticis noraidīts kā nepieņemams, ko minētais prasītājs apstrīdējis, ceļot prasību, kas ir izskatīšanā citā tiesā, kura nav iesniedzējtiesa.
- 213 Ja šie faktiskie elementi apstiprinātos – par ko ir jāpārlicinās iesniedzējtiesai –, šis prasītājs no datuma, kad viņš iesniedza jauno patvēruma pieteikumu, atkal ir uzskatāms par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, kas ietilpst Direktīvu 2013/32 un 2013/33 piemērošanas jomā. Turklāt jāpiebilst – kaut arī no datuma, kurā viņa patvēruma pieteikums tika noraidīts pirmajā instancē, šis prasītājs ietilpst Direktīvas 2008/115 piemērošanas jomā, viņam nevar piemērot aizturēšanas pasākumu saskaņā ar šīs direktīvas 15. pantu, kamēr par šādu noraidījumu celtā prasība tiek izskatīta (spriedums, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 61. un 62. punkts).
- 214 Šādos apstākļos, lai sniegtu iesniedzējtiesai noderīgu atbildi, ir jāatbild gan uz trešo, gan uz ceturto jautājumu.

Aizturēšanas pastāvēšana

- 215 Ar trešā jautājuma b) daļu, kā arī ar ceturto jautājuma a) daļu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2013/33 2. panta h) punkts un Direktīvas 2008/115 16. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka trešās valsts valstspiederīgā pienākums pastāvīgi uzturēties tranzīta zonā, kura atrodas pie dalībvalsts ārējās robežas un kuru viņš nevar pēc savas gribas likumīgi pamest nevienā virzienā, ir “aizturēšana” šo direktīvu nozīmē.

– Par aizturēšanas jēdzienu

- 216 Pirmām kārtām, attiecībā uz “aizturēšanas” jēdzienu Direktīvas 2013/33 nozīmē, ņemot vērā šā sprieduma 113. punktā atgādināto judikatūru, jāuzsver, pirmkārt, ka saskaņā ar šīs direktīvas 2. panta h) punktu šis jēdziens aptver ikvienu dalībvalsts veiktu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja ieslodzīšanu noteiktā vietā, kur pieteikuma iesniedzējam ir liegta pārvietošanās brīvība.
- 217 Tādējādi no paša šīs tiesību normas formulējuma izriet, ka aizturēšana paredz pārvietošanās brīvības liegšanu, nevis vienkāršu ierobežošanu, ko raksturo tas, ka attiecīgā persona tiek ieslodzīta noteiktā vietā, to izolējot no pārējiem iedzīvotājiem.
- 218 Otrkārt, šādu interpretāciju apstiprina šīs tiesību normas izstrādes vēstures analīze. Tā no paskaidrojumu raksta priekšlikumam Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai (COM(2008) 815, galīgā redakcija), kas bija Direktīvas 2013/33 pamatā, 3. sadaļas 4. punkta izriet, ka ar šo direktīvu izveidotais aizturēšanas tiesiskais regulējums ir balstīts uz Eiropas Padomes Ministru komitejas 2003. gada 16. aprīļa rekomendāciju par patvēruma meklētāju aizturēšanas pasākumiem, kā arī uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroja (UNHCR) 1999. gada 26. februāra

pamatnostādnēm par piemērojamiem kritērijiem un standartiem saistībā ar patvēruma meklētāju aizturēšanu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 15. februāris, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 63. punkts, un 2017. gada 14. septembris, K., C-18/16, EU:C:2017:680, 46. punkts).

- 219 No vienas puses, minētajā rekomendācijā patvēruma meklētāju aizturēšanas pasākumi ir definēti kā “tas, ka [viņi] tiek turēti stingri norobežotā vai ierobežotā teritorijā, kur viņiem ir atņemta brīvība”, precizējot, ka “personas, kurām ir piemēroti ierobežojumi attiecībā uz domicilu vai dzīvesvietu, parasti netiek uzskatītas par tādām, kurām ir piemēroti aizturēšanas pasākumi”.
- 220 No otras puses, minētajās *UNHCR* pamatnostādnēs patvēruma meklētāju aizturēšana ir definēta kā “brīvības atņemšana vai ieslodzīšana slēgtā vietā, kuru patvēruma meklētājs nevar brīvi atstāt, tostarp – bet ne tikai – cietumos vai aizturēšanas centros, slēgtos uzņemšanas centros vai šai nolūkā izveidotos iestādījumos”, precizējot, ka “atšķirība starp brīvības atņemšanu (aizturēšanu) un mazākiem pārvietošanās brīvības ierobežojumiem ir “atšķirība attiecībā uz pakāpi vai intensitāti, nevis raksturu vai būtību””.
- 221 Treškārt, arī no konteksta, kādā ietilpst Direktīvas 2013/33 2. panta h) punkts, ir redzams, ka aizturēšana ir jāsaprot kā pēdējās instances piespiedu pasākums, ar kuru starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja pārvietošanās brīvība netiek tikai ierobežota.
- 222 Tādējādi šīs direktīvas 8. panta 2. punktā ir paredzēts, ka aizturēšanu var noteikt, ja citus, mazāk ierobežojošus alternatīvus līdzekļus nav iespējams efektīvi piemērot. Turklāt saskaņā ar šīs direktīvas 8. panta 4. punktu dalībvalstis nodrošina, ka valsts tiesību aktos tiek paredzēti noteikumi attiecībā uz aizturēšanas alternatīvām, piemēram, regulāru reģistrēšanos attiecīgās iestādēs, finansiālas garantijas iemaksu vai pienākumu uzturēties norādītā vietā. Šī pēdējā aizturēšanas alternatīva ir jāsaprot kā tāda, ar kuru tiek izdarīta atsauce uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja pārvietošanās brīvības ierobežojumiem, kas ir atļauti ar Direktīvas 2013/33 7. pantu, turklāt saskaņā ar šo pantu šādi ierobežojumi nevar ietekmēt šī pieteikuma iesniedzēja neatņemamo privātās dzīves jomu un tiem jāatstāj viņam pietiekama brīvība, lai nodrošinātu pieeju visiem pabalstiem saskaņā ar šo direktīvu.
- 223 No iepriekš minētā izriet, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšana Direktīvas 2013/33 2. panta h) punkta nozīmē ir piespiedu pasākums, ar kuru šim pieteikuma iesniedzējam tiek liegta pārvietošanās brīvība un viņš tiek izolēts no pārējiem iedzīvotājiem, viņam uzliekot pienākumu pastāvīgi uzturēties norobežotā un slēgtā teritorijā.
- 224 Otrām kārtām, attiecībā uz “aizturēšanas” jēdzienu Direktīvas 2008/115 nozīmē jānorāda, ka ne 16. pantā, ne kādā citā šīs direktīvas tiesību normā nav ietverta šī jēdziena definīcija. Tomēr neviens elements neļauj uzskatīt, ka Savienības likumdevējs būtu vēlējis “aizturēšanas” jēdzienam Direktīvas 2008/115 kontekstā piešķirt citādu nozīmi nekā tā, kāda šim jēdzienam ir Direktīvas 2013/33 kontekstā. Turklāt Direktīvā 2013/33, it īpaši tās 8. panta 3. punkta d) apakšpunktā, starp pieļaujamiem “aizturēšanas” šīs direktīvas nozīmē gadījumiem *expressis verbis* ir paredzēts gadījums, kad attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais jau ir aizturēts saskaņā ar atgriešanas procedūru atbilstīgi Direktīvai 2008/115, kas apstiprina interpretāciju, saskaņā ar kuru “aizturēšanas” jēdziens šo abu direktīvu nozīmē attiecas uz vienu un to pašu faktisko situāciju.
- 225 No iepriekš minētā izriet, ka trešās valsts valstspiederīgā, kurš dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi, “aizturēšana” Direktīvas 2008/115 nozīmē ir tāda paša rakstura piespiedu pasākums kā Direktīvas 2013/33 2. panta h) punktā minētais un šā sprieduma 223. punktā aprakstītais.

– Par ievietošanas [tranzīta zonā] apstākļiem pamatlietā

- 226 Kā norādīts šī sprieduma 68.–70. punktā, no iesniedzējtiesas nolēmumiem izriet, ka prasītājiem pamatlietās no ierašanās datuma Ungārijas teritorijā ir pastāvīgi jāuzturas Reskes tranzīta zonā, ko aptver augsta sēta un kas ir apjota ar dzelonstieplēm. Saskaņā ar iesniedzējtiesas norādīto šie prasītāji ir izmitināti konteineros, kuru platība nepārsniedz 13 m². Viņus nevar bez atļaujas apmeklēt personas, kas neuzturas šajā zonā, viņu pārvietošanās tās iekšienē ir ierobežota, un to uzrauga kārtības sargāšanas dienesti, kas pastāvīgi atrodas šajā zonā un tās tiešā tuvumā.
- 227 Kā secinājumu 167. punktā būtībā ir norādījis ģenerāladvokāts, no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem tādējādi izriet, ka prasītāju pamatlietā ievietošana Reskes tranzīta zonā neatšķiras no aizturēšanas režīma.
- 228 Šajā ziņā jāuzsver, ka Ungārijas valdības rakstveida apsvērumos un tiesas sēdē izvirzītais arguments, saskaņā ar kuru prasītāji pamatlietās var brīvi atstāt Reskes tranzīta zonu, lai dotos uz Serbiju, nevar likt apšaubīt šo vērtējumu, atbilstoši kuram prasītāju ievietošana šajā zonā neatšķiras no aizturēšanas režīma.
- 229 Pirmkārt – un šo lietu ietvaros nav Tiesas ziņā lemt par Serbijas iestāžu rīcības atbilstību starp Eiropas Savienību un Serbiju noslēgtajam atpakaļuzņemšanas nolīgumam –, no iesniedzējtiesas nolēmumiem skaidri izriet – un Ungārijas valdība to nav apstrīdējusi –, ka prasītāju pamatlietās iespējamo iecelošanu Serbijā šī trešā valsts uzskatītu par nelikumīgu un tādējādi viņiem draudētu sods. Tādējādi it īpaši šī iemesla dēļ nevar uzskatīt, ka prasītājiem pamatlietās bija reāla iespēja atstāt Reskes tranzīta zonu.
- 230 Otrkārt, kā būtībā uzsver prasītāji pamatlietā C-925/19 PPU, atstājot Ungārijas teritoriju, viņi riskētu ar to, ka zaudētu jebkādu iespēju Ungārijā iegūt bēgļa statusu. Saskaņā ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./I pantu jaunu patvēruma pieteikumu viņi var iesniegt vienīgi vienā no divām – Reskes un Tompas [Tompas] (Ungārija) – tranzīta zonām. Turklāt no šā paša likuma 80./K panta izriet, ka patvēruma jautājumos kompetentā iestāde var izlemt izbeigt starptautiskās aizsardzības procedūru, ja pieteikuma iesniedzējs atstāj kādu no šīm zonām, un šo lēmumu nevar apstrīdēt administratīvā tiesvedībā.
- 231 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka uz trešā jautājuma b) daļu un ceturtā jautājuma a) daļu jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 un 2013/33 ir jāinterpretē tādējādi, ka trešās valsts valstspiederīgajam uzliktais pienākums pastāvīgi uzturēties tranzīta zonā, kuras perimetrs ir norobežots un slēgts, kuras iekšienē viņa pārvietošanās ir ierobežota un tiek uzraudzīta un kuru viņš nevar pēc savas gribas likumīgi pamest nevienā virzienā, ir brīvības atņemšana, kas ir raksturīga “aizturēšanai” šo direktīvu nozīmē.

Par Direktīvās 2013/32 un 2013/33 paredzētajiem aizturēšanas nosacījumiem

– Par Direktīvas 2013/32 43. pantu

- 232 Ar trešā jautājuma a) daļu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2013/32 43. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšanu tranzīta zonā, kas būtu ilgāka par četrām nedēļām.
- 233 Iesākumā jāuzsver – Ungārijas valdība apstrīd to, ka prasītāju pamatlietās patvēruma pieteikumi būtu tikuši izskatīti, balstoties uz valsts tiesību normām, ar kurām tiek transponēts Direktīvas 2013/32 43. pants.

- 234 Tomēr ir jāatgādina, ka iesniedzējtiesa ir vienīgā, kuras kompetencē ir interpretēt valsts tiesības, kā arī konstatēt un novērtēt tās izskatāmā strīda faktus un izdarīt no tiem secinājumus attiecībā uz nolēmumu, kas tai ir jāpieņem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2007. gada 11. decembris, *Eind*, C-291/05, EU:C:2007:771, 18. punkts, un 2020. gada 30. janvāris, *I.G.I.*, C-394/18, EU:C:2020:56, 50. punkts). No tā izriet, ka, ciktāl tas skar attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma piemērošanu, Tiesai jāņem vērā situācija, kuru attiecīgās valsts tiesa uzskata par iedibinātu, un tai nav saistoši apgalvojumi, ko sniedz viena vai otra pamatlīdzes puse (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 8. jūnijs, *Hünnebeck*, C-479/14, EU:C:2016:412, 36. punkts, un 2020. gada 2. aprīlis, *Coty Germany*, C-567/18, EU:C:2020:267, 22. punkts).
- 235 Ņemot vērā šo precizējumu, jāuzsver, pirmām kārtām, ka Direktīvas 2013/32 43. panta 1. punktā dalībvalstīm ir sniegta iespēja pie to robežām vai tranzīta zonā paredzēt īpašas procedūras, lai pieņemtu lēmumu par to starptautiskās aizsardzības pieteikumu pieņemamību saskaņā ar šīs direktīvas 33. pantu, kas ir sagatavoti šādās vietās, vai par šo pieteikumu būtību minētās direktīvas 31. panta 8. punktā paredzētajos gadījumos, ciktāl ar šīm procedūrām tiek ievēroti pamatprincipi un šīs pašas direktīvas II nodaļā minētās garantijas. Saskaņā ar Direktīvas 2013/32 43. panta 2. punktu šīs īpašas procedūras ir jāveic saprātīgā termiņā, turklāt, ja četru nedēļu laikā nav pieņemts nekāds lēmums par starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu, attiecīgajai dalībvalstij ir jāpiešķir pieteikuma iesniedzējam tiesības ieceļot tās teritorijā un pēc šī termiņa beigām viņa pieteikums ir jāizskata atbilstoši vispārīgajai procedūrai.
- 236 No Direktīvas 2013/32 38. apsvēruma izriet arī, ka šāda pierobežas procedūra ir domāta, lai ļautu dalībvalstīm pieņemt lēmumus par starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, kas sagatavoti pie dalībvalsts robežas vai tās tranzīta zonā, pirms tiek pieņemts lēmums par pieteikuma iesniedzēju ieceļošanu.
- 237 Tādējādi dalībvalstīm ir atļauts starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējiem uzlikt pienākumu augstākais četras nedēļas uzturēties uz to robežām vai kādā no to tranzīta zonām, lai pirms lēmuma pieņemšanas par viņu tiesībām ieceļot valsts teritorijā pārbaudītu, vai viņu pieteikums nav nepieņemams atbilstoši Direktīvas 2013/32 33. pantam vai arī – vai tas nav jāatzīst par nepamatotu saskaņā ar šīs direktīvas 31. panta 8. punktu.
- 238 Šāda situācija ir paredzēta Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta c) apakšpunktā, atbilstoši kuram dalībvalstis var aizturēt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, lai procedūras sakarā izlemtu par pieteikuma iesniedzēja tiesībām ieceļot valsts teritorijā. Turklāt Direktīvas 2013/33 10. panta 5. punktā un 11. panta 6. punktā ir *expressis verbis* atsauce uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšanas kārtību robežpostenī vai tranzīta zonā Direktīvas 2013/32 43. pantā minēto īpašo procedūru ietvaros.
- 239 No tā izriet, ka ar Direktīvas 2013/32 43. pantu dalībvalstīm ir atļauts “aizturēt” Direktīvas 2013/33 2. panta h) punkta nozīmē patvēruma pieteikuma iesniedzējus, kas ierodas pie to robežām, šajā 43. pantā minētajos apstākļos un lai nodrošinātu tajā paredzēto procedūru efektivitāti.
- 240 Taču no šā 43. panta 1. un 2. punkta izriet, ka ar šīm tiesību normām pamatota aizturēšana nevar pārsniegt četras nedēļas. Lai gan datums, no kura sākas šis termiņš, tajos nav precizēts, ir uzskatāms, ka šāds termiņš sākas datumā, kad starptautiskās aizsardzības pieteikums ir iesniegts Direktīvas 2013/32 6. panta 2. punkta nozīmē, un šis datums ir jāuzskata par datumu, kad sākas šāda pieteikuma izskatīšanas procedūra.
- 241 No tā izriet, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšana tranzīta zonā ilgāk par četras nedēļas garu laikposmu – kurš sākas ar pieteikuma iesniegšanu Direktīvas 2013/32 6. panta 2. punkta nozīmē – atbilstoši šīs direktīvas 43. panta 1. un 2. punktam nav attaisnojama.

- 242 Tomēr jānorāda, otrām kārtām, ka saskaņā ar Direktīvas 2013/32 43. panta 3. punktu, ja starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju masveida pieplūdums padara neiespējamu dalībvalstu atbilstoši šīs direktīvas 43. panta 1. punktam izveidoto īpašo procedūru pie to robežas vai tranzīta zonā piemērošanu, šīs procedūras var turpināt piemērot, ja un kamēr šie starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēji tiek izmitināti vietās, kas atrodas netālu no šīs robežas vai tranzīta zonas.
- 243 Tādējādi Direktīvas 2013/32 43. panta 3. punkts dalībvalstīm atļauj īpašajā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju masveida pieplūduma situācijā turpināt piemērot šā panta 1. punktā paredzētās procedūras, pat ja ir pārsniegts četru nedēļu termiņš, kurā atbilstoši šī paša panta 2. punktam šīs procedūras parasti jāpabeidz.
- 244 Tomēr no paša šīs direktīvas 43. panta 3. punkta formulējuma izriet, ka šādas procedūras var turpināt piemērot tikai tad, ja starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēji pēc šā panta 2. punktā paredzētā četru nedēļu termiņa beigām ir izmitināti vietās, kas atrodas netālu no robežas vai tranzīta zonas.
- 245 Pieprasot, lai šie pieteikuma iesniedzēji tiktu izmitināti parastos apstākļos, Direktīvas 2013/32 43. panta 3. punktā tādējādi katrā ziņā ir izslēgts, ka viņu aizturēšana varētu turpināties. Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja parastās izmitināšanas nosacījumi ir reglamentēti Direktīvas 2013/33 17. un 18. pantā, saskaņā ar kuriem ikvienam starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam principā ir tiesības uz finansiālu pabalstu, kas viņam ļauj apmesties vietā, kura nav izmitināšanas centrs, vai uz izmitināšanu natūrā šādā vietā.
- 246 No tā izriet, ka Direktīvas 2013/32 43. panta 3. punkts dalībvalstīm nedod tiesības starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējus aizturēt pie to robežām vai kādā no to tranzīta zonām ilgāk par šā sprieduma 241. punktā minēto četru nedēļu termiņu pat tad, ja starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju masveida pieplūdums padara neiespējamu šīs direktīvas 43. panta 1. punktā minēto procedūru piemērošanu šādā termiņā.
- 247 Tomēr jāpiebilst, ka, lai gan saskaņā ar Direktīvas 2013/32 43. panta 2. punktu šiem pieteikuma iesniedzējiem pēc šo četru nedēļu termiņa beigām principā ir tiesības ieceļot attiecīgās dalībvalsts teritorijā, šā panta 3. punktā šai dalībvalstij tomēr ir atļauts ierobežot viņu pārvietošanās brīvību, to aprobežojot ar zonu, kas atrodas netālu no tās robežas vai tranzīta zonām, atbilstoši Direktīvas 2013/33 7. pantam.
- 248 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka uz trešā jautājuma a) daļu ir jāatbild, ka Direktīvas 2013/32 43. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšanu tranzīta zonā ilgāk par četrām nedēļām.

– Par Direktīvas 2013/33 8. un 9. pantu

- 249 Ar trešā jautājuma c) un d) daļu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2013/33 8. un 9. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj, pirmkārt, to, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs tiek aizturēts tikai tāpēc, ka viņš nevar nodrošināt savas vajadzības, otrkārt, ka šī aizturēšana notiek, iepriekš nepieņemot lēmumu par aizturēšanu, un netiek izvērtēta šāda pasākuma nepieciešamība un samērīgums, treškārt, ka šādi aizturētais pieteikuma iesniedzējs nevar celt nevienu prasību, lai apstrīdētu viņa aizturēšanas un tās turpināšanās likumību, un, ceturtkārt, ka viņa aizturēšanas turpināšanās ilgums ir nenoteikts.
- 250 Pirmkārt, jānorāda, ka Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmajā daļā ir izsmēloši uzskaitīti dažādie pamati, ar kuriem var tikt attaisnota starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšana, un katrs no šiem pamatiem atbilst kādai īpašai vajadzībai un ir autonomi (spriedumi, 2016. gada 15. februāris, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 59. punkts, un 2017. gada 14. septembris, K., C-18/16, EU:C:2017:680, 42. punkts).

- 251 Tomēr, kā secinājumu 189. punktā ir uzsvēris ģenerāladvokāts, nevienā no šīs direktīvas 8. panta 3. punkta pirmās daļas pamatiem nav paredzēts gadījums, kad starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs nevar nodrošināt savas vajadzības.
- 252 Turklāt, lai gan ir taisnība, kā norādīts šīs direktīvas 17. apsvērumā, ka šajā direktīvā izklāstītie aizturēšanas pamati neskar citus aizturēšanas pamatus, tostarp aizturēšanas pamatus saistībā ar kriminālprocesu, kas piemērojami saskaņā ar valsts tiesību aktiem bez saistības ar trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikumu, tomēr dalībvalstīm, kad tās paredz šādus aizturēšanas pamatus, ir jāraugās, lai tiktu ievēroti Direktīvas 2013/33 principi un mērķis (pēc analogijas skat. spriedumu, 2011. gada 6. decembris, *Achughbabian*, C-329/11, EU:C:2011:807, 46. punkts).
- 253 Taču no Direktīvas 2013/33 17. panta 3. punkta izriet, ka dalībvalstīm ir jāsniedz pieeja uzņemšanas materiālajiem nosacījumiem ikvienam starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam, kuram pašam nav pietiekamu līdzekļu, lai nodrošinātu veselības stāvoklim atbilstošu dzīves līmeni un savu uzturēšanos.
- 254 No tā izriet, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam, kuram nav iztikas līdzekļu, ir jāpiešķir vai nu finansiāls pabalsts, kas viņam ļauj nodrošināt sev mājokli, vai arī izmitināšana natūrā kādā no šīs direktīvas 18. pantā minētajām vietām, kuras nedrīkst sajaukt ar šīs pašas direktīvas 10. pantā minētajām aizturēšanas iestādēm. Tātad tam, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam, kuram nav iztikas līdzekļu, tiek piešķirta izmitināšana natūrā šī 18. panta nozīmē, sekas nevar būt viņa pārvietošanās brīvības liegšana, neskaitot sankcijas, kas viņam var tikt piemērotas atbilstoši šīs pašas direktīvas 20. pantam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 12. novembris, *Haqbin*, C-233/18, EU:C:2019:956, 52. punkts).
- 255 Līdz ar to – un nav nepieciešams aplūkot jautājumu, vai starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšana tāpēc, ka viņš nevar nodrošināt savas vajadzības, ir pamats, kas ir neatkarīgs no viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja statusa, – ir pietiekami norādīt, ka ar šādu pamatu jebkurā gadījumā tiek aizskarta uzņemšanas materiālo nosacījumu, kas viņam jāatzīst viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas laikā, pati būtība un tādējādi ar to nav ievēroti ne Direktīvas 2013/33 principi, ne mērķis.
- 256 No iepriekš izklāstītā izriet, ka Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmā daļa nepieļauj to, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs tiek aizturēts tikai tāpēc, ka viņš nevar nodrošināt savas vajadzības.
- 257 Otrkārt, saskaņā ar Direktīvas 2013/33 9. panta 2. punktu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšanas rīkojumu izdod rakstiski tiesu vai administratīvā iestāde, un aizturēšanas rīkojumā arī jānorāda faktiskie un juridiskie iemesli, kas ir tā pamatā.
- 258 Turklāt šīs pašas direktīvas 8. panta 2. punktā ir paredzēts, ka aizturēšana var tikt veikta tikai vajadzības gadījumā un pamatojoties uz katras lietas individuālu izvērtējumu, ja citus, mazāk ierobežojošus alternatīvus līdzekļus nav iespējams efektīvi piemērot. No tā izriet, ka valsts iestādes starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju var aizturēt tikai pēc tam, kad tās katrā lietā ir veikušas individuālu pārbaudi, vai aizturēšana ir samērīga ar sasniedzamajiem mērķiem (spriedums, 2017. gada 14. septembris, K., C-18/16, EU:C:2017:680, 48. punkts).
- 259 No iepriekš izklāstītā izriet, ka Direktīvas 2013/33 8. panta 2. un 3. punkts un 9. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs tiek aizturēts, pirms tam nepārbaudot šī pasākuma nepieciešamību un samērīgumu un nepieņemot administratīvu vai tiesas rīkojumu, kurā norādīti aizturēšanas pamatā esošie faktiskie un juridiskie iemesli.

- 260 Treškārt, Direktīvas 2013/33 9. panta 3. punkta pirmajā daļā ir prasīts, lai tad, ja starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšanas rīkojumu izdod administratīvās iestādes, dalībvalstis nodrošinātu aizturēšanas likumības ātru juridisku pārskatīšanu, to veicot *ex officio* un/vai pēc aizturētās personas pieprasījuma. Turklāt šīs direktīvas 9. panta 5. punktā ir paredzēts, ka tiesu iestāde ik pēc saprātīga laika posma *ex officio* vai pēc attiecīgā pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma pārskata aizturēšanu.
- 261 No iepriekš izklāstītā izriet, ka Direktīvas 2013/33 9. panta 3. un 5. punkts nepieļauj to, ka dalībvalsts neparedz nekādu administratīvā lēmuma, ar kuru uzdots aizturēt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, likumības pārbaudi tiesā.
- 262 Ceturtkārt, Direktīvas 2013/33 9. panta 1. punktā ir noteikts, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aiztur tikai uz cik iespējams īsu laiku un patur apcietinājumā tikai, kamēr ir piemērojams kāds viņa aizturēšanas pamats, ka administratīvās procedūras, kas attiecas uz šo pamatu, veic ar pienācīgu rūpību, un ka šo procedūru kavēšanās, ko nevar piedēvēt pieteikuma iesniedzējam, nav pamatojums aizturēšanas turpināšanai.
- 263 Savukārt nevienā Direktīvas 2013/33 tiesību normā nav paredzēts noteikts termiņš, pēc kura beigām dalībvalstīm būtu jāizbeidz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšana. Šajā ziņā jānorāda, ka, lai gan direktīvas priekšlikuma (COM(2008) 815, galīgā redakcija) 9. pantā bija *expressis verbis* paredzēts, ka aizturēšanas rīkojumā norāda aizturēšanas maksimālo laika posmu, šī prasība Direktīvas 2013/33 galīgajā tekstā neparādās.
- 264 Tomēr ir jāpiebilst – ja netiek noteikts starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšanas maksimālais ilgums, viņa Hartas 6. pantā nostiprinātās tiesības uz brīvību tiek ievērotas tikai tad, ja šim pieteikuma iesniedzējam tiek nodrošinātas efektīvas procesuālās garantijas – kā prasīts Direktīvas 2013/33 9. pantā –, kuras ļauj izbeigt viņa aizturēšanu, tiklīdz tā vairs nav nepieciešama vai samērīga ar izvirzīto mērķi. It īpaši tad, ja starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšanai nav paredzēts ierobežojums laikā, atbildīgajai iestādei Direktīvas 2013/32 2. panta f) punkta nozīmē ir jārikojas ar visu nepieciešamo rūpību (pēc analogijas skat. spriedumu, Eiropas Cilvēktiesību tiesa, 2017. gada 22. jūnijs, S.M.M. pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:2017:0622JUD007745012, 84. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 265 No tā izriet, ka Direktīvas 2013/33 9. pants neaizliedz tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, kurā nav paredzēts termiņš, pēc kura beigām starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšana tiktu automātiski uzskatīta nelikumīgu, ja vien šī dalībvalsts raugās, lai, pirmkārt, aizturēšana turpinātos tikai tik ilgi, kamēr pastāv to attaisnojošs pamats, un, otrkārt, ar šo pamatu saistītās administratīvās procedūras tiktu veiktas rūpīgi.
- 266 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka uz trešā jautājuma c) un d) daļu ir jāatbild, ka Direktīvas 2013/33 8. un 9. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj, pirmkārt, to, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs tiek aizturēts tikai tāpēc, ka viņš nevar nodrošināt savas vajadzības, otrkārt, ka šī aizturēšana notiek, iepriekš nepieņemot pamatotu lēmumu par aizturēšanu un neizvērtējot šāda pasākuma nepieciešamību un samērīgumu, un, treškārt, ka nepastāv nekāda administratīvā lēmuma par šī pieteikuma iesniedzēja aizturēšanu likumības pārbaude tiesā. Savukārt šīs direktīvas 9. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neprasa, lai dalībvalstis noteiktu maksimālo aizturēšanas ilgumu, ja vien to valsts tiesībās ir nodrošināts, ka aizturēšana turpinās tikai tik ilgi, kamēr pastāv to attaisnojošs pamats, un ar šo pamatu saistītās administratīvās procedūras tiek veiktas rūpīgi.

Par Direktīvā 2008/115 paredzētajiem aizturēšanas nosacījumiem

- 267 Ar ceturttā jautājuma b), c) un d) daļu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/115 15. un 16. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj, pirmkārt, ka trešās valsts valstspiederīgais tiek aizturēts, pamatojoties tikai uz to vien, ka attiecībā uz viņu ir pieņemts atgriešanas lēmums un ka viņš nevar nodrošināt savas vajadzības, otrkārt, ka šī aizturēšana notiek, iepriekš nepieņemot lēmumu par aizturēšanu un neizvērtējot šāda pasākuma nepieciešamību un samērīgumu, treškārt, ka aizturētajai persona nav pieejams neviena tiesību aizsardzības līdzeklis, lai apstrīdētu tās aizturēšanas un šīs aizturēšanas turpināšanas likumību, un, ceturtkārt, ka nav noteikts tās aizturēšanas precīzs ilgums.
- 268 Pirmām kārtām, no Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta skaidri izriet, ka trešās valsts valstspiederīgā, kurš dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi, aizturēšana, nepastāvot citiem pietiekamiem, bet vajākiem piespiedu līdzekļiem, kurus varētu efektīvi piemērot, ir pamatota tikai nolūkā sagatavot šī valstspiederīgā atgriešanu un/vai veikt viņa izraidīšanas procesu, it īpaši, ja pastāv bēgšanas iespējāmība vai šis valstspiederīgais izvairās no atgriešanas vai izraidīšanas procesa vai traucē tā sagatavošanu.
- 269 Tādējādi tikai gadījumā, ja pastāv risks, ka attiecīgās personas rīcība varētu apdraudēt atgriešanas lēmuma izpildi izraidīšanas formā, ņemot vērā katras konkrētās situācijas novērtējumu, dalībvalstis var atņemt attiecīgajai personai brīvību, to aizturot (spriedums, 2011. gada 28. aprīlis, *El Dridi*, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 39. punkts).
- 270 Līdz ar to apstāklis, ka attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo ir pieņemts atgriešanas lēmums un viņš nevar nodrošināt savas vajadzības, nav pietiekams, lai viņu aizturētu, pamatojoties uz Direktīvas 2008/115 15. pantu.
- 271 Šis apstāklis nav tāds, kas varētu apdraudēt atgriešanas un izraidīšanas procedūru efektivitāti gadījumā, ja netiktu izņemts noteikt aizturēšanas pasākumu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2009. gada 30. novembris, *Kadzoev*, C-357/09 PPU, EU:C:2009:741, 68. un 70. punkts).
- 272 No iepriekš izklāstītā izriet, ka Direktīvas 2008/115 15. pants nepieļauj to, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs tiek aizturēts tikai tāpēc vien, ka attiecībā uz viņu ir pieņemts atgriešanas lēmums un viņš nevar nodrošināt savas vajadzības.
- 273 Otrām kārtām, no Direktīvas 2008/115 15. panta 2. punkta izriet, ka rīkojumu par aizturēšanu izdod administratīvās vai tiesas iestādes rakstiski un tajā norāda faktiskos un juridiskos iemeslus, uz kuriem tas ir balstīts. Pienākums paziņot šos iemeslus ir nepieciešams gan tāpēc, lai attiecīgajai personai ļautu pēc iespējas labāk aizstāvēt savas tiesības un, zinot visus apstākļus, nolemt, vai ir derīgi vērsties kompetentajā tiesā, gan lai ļautu šai tiesai pilnībā pārbaudīt attiecīgā akta tiesiskumu (spriedums, 2014. gada 5. jūnijs, *Mahdi*, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 41. un 45. punkts).
- 274 Turklāt, kā izriet no Direktīvas 2008/115 13., 16. un 24. apsvēruma, vidu veidu aizturēšanu, kam ir piemērojama šī direktīva, stingri ierobežo šīs direktīvas IV nodaļas noteikumi, lai nodrošinātu, pirmkārt, samērīguma principa ievērošanu, ciktāl tas attiecas uz izmantotajiem pamatiem un izvirzītajiem mērķiem, un, otrkārt, attiecīgo trešo valstu valstspiederīgo pamattiesību ievērošanu. Tā no šīs direktīvas 15. panta 1. punkta pirmās daļas izriet, ka rīkojumu par aizturēšanu var izdot tikai pēc tam, kad ir pārbaudīts, vai citi, vajāki piespiedu pasākumi nav pietiekami. Turklāt, kā apstiprināts šīs pašas direktīvas 6. apsvērumā, lēmumi saskaņā ar šo direktīvu, tostarp lēmumi par aizturēšanu, atbilstoši Savienības tiesību vispārējiem principiem būtu jāpieņem, izvērtējot katru gadījumu un ņemot vērā objektīvus kritērijus (šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 5. jūnijs, *Mahdi*, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 55. un 70. punkts).

- 275 No iepriekš izklāstītā izriet, ka Direktīvas 2008/115 15. panta 1. un 2. punkts nepieļauj to, ka trešās valsts valstspiederīgais, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, tiek aizturēts, iepriekš neizvērtējot šāda pasākuma nepieciešamību un samērīgumu un nepieņemot lēmumu par aizturēšanu, kurā būtu norādīti faktiskie un tiesiskie iemesli, uz kuriem tas ir balstīts.
- 276 Trešām kārtām, Direktīvas 2008/115 15. panta 2. punkta trešajā daļā ir noteikts, ka tad, ja rīkojumu par aizturēšanu ir izdevušas administratīvas iestādes, dalībvalstis paredz rīkojuma par aizturēšanu likumīguma ātru pārbaudi tiesā vai nu *ex officio*, vai pēc attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā pieteikuma. Turklāt saskaņā ar šīs pašas direktīvas 15. panta 3. punktu pagarinātas aizturēšanas gadījumā tiesu iestāde uzrauga minēto pārskatīšanu un tam jānotiek saprātīgos intervālos.
- 277 No iepriekš izklāstītā izriet, ka Direktīvas 2008/115 15. panta 2. un 3. punkts nepieļauj to, ka dalībvalsts neparedz nekādu administratīvā lēmuma, ar kuru uzdots aizturēt trešās valsts valstspiederīgo, kurš šīs dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi, tiesiskuma pārbaudi tiesā.
- 278 Ceturtām kārtām, no Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta pēdējās daļas un 4. punkta izriet, ka trešās valsts valstspiederīgā, kurš uzturas nelikumīgi, aizturēšanai jābūt iespējami īsai un tai jāturpinās tikai tik ilgi, kamēr tiek veikti izraidīšanas pasākumi ar visu nepieciešamo rūpību, turklāt, ja izrādās, ka izraidīšanai vairs nav pamatotu izredžu vai ka aizturēšanu pamatojušie apstākļi vairs nepastāv, aizturēšanu vairs neuzskata par pamatotu un attiecīgo personu nekavējoties atbrīvo.
- 279 Turklāt šīs pašas direktīvas 15. panta 5. un 6. punktā ir paredzēts, ka katra dalībvalsts paredz noteiktu aizturēšanas termiņu, kas nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus, un šo termiņu nedrīkst pagarināt, izņemot pagarinājumu uz noteiktu laikposmu, kas nepārsniedz papildu divpadsmit mēnešus gadījumos, ja neatkarīgi no to pamatotiem centieniem izraidīšanas procedūra varētu ietilgt tāpēc, ka attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais atsakās sadarboties, vai tāpēc, ka kavējas vajadzīgo dokumentu saņemšana no trešām valstīm. Tā kā šo maksimālo termiņu nekādā gadījumā nav atļauts pārsniegt, aizturētā persona katrā ziņā ir jāatbrīvo, tiklīdz ir sasniegts maksimālais aizturēšanas ilgums – astoņpadsmit mēneši (šajā ziņā skat. spriedumu, 2009. gada 30. novembris, *Kadzoev*, C-357/09 PPU, EU:C:2009:741, 60. un 69. punkts).
- 280 No tā izriet, ka Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkts un 4.–6. punkts nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, kurā, pirmkārt, nav paredzēts, ka trešās valsts valstspiederīgā, kurš uzturas nelikumīgi, aizturēšana automātiski tiek uzskatīta par nelikumīgu pēc maksimālā 18 mēnešu termiņa beigām, un, otrkārt, nav garantēts, ka šī aizturēšana turpinās tikai tik ilgi, kamēr ar visu nepieciešamo rūpību tiek veikti izraidīšanas pasākumi.
- 281 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka uz ceturtā jautājuma b), c) un d) daļu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 15. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, pirmkārt, to, ka trešās valsts valstspiederīgais tiek aizturēts tikai tāpēc, ka attiecībā uz viņu ir pieņemts atgriešanas lēmums un viņš nevar nodrošināt savas vajadzības, otrkārt, ka šī aizturēšana notiek, iepriekš nepieņemot pamatotu lēmumu par aizturēšanu un neizvērtējot šāda pasākuma nepieciešamību un samērīgumu, treškārt, ka nepastāv nekāda administratīvā lēmuma par aizturēšanu likumības pārbaude tiesā un, ceturtkārt, ka šī aizturēšana var pārsniegt 18 mēnešus un turpināties, kaut arī izraidīšanas pasākumi vairs neturpinās vai vairs netiek veikti ar nepieciešamo rūpību.

Par nelikumīgas aizturēšanas sekām

- 282 Ar trešā jautājuma e) daļu un ceturtā jautājuma e) daļu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Savienības tiesības un it īpaši Hartas 47. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja vai trešās valsts valstspiederīgā, kurš dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi,

aizturēšana acīmredzami ir pretrunā Savienības tiesību normām, dalībvalsts tiesa kā pagaidu pasākumu var uzlikt pienākumu kompetentajai valsts iestādei nelikumīgi aizturēto personu izmitināt vietā, kas nav aizturēšanas vieta.

- 283 Ievadam ir jāuzsver – atbilstoši iesniedzējtiesas apgalvotajam ne administratīvais lēmums par prasītāju pamatlietās ievietošanu patvēruma meklētājiem paredzētajā Reskes tranzīta zonas sektorā, ne lēmums par viņu ievietošanu trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, paredzētajā šīs tranzīta zonas sektorā nevar tikt pārbaudīts tiesā.
- 284 Tiesas sēdē Tiesā Ungārijas valdība tomēr norādīja uz dažām procesuālām tiesību normām, kuras, kā tā apgalvo, ļaujot pārbaudīt tiesā to, vai ievietošana šajā tranzīta zonā atbilst Savienības tiesību prasībām.
- 285 Galu galā iesniedzējtiesa, kura vienīgā ir kompetenta interpretēt valsts tiesības, ir tā, kurai ir jāpārlicinās, vai saskaņā ar šīm tiesībām tiesai ir iespēja pārbaudīt prasītāju pamatlietās ievietošanas Reskes tranzīta zonā un paturēšanas tur likumību.
- 286 Tomēr, kā būtībā ir uzsvērts šā sprieduma 234. punktā, Tiesai jāņem vērā situācija, kuru iesniedzējtiesa uzskata par iedibinātu, un tai nav saistoši apgalvojumi, ko sniedz viena vai otra pamatlietas puse.
- 287 Tādējādi Tiesas ziņā ir noteikt, pirmām kārtām, vai, pieņemot, ka iesniedzējtiesa uzskata, ka prasītāju pamatlietās ievietošana trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, paredzētajā Reskes tranzīta zonas sektorā ir aizturēšana, iesniedzējtiesa var saskaņā ar Savienības tiesībām sevi atzīt par kompetentu pārbaudīt šādas aizturēšanas likumību, lai gan valsts tiesībās nav nevienas tiesību normas, kas ļautu veikt šādu pārbaudi tiesā.
- 288 Šajā ziņā jānorāda, pirmkārt, ka Direktīvas 2008/115 15. pants ir beznosacījuma un pietiekami precīzs un ka tādējādi tam piemīt tieša iedarbība (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 28. aprīlis, *El Dridi*, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 46. un 47. punkts, kā arī 2014. gada 5. jūnijs, *Mahdi*, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 54. punkts). Līdzīgu iemeslu dēļ arī Direktīvas 2013/33 9. pants ir uzskatāms par tādu, kam ir šāda iedarbība.
- 289 Turklāt Direktīvas 2008/115 15. panta 2. punkta trešā daļa un Direktīvas 2013/33 9. panta 3. punkts ir Hartas 47. pantā garantēto tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā realizācija aplūkotajā jomā. Kā uzsvērts šā sprieduma 140. punktā, šis 47. pants ir pietiekams pats par sevi un nav jāprecizē ar Savienības vai valsts tiesību normām, lai privātpersonām radītu tiesības, uz kurām pašām par sevi var atsaukties.
- 290 Otrkārt, valsts tiesiskais regulējums, kas nenodrošina nekādu tiesas pārbaudi pār administratīvā lēmuma par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja vai trešās valsts valstspiederīgā, kurš uzturas nelikumīgi, aizturēšanas likumību, ir ne tikai, kā tas ir norādīts šā sprieduma 261. un 277. punktā, Direktīvas 2008/115 15. panta 2. punkta trešās daļas un Direktīvas 2013/33 9. panta 3. punkta pārkāpums, bet tajā arī nav ievērota tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas ir garantētas Hartas 47. pantā, būtība, ciktāl ar to tiesai pilnībā tiek liegts lemt par to tiesību un brīvību ievērošanu, kas Savienības tiesībās ir garantētas aizturētam trešās valsts valstspiederīgajam.
- 291 Tādējādi šā sprieduma 138.–146. punktā izklāstītajiem iemesliem analoģu iemeslu dēļ Savienības tiesību pārākuma princips, kā arī Hartas 47. pantā garantētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā iesniedzējtiesai uzliek pienākumu, ja tā uzskata, ka prasītāji pamatlietās ir aizturēti, atzīt sevi par kompetentu pārbaudīt šādas aizturēšanas likumību, vajadzības gadījumā atstājot bez piemērošanas ikvienu valsts tiesību normu, kas tai aizliedz šādi rīkoties.
- 292 Otrām kārtām, jāuzsver, ka Direktīvas 2008/115 15. panta 2. punkta pēdējā daļā un Direktīvas 2013/33 9. panta 3. punkta pēdējā daļā ir *expressis verbis* noteikts – ja tiek konstatēts, ka aizturēšana ir nelikumīga, attiecīgo personu nekavējoties atbrīvo.

- 293 No tā izriet, ka šādā gadījumā valsts tiesai ir jāvar administratīvās iestādes lēmumu par aizturēšanu aizstāt ar savu lēmumu un noteikt vai nu aizturēšanai alternatīvu pasākumu, vai atbrīvot attiecīgo personu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 5. jūnijs, *Mahdi*, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 62. punkts). Tomēr aizturēšanai alternatīva pasākuma noteikšana ir iespējama tikai tad, ja pamats, uz kuru ir balstīta attiecīgās personas aizturēšana, bija un joprojām ir spēkā, bet šī aizturēšana nešķiet vai vairs nešķiet nepieciešama vai samērīga attiecībā pret šo pamatu.
- 294 Tādējādi Direktīvas 2008/115 15. panta 2. punkts un Direktīvas 2013/33 9. panta 3. punkts pilnvaro iesniedzējtiesu – ja atbilstoši valsts tiesībām nav citas kompetentas tiesas – nolemt nekavējoties atbrīvot prasītājus pamatlietās, ja tā uzskata, ka viņu ievietošana trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, paredzētajā Reskes tranzīta zonas sektorā ir atzīstama par aizturēšanu, kura ir pretrunā piemērojamajām Savienības tiesību normām.
- 295 Trešām kārtām, par iespēju kā pagaidu pasākumu uzdot kompetentajai administratīvajai iestādei piešķirt prasītājiem pamatlietās izmitināšanu attiecībā, pirmkārt, uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju jānorāda, ka, lai gan Direktīvas 2013/33 9. panta 3. punkta pēdējā daļā ir vienīgi noteikts, ka šāds pieteikuma iesniedzējs ir nekavējoties jāatbrīvo, ja tiek konstatēts, ka viņa aizturēšana ir nelikumīga, tomēr pēc viņa atbrīvošanas viņam saglabājas starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja statuss un tādējādi viņš atbilstoši šīs direktīvas 17. pantam var pieprasīt uzņemšanas materiālos nosacījumus. Kā norādīts šī sprieduma 245. punktā, starp šiem uzņemšanas materiālajiem nosacījumiem ir finansiāla pabalsta piešķiršana, kas viņam ļauj nodrošināt sev mājokli, vai arī izmitināšana natūrā.
- 296 Turklāt no Direktīvas 2013/33 26. panta izriet, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam ir jābūt iespējai pārsūdzēt lēmumus tostarp par uzņemšanas materiālo nosacījumu nodrošināšanu. Tādējādi tiesai, kas saskaņā ar valsts tiesībām ir tiesīga izskatīt šādu prasību, ir jāraugās, lai tiktu ievērotas starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja tiesības uz izmitināšanu viņa pieteikuma izskatīšanas laikā, turklāt, kā atgādināts šā sprieduma 254. punktā, šāda izmitināšana nevar būt *de facto* aizturēšana.
- 297 Visbeidzot, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts tiesai, izskatot ar Savienības tiesībām saistītu strīdu, ir jābūt iespējai noteikt pagaidu pasākumus, lai garantētu pilnīgu efektivitāti tiesas nolēmumam, kas jāpieņem par tādu tiesību pastāvēšanu, kuras ir pamatotas ar Savienības tiesībām (it īpaši skat. spriedumus, 1990. gada 19. jūnijs, *Factortame* u.c., C-213/89, EU:C:1990:257, 21. punkts, kā arī 2013. gada 15. janvāris, *Križan* u.c., C-416/10, EU:C:2013:8, 107. punkts).
- 298 No tā izriet, ka Direktīvas 2013/33 26. pantā ir noteikts, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam, kura aizturēšana ir beigusies, ir jāvar atbilstoši valsts tiesībām kompetentajā tiesā atsaukties uz savām tiesībām vai nu uz finansiāla pabalsta piešķiršanu, kas viņam ļauj nodrošināt sev mājokli, vai arī izmitināšanu natūrā un šai tiesai atbilstoši Savienības tiesībām ir iespēja noteikt pagaidu pasākumus pirms tās galīgā nolēmuma.
- 299 Jāpiebilst vēl, ka šā sprieduma 138.–146. punktā izklāstītajiem iemesliem analogisku iemeslu dēļ Savienības tiesību pārkāpuma princips un Hartas 47. pantā garantētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā iesniedzējtiesai uzliek pienākumu atzīt sevi par kompetentu izskatīt šā sprieduma iepriekšējā punktā minēto prasību, ja atbilstoši valsts tiesībām neviena cita tiesa nav kompetenta to izskatīt.
- 300 Attiecībā, otrkārt, uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, ir jānorāda, ka Direktīvas 2008/115 15. panta 2. punkta pēdējā daļā, tāpat kā Direktīvas 2013/33 9. panta 3. punkta pēdējā daļā, ir vienīgi prasīts, ka attiecīgā persona ir nekavējoties jāatbrīvo, ja tiek konstatēts, ka tās aizturēšana ir nelikumīga.

301 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz trešā jautājuma e) daļu un ceturtā jautājuma e) daļu ir jāatbild šādi:

- Savienības tiesību pārākuma princips, kā arī ar Hartas 47. pantu garantētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ir jāinterpretē tādējādi, ka tie valsts tiesai uzliek pienākumu, ja nav valsts tiesību normas, kurā būtu paredzēta administratīvā lēmuma par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju vai trešo valstu valstspiederīgo, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, aizturēšanu likumīguma pārbaude tiesā, atzīt sevi par kompetentu lemt par šādas aizturēšanas likumību un pilnvaro šo tiesu nekavējoties atbrīvot attiecīgās personas, ja tā uzskata, ka šī aizturēšana ir tāda, kas ir pretrunā Savienības tiesībām.
- Direktīvas 2013/33 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir prasīts, lai starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs, kura aizturēšana, kas ir atzīta par nelikumīgu, ir beigusies, varētu atbilstoši valsts tiesībām kompetentajā tiesā atsaukties uz savām tiesībām vai nu uz finansiāla pabalsta saņemšanu, kas viņam ļauj nodrošināt sev mājokli, vai arī izmitināšanu natūrā, un šai tiesai atbilstoši Savienības tiesībām ir iespēja noteikt pagaidu pasākumus pirms tās galīgā nolēmuma.
- Savienības tiesību pārākuma princips un Hartas 47. pantā garantētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ir jāinterpretē tādējādi, ka tie iesniedzējtiesai uzliek pienākumu – ja nav valsts tiesību normu, kas paredzētu tiesību uz izmitināšanu Direktīvas 2013/33 17. panta nozīmē pārbaudi tiesā, – atzīt sevi par kompetentu izskatīt prasību par šo tiesību nodrošināšanu.

Par tiesāšanās izdevumiem

302 Attiecībā uz pamatlietu pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 13. pants, to skatot kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram grozījumu, kuru administratīvā iestāde izdara attiecībā uz agrākā atgriešanas lēmumā minēto galamērķa valsti, attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais var apstrīdēt, vienīgi to pārsūdzot administratīvā iestādē, un nav nodrošināta vēlāka tiesas pārbaude par šīs iestādes lēmumu. Šādā gadījumā Savienības tiesību pārākuma princips, kā arī ar Pamattiesību hartas 47. pantu garantētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem valsts tiesai, kura izskata prasību, ar kuru tiek apstrīdēts atgriešanas lēmuma, ko veido šāds grozījums attiecībā uz galamērķa valsti, tiesiskums no Savienības tiesību viedokļa, ir uzlikts pienākums sevi atzīt par kompetentu izskatīt šo prasību.
- 2) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai 33. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas ļauj kā nepieņemamu noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu tāpēc, ka pieteikuma iesniedzējs ir ieradies attiecīgās dalībvalsts teritorijā, šķērsojot valsti, kurā viņš nav pakļauts vajāšanai vai būtiska kaitējuma ciešanas riskam Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu 15. panta nozīmē vai kurā ir garantēta pietiekama līmeņa aizsardzība.
- 3) Direktīva 2013/32, to skatot kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18. pantu un lojālas sadarbības principu, kas izriet no LES 4. panta 3. punkta, ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja par patvēruma pieteikumu ir pieņemts noraidošs lēmums, kas ir apstiprināts ar galīgu tiesas nolēmumu, pirms ir konstatēta minētā noraidošā lēmuma neatbilstība Savienības tiesībām, atbildīgajai iestādei Direktīvas 2013/32 2. panta f) punkta nozīmē nav pienākuma pēc savas ierosmes atkārtoti izskatīt šo pieteikumu. Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi – tas, ka pastāv Tiesas spriedums, ar kuru ir konstatēts, ka valsts tiesiskais regulējums, kas ļauj noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu kā nepieņemamu, pamatojoties uz to, ka pieteikuma iesniedzējs ir ieradies attiecīgās dalībvalsts teritorijā, šķērsojot valsti, kurā viņš nav bijis pakļauts vajāšanai vai būtiska kaitējuma ciešanas riskam vai kurā ir garantēta pietiekama līmeņa aizsardzība, ir nesaderīgs ar Savienības tiesībām, ir jauns elements saistībā ar starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu minētās tiesību normas nozīmē. Turklāt šī tiesību norma nav piemērojama turpmākam pieteikumam šīs direktīvas 2. panta q) punkta nozīmē, ja atbildīgā iestāde konstatē, ka iepriekšējā pieteikuma galīgais noraidījums ir pretrunā Savienības tiesībām. Šāds konstatējums šai atbildīgajai iestādei katrā ziņā ir jāizdara, ja šī neatbilstība Savienības tiesībām izriet no Tiesas sprieduma vai to pakārtoti ir konstatējusi valsts tiesa.
- 4) Direktīva 2008/115 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/33/ES (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai, ir jāinterpretē tādējādi, ka trešās valsts valstspiederīgajam uzliktais pienākums pastāvīgi uzturēties tranzīta zonā, kuras perimetrs ir norobežots un slēgts, kuras iekšienē viņa pārvietošanās ir ierobežota un tiek uzraudzīta un kuru viņš nevar pēc savas gribas likumīgi pamest nevienā virzienā, ir brīvības atņemšana, kas ir raksturīga “aizturēšanai” šo direktīvu nozīmē.

- 5) Direktīvas 2013/32 43. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšanu tranzīta zonā ilgāk par četrām nedēļām.
- 6) Direktīvas 2013/33 8. un 9. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj, pirmkārt, to, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs tiek aizturēts tikai tāpēc, ka viņš nevar nodrošināt savas vajadzības, otrkārt, ka šī aizturēšana notiek, iepriekš nepieņemot pamatotu lēmumu par aizturēšanu un neizvērtējot šāda pasākuma nepieciešamību un samērīgumu, un, treškārt, ka nepastāv nekāda administratīvā lēmuma par šī pieteikuma iesniedzēja aizturēšanu likumības pārbaude tiesā. Savukārt šīs direktīvas 9. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neprasa, lai dalībvalstis noteiktu maksimālo aizturēšanas ilgumu, ja vien to valsts tiesībās ir nodrošināts, ka aizturēšana turpinās tikai tik ilgi, kamēr pastāv to attaisnojošs pamats, un ar šo pamatu saistītās administratīvās procedūras tiek veiktas rūpīgi.
- 7) Direktīvas 2008/115 15. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, pirmkārt, to, ka trešās valsts valstspiederīgais tiek aizturēts tikai tāpēc, ka attiecībā uz viņu ir pieņemts atgriešanas lēmums un viņš nevar nodrošināt savas vajadzības, otrkārt, ka šī aizturēšana notiek, iepriekš nepieņemot pamatotu lēmumu par aizturēšanu un neizvērtējot šāda pasākuma nepieciešamību un samērīgumu, treškārt, ka nepastāv nekāda administratīvā lēmuma par aizturēšanu likumības pārbaude tiesā un, ceturtkārt, ka šī aizturēšana var pārsniegt 18 mēnešus un turpināties, kaut arī izraidīšanas pasākumi vairs neturpinās vai vairs netiek veikti ar nepieciešamo rūpību.
- 8) Savienības tiesību pārākuma princips, kā arī ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu garantētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ir jāinterpretē tādējādi, ka tie valsts tiesai uzliek pienākumu, ja nav valsts tiesību normas, kurā būtu paredzēta administratīvā lēmuma par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju vai trešo valstu valstspiederīgo, kuru patvēruma pieteikums ir noraidīts, aizturēšanu likumīguma pārbaude tiesā, atzīt sevi par kompetentu lemt par šādas aizturēšanas likumību un pilnvaro šo tiesu nekavējoties atbrīvot attiecīgās personas, ja tā uzskata, ka šī aizturēšana ir tāda, kas ir pretrunā Savienības tiesībām.

Direktīvas 2013/33 26. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir prasīts, lai starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs, kura aizturēšana, kas ir atzīta par nelikumīgu, ir beigusies, varētu atbilstoši valsts tiesībām kompetentajā tiesā atsaukties uz savām tiesībām vai nu uz finansiāla pabalsta saņemšanu, kas viņam ļauj nodrošināt sev mājokli, vai arī izmitināšanu natūrā, un šai tiesai atbilstoši Savienības tiesībām ir iespēja noteikt pagaidu pasākumus pirms tās galīgā nolēmuma.

Savienības tiesību pārākuma princips un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā garantētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ir jāinterpretē tādējādi, ka tie iesniedzējtiesai uzliek pienākumu – ja nav valsts tiesību normu, kas paredzētu tiesību uz izmitināšanu Direktīvas 2013/33 17. panta nozīmē pārbaudi tiesā, – atzīt sevi par kompetentu izskatīt prasību par šo tiesību nodrošināšanu.

[Paraksti]